

HEVGIRTIN

Welatparêz

KOVARA SİYASÎ û ŞİROVE - HABER ve YORUM DERĞİSÎ EYLÛL-ÇİLÊ PAŞIN 1997

KÛRDİSTAN COĞRAFYASININ SİYASÎ ÇEŞİTLİLİĞİ VE HALKIMIZIN TALEBİ:

„ULUSAL TEMELDE BİRLİK“

PRK-Rızgari PSK-I

PHDH-S

W

PSK-I

PSDK-I

PRNK

PİK

KDP-BAKUR

PDK-S

PDK-i

NE ZAMAN?

İKİ OLAY İKİ YORUM
S. KAYA

ŞİDDET Ü MİRAT
NAKAT

G.KÛRDİSTAN İŞGALI
K. BABA

BİR AZ FELSEFE
B. ÇELİK

GÜNEY ve AYDIN TAVRİ
S. SEVER

AYKIRI BİR GÖRÜŞ
İ. CÜÇLÜ

KÛRT MANZARALARI
C. RAÇU

TÛRKİYE'DE DEVLET
A. YALÇIN

Flüchtlingsströme (1997)

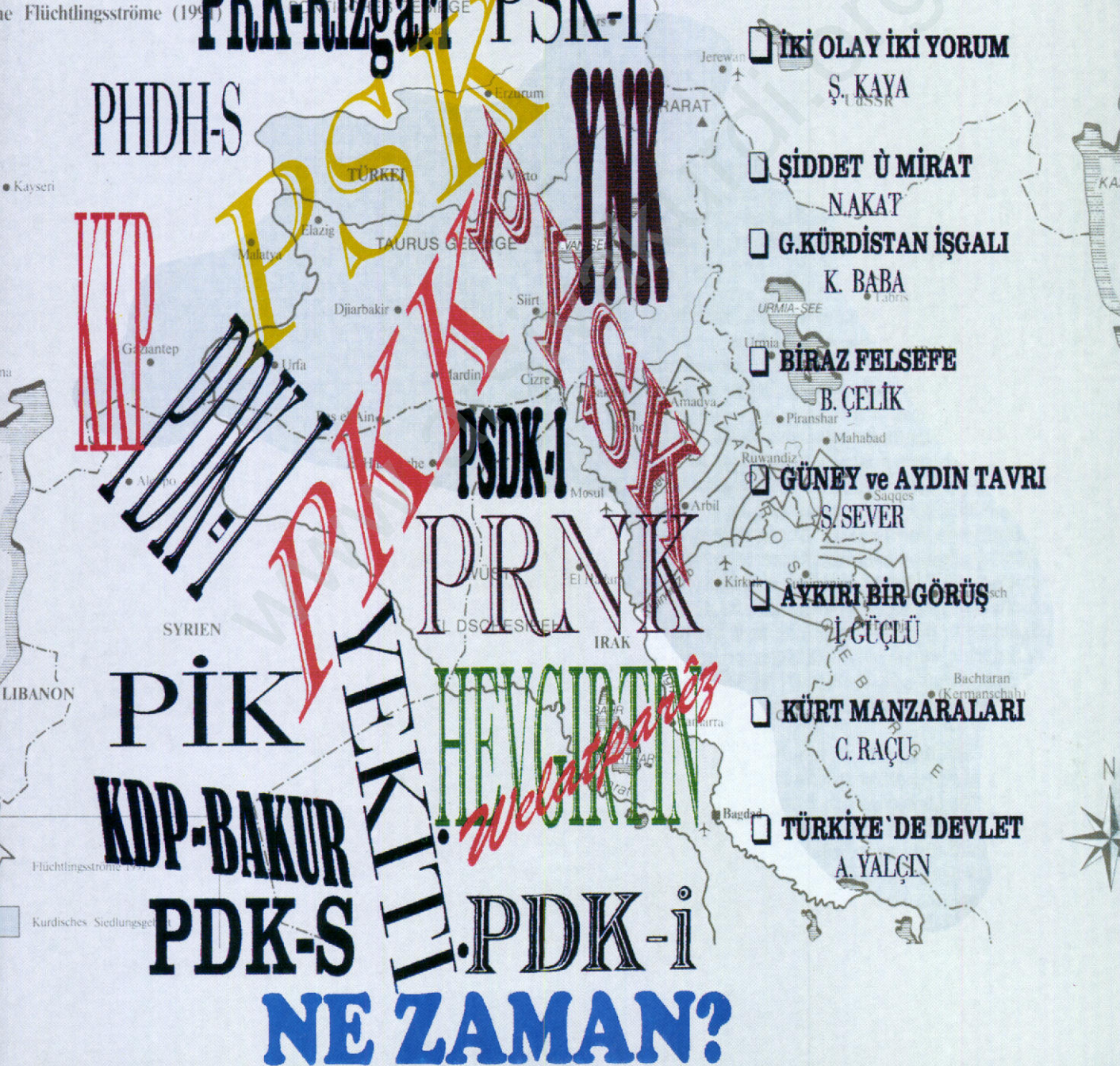
Kayseri

ma

LIBANON

Flüchtlingsströme

Kurdisches Siedlungsgebiet

Uzun Bir Aradan Sonra

Değerli Hevgirtin-welatparêz Okuyucusu,

Elimizde olmayan nedenlerden ötürü, uzun bir aradan sonra tekrar size ulaşmamın sevincini taşıyoruz.

Bu süre içinde gerek Türkiye genelinde gerekse Kürdistan'da yoğun siyasi gelişmeler oldu. 12 Eylül ile başlayan „karabasan“ dönemin ekonomik ve siyasal yaptırımlar sonucu yapılaşan Ülkücü-Mafyacı-Cinayet Devleti Kürdistan'da kirli savaşla imha ve insansızlaştırma politikasını aralıksız sürdürürken, öte yanda da ırkçı propaganda bombardımanı ile *uyuşuk* ve *duyarsız* hale getirdiği Türk kamuoyu da bu savaşın ağır yükünü „itirazsız“(!) taşıtmaktadır. Demokratik ilişkilerin yerleşik olduğu ülkelerdeki sivil toplumun müdahaleci tavrının aksine, bu ülkede kelimenin tam anlamıyla bir *sivil itaat* egemendir. Oysa ki, düşünen, kendisiyle barışık yaşamak isteyen, 'onur'dan hâlâ haberdar olan insanların bu vahim gidişe karşı, gerekli politik, hukuki ve en azında ahlâki açıdan *sivil itaatsizliği* göstermesi şarttır. Bu rahata sahip olan devlet, Kürt halkına ve Gerillaya karşı her türlü çareyi kutsal sayarak, dini inancı, aşiretleri, ülkücüleri, mafya'yı devreye sokmuştur. Bütün bunlara rağmen de karınca boyu yol alamadığı gibi bir süre sonra kendi elleriyle beslediği canavarla boğuşmak zorunda kalmıştır. Sömürgeci-ırkçı devletin *'oyuncu'*ları birbirlerine girmiş durumdadırlar. Ancak devlet, ekonomik enkaz, politik karmaşaya rağmen, Kürt ulusal muhalefatinin atamadığı zaafı sonucu yine de sınırları aşan saldırganlığından geri kalmamaktadır. En üzücü yanı ise bütün bunları Kürt taraflardan birisinin oyu ve onayı neticesinde yapması/ yaptığı idiasıdır.

Kürt Ulusal Muhalefatinin karşılaştığı ne ilk ne de son olan bu zaafı, bu sayımızda -gecikmeli de olsa-ana tartışma konusunu teşkil etmektedir. *Şerafettin KAYA* soruna sadece kürtlerarası bir uyumsuzluk yanı ile değil, ABD ve İsrail'in bu bölgedeki politikaları boyutuna da değinmektedir. *Kazım BABA*'da paralellik arz eden ama daha başka varsayımları ve olasılıkları irdeleyen yazısı ile sorunu ele almıştır. Konuk yazar Nezir AKAT ise kronikleşmiş diğer bir gerçeğimiz olan, ifade ve ikna yerine başvurulmuş *şiddet* fenomenine değinerek, bu yöntemin Kürt politik sürecindeki sebep ve sonuçlarına işaret ediyor. Sunko SEVER ise TC'nin Güney'e saldırısını *aydınların tavrı* açısından yorumlamaya giderken, diğer bir konuk yazar İbrahim GÜÇLÜ daha da değişik bir bakış, kendi ifadesiyle de „*aykırı bir bakış*“ la yaklaşmaktadır. Yurtsever Kürt bir okuyucumuz da yıllar sonra uğradığı yörelerdeki sürgün Kürtlerle ilgili izlenim/gözlemlerini kaleme almış. Ali YALÇIN ise biçim ve kapsamı itibarıyla gün geçtikçe daha kirli bir görüntü ve ilişkiler ağı ile cinayet şebekesi haline gelen devlet ve toplum ilişkisine değinmiştir.

Ayrıca, KDP-Bakur'un, bir önceki sayımızda Redaksiyonumuzun imzası ile yayımlanan cevap mahiyetindeki bir yazıda Genel Başkanları ile ilgili iddiaların yanlışlığına yönelik kamuoyuna yapılan bir açıklamaya da yer verilmiştir. Bizlerin kuşkulu olmadaki haklılığımızın hakkı kadar, söz konusu iddialara maruz kalanlarında, bu iddialara cevap hakkı gereği okuyucularımıza bu açıklamayı hoşgörü ve demokratik ilişkilerin öngördüğü bir davranış gereği yayınlıyoruz.

Bir sonraki sayıda tekrar buluşmak üzere en iyi dileklerimizle.....!

Hevgirtin-Welatparêz

Xwedî û Berpirsiyar
(Sahibi ve Yazışmaları Müdürü)

Ali YALÇIN

Berpirsiyarê giştî
(Genel Yayın Yönetmeni)

Burhan ÇELİK

Berpirsiyarê Tiperêzî û Arşivê
(Dizgi-Baskı Sorumlusu)

Melik MELEK

Hevgirtin-Welatparêz kovarekî siyasî ye.
Nivîsên ku bi navê Redaksiyonê tên weşandin
ramana Hevgirtin-Welatparêz dida xuyakirin.
Nivîsên ku binavên dinên nîvîskarên xwe ne.
Hevgirtin-Welatparêz di weşandina berhemên
ku hatine şandin de azad e.

Pergelan Rupelan
(Sayfa Düzeni-Mizanpaş)

Net Mizanpaş

Bihatîya Salekî
(Yıllık Abone Ederi)

L1 hundurê Almanyê : 20 DM

L1 dervayê Almanyê : 45 DM

Girêdana Bankan

Nav: Deutsche Bank

Hêjmarê Bankê: 100 700 00

Hêjmarê Hesab: 1760545

Çapxane (Matbaa)
SCHMORL DRÜCKEREI

İki Olay iki Yorum

Şerafettin Kaya

Kuşkusuz Kürt cenahı açısından son üç ayın en önemli olayı TC ordusunun bir daha kara ve hava kuvvetleri ile Güney Kürdistan'a girişidir. TC ordusunun bu kez Güney Kürdistan'a girişi, hem giriş nedenleri hem de biçimi açısından geçmiştekilerinden farklı...Bu kez çağrılı idi, Sayın Mesud Barzani'nin „Buyrun gelin, kardeşim Öcalan fazla oldu, beni de rahatsız ediyor, bu yaramazın dersini verelim, „ diye daveti vardır TC ordusuna. Daha evvel kardeşi Mam Celal'ı Saddam'a şikayet edip dayaklatmıştı. Bu kez de kardeşi Öcalan'ı Kürt halkının amansız düşmanı TC ordusuna dayaklatmak istiyordu.

Görülen şu ki yıllardır Kürt örgütleri arasında yaşanan „brakuji“ biçim değişimine uğradı. Millet, „Yahu ayıp değil mi sen kardeşini öldürüyorsun“ demesin diye kardeşlerini düşmanlarına öldürtüyorlar artık. Diğerleri de bunu yapar mı, yapmaz mı bilmem, ama bu meto-dun mucidi sayın Mesud Barzani'dir ve şimdilik uygulama alan da odur.

Olasıdır TC devleti sayın Mesud Barzani'yi oyuna getirdi. Ancak Mesud Barzani'nin TC ordusunun PKK güçlerini kendi kesiminden silip süpürüp, bu halde sayın Talabani ile daha rahat hesaplaşırım düşüncesi ile, işine geldiği için, TC devletinin „Ordumuz PKK'yi üslendiği alanlardan çıkarır, yeni karakollar oluşturur, sizin emrinize verir“ taahhüdünü ciddiye almadığı ve bunu istemediği de söylenemez.

Sayın Mesud Barzani „TC devletinin PKK'yi, Güney'de tutmak ve güçlerin Kuzey'den Güney'e çekmesini sağlamak için I-KDP ve diğer siyasi güçler ile devamlı savaş halinde tutma plan ve çabasını bilmiyordu diyebilirmiyiz?

Diğer taraftan KDP, TC devletinin Güney'de siyasi istikrarın ve sağlıklı bir Kürt otoritesinin oluşmasına, çıkarları gereği karşı olduğunun farkında değil ve TC'ye güveni var denebilir mi?

Öyle zanediyorum, diğer Güneyli ve Kuzeyli örgütler de bunun bilincinde değiller... Varılan bu aşamada ve TC'nin bu amansız saldırılarına karşı birlikte olmaları ve olaylara Kürt halkının çıkarları doğrultusunda bakmaları gerekirken, birbirlerinden uzak duruşları bir kısmının olaylar karşısında sessiz kalışı, bir kısmının taraflı davranması, karşı karşıya gelen güçlerin birbirleri ile çatışmayı halen ve ısrarla sürdürmeleri başka türlü izah edilemez.

TC devleti, KDP'nin daveti olmadan ve haber vermeksizin Güney'e girip PKK kamplarını bombalayabilirdi. Şimdiye kadar da öyle yapıyordu. 1993 yılında her iki lider; Barzani ve Talabani ile anlaşarak saldırıyı gerçekleştirmişti, ancak bunu dünya kamuoyundan gizlemişti ve Kürdistan'a girişi de KDP ve YNK'nin PKK'ya saldırılarının ardında olmuştu. Bu kez böyle yapmadı, sadece KDP ile görüştü ve onun daveti ile TC ordusu girdi Güney'e. KDP ve PKK arasında bir sürtüşme de söz konusu değildi. KDP, TC ordusu ile birlikte saldırı PKK kamplarına. Ve Türkiye devlet başkanı ordunun Güney'e girişinin hemen ardından KDP tarafından davet edildiklerini dünya kamuoyuna açıkladı. Ne gariptir ki söylenenlerin tersine ve beklenenden önce geri de çekildi, tek amacı vardı, Güney'de KDP ile PKK, PKK ile YNK'yi karşı karşıya getirip çatıştırmak ve bu çatışmanın devamını sağlamaktı, bunu da başardı.

TC bunu neden istiyordu?

Bir: TC devleti, Güney Kürdistan'da varolan bu belirsizliğin-kaosun daha bir süre devamından yanadır. TC devleti Güney Kürdistan'ı kontrolünü Türkmenlerle kurmanın hesabını yapmaktadır. Ayrıca Irak devletine ve bölgedeki diğer güçlere, Avrupa'ya karşı, Kıbrısta olduğu gibi, bölgedeki gelişmeler, yeni yapılanmalara müdahale için Türkmenleri kullanmak istiyor. Onları örgütleyip siyasallaştırmak ve bölgede yönetime ortak etmek ve bu bağlamda Güney'de garantör devlet olarak bölgedeki gelişmelerde taraf olmak çabası içindedir.

Ne var ki Türkmenler daha buna hazır değiller. Örgütlü değiller, halk olarak kendilerini kendi kimlikleri ile siyasal olarak ifade edecek bilince ve güce sahip değiller, birbirlerinden kopuklar, kendi öz yönetimlerini kurma veya bölgedeki yönetime ortak olma yolunda pek ısrarları yok. Görüldüğü kadarıyla bugün Kerkük'te, Hewler'de oturan Türkmenler çoğunlukla Türkiye'ye gelip yerleşmeyi düşünüyor. Bu isteklerini her fırsatta Türk devlet yetkililerine karşı dile getiriyorlar. Çoğu kaçak yollardan ailece Türkiye'ye kaçıyor. Bir kısmı da bölgede siyasal olarak istikrarın sağlanmasından yanadır. Irak devletinin kontrolünde bir Kürt otonom yönetimine karşı değiller, ancak çoğunluk, doğrudan Irak otoritesi özlemine duyuyor. Türkmenlerin Kürdistan'da 1992'lerde oluşan parlamento'ya ve hükümete katılmak istememlerinin nedeni de Saddam ve Kürtler arasındaki mücadelede taraf almadıklarını göstermektedir. Denebilirki Saddam'ın tekrar geleceği inancındadırlar, onun gazabına uğramamak için böylesi bir tavır sergilemektedirler.

Bu nedenle TC devleti, Güney'de ister Saddam ile kurulan ittifak üzerine, isterse ona karşı, hangi statüde olursa olsun, istikrarlı ve demokratik işlerliğe sahip bir Kürt otoritesinin oluşumunu istemiyor. Türkmenleri örgütleyip hazırlayınca kadar da bu belirsizliğin devamından yanadır. Kerkük, Hewler ve diğer kesimlerdeki Türkmenlerin Türkiye'ye gelişlerine izin verilmemesinin, yakalananların derhal geri gönderilmesinin nedeni de budur. Bölgede kopmalarını istemiyorlar. Ankara toplantıları, bu toplantılara Türkmenlerin taraf olarak katılmalarındaki ısrarları bundandır. Bunun için Türkmen örgütlerini zaman zaman Ankara'ya çağırarak birleşmeye zorlamaktadırlar.

TC devletinin Güney'de yaşanan siyasi belirsizliği devam ettirme yolundaki politikası İsrail Devletinin ve ABD'nin de isteği ile birleşiyor.

İsrail, hiç bir şekilde güçlü bir Irak devletinin oluşmasından yana olamaz, çıkarına değildir. İç sorunlarından arınmış, Kürt muhalefetinin kendisini ifade edebildiği bir Irak devleti, kuşkusuz güçlü olur. Bu nedendenirki İsrail Kürt sorununun çözümünden yana değildir, bölgede kendi lehine bir barış ortamı oluşuncaya kadar bu belirsizliğin devamını istiyor.

Birçok Kürt aydınının düşündüklerinin tersine, ABD'nin de Güney'de istikrarlı bir Kürt otoritesinin kurulmasında yana olduğu söylenemez. Kuzey'de Kürt sorununun çözümü konusunda da bir politikası yoktur. Denebilirki kendi sanayii kuruluşlarının, Almanya ve dolayısıyla Avrupa Birliği ve Japon sanayii ürünleri ile rekabet açısından Irak'taki ambargonun ve siyasal belirsizliğin sürmesinde çıkarı var. İran ABD tarafından kuşku ile izleniyor ve kontrolünün dışındadır, İran'ı terbiye edebilmek için yıllardır çaba gösteriyor. Bu nedendir ki, ABD yaşanan bunca gelişmelere karşı, halen Saddam'ı koruyor.

*TC devleti,
Güney'de
ister
Saddam ile
kurulan
ittifak
üzerine,
isterse ona
karşı, hangi
statüde
olursa olsun,
istikrarlı ve
demokratik
işlerliğe
sahip bir
Kürt
otoritesinin
oluşumunu
istemiyor.*

Diğer bir olay son dönemlerde yaşanan Suriye, İran ve Irak yakınlaşması da ABD'yi rahatsız etmektedir.

Güney Kürdistan'da yaşanan bu belirsizliğin-kaosun devamı, Kürt örgütlerinin birbiri ile didişmeleri ve savaşmaları ile olasıydı, Türkiye de bunun peşinde idi, İsrail ve ABD'nin desteği ile bunu sağladı, PKK ile KDP'yi karşı karşıya getirdi ve çatıştırdı. Olasılırdı çok yakında YNK de kanala girsin. Eğer gümrük gelirlerinin paylaşımı unsurunda KDP'den taviz koparmazsa, o da KDP'ye karşı silahını konuşturur. KDP ile ittifakı halinde kuşkusuz silahını PKK'ye çevirir.

İki: Halkları, çeşitli katmanları, aşiretleri, ayrı din ve mezhepten olanları karşı karşıya getirip devleti yönetme, TC devletine Osmanlı'dan miras kalmıştır. Bu yöntemi TC devleti yıllardır Kürt halkı için uyguluyor. Kürt ulusu Muhalefeti'nin kitleleri örgütlenme, mücadeleyi kitlelere taşıma çalışmalarını ve birlikteliğini, ya din ve mezhep çelişkilerini ya da aşiretler, aileler arasındaki kavgaları, yayla ve mera ihtilaflarını veyahut 1970 sonrası döneminde olduğu gibi örgütler arası rekabeti-sürtüşmeleri kullanarak bir yerde tutmuştur.

Şeyh Said, Seyid Rıza ve İhsan Nuri Paşa hareketlerinde bu yaşandı. Şeyh Said'i kendi yakını binbaşı Kasım Bey ele verdi. Cibranlı Halit Bey'i astıran da Erzurumdan Bitlise getirilişini sükunetle izleyen, gereğini yapmayan aşiretlerdir. Seyid Rıza'yı da yine kendi yakınları bir oyunla Erzincan'a kadar çekerek yakalattılar.

Alevi ve sunni Kürtlerin birlikte yaşadıkları alandan gelenler bilir, Alevi ve sunni köyler arasındaki yayla ve mera ihtilafları halen sürüyor. Mahkemelere intikal eden bu davalar kasıtlı olarak sonuçlandırılmaz, 10 yılda bir verilen karar Yargıtay'dan geri çevrilir ve bir 10 sene daha mahkemelerde sürünür. Aşiretler arasındaki yayla, mezra ihtilafları böyledir. Yezidiler ve Müslümanlar arasındaki ihtilaflar'da da yaşanan budur. Katıldığım onlarca yayla ve mera davalarında bunu gördüm. 1956 yılında Varto Asli'ye hukuk mahkemesine intikal eden Müzurran ile Leylek köyleri arasındaki yayla ihtilafları halen sonuçlanmamıştır.

1925'te Şeyh Said hareketinin devamı sırasında çıkarılan İzale-i Şekabet kanunu ile bugünkü gecici köy koruculuğu benzeri ve aynı amaçlı „köy milisliği“ icat edilmişti ve bu kanun 1966'da İsmet Paşa'nın başbakanlığı döneminde kaldırıldı. Her isyanda köy milisleri silahlandırılarak isyan eden ulusal harekete karşı savaştırılmıştır. Türk istihbaratının Kürdistan'daki ayakları bu milisler ve bağlı oldukları aşiret başları olmuştur.

1984'de PKK'nin silahlı mücadeleyi başlatmasının ardından köy milisliği ikinci kez „gecici köy koruculuğu“ adıyla yaşama geçirildi. Devletin, böyle bir kurumu oluşturmadaki niyeti açıktı; gerillaları Kürt köylüsü ile karşı karşıya getirmek ve korucular ile gerillaları çatıştırdır verilen Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni zemininden kaydırmak isteniyordu. „Meydana gelecek çatışmalara bağlı olarak halk devlet yanlısı ve devlete karşı olarak ikiye bölünür, çatışır, biz de devlet olarak „himayeci“ ve „hakem“ pozisyonunda olaya müdahale ederiz“ hesapları vardı. Korucu ve korucu çevreleri ile Kürt Ulusal Muhalefeti taraftarı olanlar arasında meydana gelen çatışmayı ortaya çıkaracak, Kürt halkının başlattığı bu kavgayı, dünya kamuoyuna „ortada devlet güvenlik görevlileri ile Kürt Ulusal Muhalefet güçleri arasında yaşanan bir çatışma yoktur. Bu aşiretler arası bir kavgadır, eşkiyalık, soygunluk ve terör olayıdır“ biçiminde yansıtmak isteniyordu. Geçmişte Şeyh Said, Seyid Rıza ve İhsan Nuri Paşa isyanları ve diğerleri Türkiye ve dünya kamuoyuna böyle yansıtılmıştı.

Geçici köy koruculuğu olayı, her ne kadar halkı karşı karşıya getirmedi ve programlandığı düzeyde bir gelişim göstermediyse de, ancak devlet bu kurumdan yararlanmadı da denemez.

Az değil bugün 60 binin üstünde geçici köy korucusu ve 20 bine yakın gönüllü köy korucusu var ve bunların en az yarısı Kürt Ulusal Muhalefeti'ne gerilla güçlerine karşı jandarma kuvvetlerinin yanında savaşıyorlar.

Herkes tarafından iyi bilinir , TC devleti; 1991 ve sonraki iki yılda Kürdistan`da her il ve ilçede yaşanan kepenk ve kontak kapatma eylemleri, Newroz olayları, kendi cenaze merasimlerinde, çatışmaların ardından yaşanan olaylarda, devlet güvenlik güçlerinin Kürdistan`daki insani olmayan uygulamalarına karşı yapılan miting ve yürüyüşlerde gösteri ve başkaldırılarda (Serhıldan) fazlasıyla korktu. Ve doğrudur o günkü başkaldırılar denebilirki verilen mücadelenin bir başarısı idi ve hem mücadelenin başarısı hem de kitlenin mücadeleye katılması açısından büyük bir öneme haizdi. Unutulmasın 1991 yılında geçici köy korucuların yarıya yakını görevini bıraktı. Ki bu tarihlerde TC devleti otoritesini kırsal alanda kısmen yitirdi. Gerilla eylemlerine halkın gösterdiği ilgi, verdiği destek, kendini ortaya koyması sonucu olması gerek, 1992 ve 1993 yıllarında devletin Kürdistan`da kırsal alanı kontrolü en aza indi.

Bu gelişmeler karşısında TC devleti, bütün silahlı gücü, ajanları, işbirlikçileri ile Kürdistan`a girdi. Gerilla güçleri ile çatışmaya girmeden ziyade sivil halka yöneldiler, Ormanlık alanlar bombalandı, yakıldı. Gerillanın üslendiği veya üslenebileceği alanlarda köyler zor kullanılarak boşaltıldı ve ardından köylerin hepsi yakılıp yıkılarak kullanılmaz hale getirildi. Bu saldırının amacı açıktı; gerillanın üslendiği veya üslenebileceği alanları insansızlaştırmak, gerilla güçlerini köy ve kasabalardan çıkararak, dağların doruklarına, Irak ve İran hududuna çekerek mücadeleyi orada hapsetmek ve giderek, geçmişte olduğu gibi halkı korkutup mücadeleye destek vermesini, gerillaya katılımı engellemek istiyordu. Bir daha Serhıldan olaylarını yaşamamak için köy, kasaba ve şehir halklarını mücadelenin dışına çekmek istiyordu. Bir çok Kürt aydını, yurtsever ağa, Şeyh, Mela ve Taciri bunun için öldürüldü. HEP yöneticilerinin ve üyelerinin üzerine gidildi, onlarca öldürüldü, yüzlercesi gözaltına alındı ve onlarca da kaybedildi. Bunlar Kürt aydınlarının yurtsever demokratların Kürdistan`ı terk etmeleri veya sessiz kalmalarını sağlamaya yönelik eylemlerdi.

1994 ve sonraki yıllarda operasyonların Kulp, Lice ve Genç üçgeninde, Sason, Kozluk ve Mutki hattında, Muş'un Geliyê Alan ve Kızılkilise çevresinde, Dersim`de, Kiğinin Adaklı ve Yayladere kırsalında merkezileştirilmesi de bu amaca yönelik idi. 1994 ve sonrası yıllarda köylüye daha bir ısrarla ve daha ağır baskı uygulanarak koruculuğa ve gerillalara karşı silahlanmaya zorlandılar, daha çok köy ve mezra boşaltıldı.

Devlet güvenlik güçlerinin sivil halka yönelik bu saldırıları denebilirki fiyasko ile bitti, ama bazı kazanımları olmadı değil, 3000`nin üzerinde köy ve mezra boşaltıldı, Kürdistan coğrafyası tahrip edildi, 2 milyondan fazla insan göç etti, bir çok Kürt aydını bulunduğu alanı terk ederek metropollere taşındılar. Çokca aydın da gelişmeler karşısında geri adım attı, olayların dışında kalma gayreti içine girdi. Kasaba ve şehirlerde alınan sıkı tedbirler ve yaratılan ajan ağı ile kitle eyleminin önüne kısmen olsun geçildi. Ancak bu durum, 1995 milletvekili seçiminin sonuçları gösterdi ki, Kürt Ulusal Muhalefeti köy ve kasabalardan tamamen koparmadığı gibi halkın ulusal muhalefete desteği, gerillaya katılımı ve yardımı kesmesini de yaratamadı. Ayrıca gerilla güçlerinin köy ve kasabalara girişini ve devlet kurum ve kuruluşlarına, karakollara saldırısını da durduramadı.

Bunun yanında Kürt Ulusal muhalefeti açısından olumlu gelişmeler de yaşandı. Örneğin TC devletinin korktuğu ve istemediği düzeyde Kürt örgütleri, özellikle PKK ve KDP arasında bir yakınlaşma oldu, ulusal kongre ve birlikler olayı tartışmaya alındı. Kuşkusuz TC devleti Kürt örgütleri arasında, özellikle güney`deki örgütlerle Kuzey örgütleri arasında kurulacak itti-

faktan fazlasıyla korkmaktadır. Gerilla güçleri Kuzey'de, eylemlerini geçmişten farklı olarak askeri hedeflere ve devlet kurum ve kuruluşlarına daha ağırlıklı bir şekilde yönelttiler ve eylemleri metropolle taşıdılar. İntihar eylemleri TC için daha bir ürkütücü oldu. Bunun yanında devlet bütçesi savaş harcamalarını karşılayamaz duruma geldi. Çete gelirleri de tükenmişti.

Ayrıca Sürgünde Kürdistan Parlamentosunun oluşu, Rusya, Kafkas ve Balkan ülkeleri ile kurulan ilişkiler TC için hiç de iç açıcı değildi. TC'nin Avrupa ülkeleri ile olan ilişkileri krize girdi ve diploması de daha bir sıkıştı.

TC, 1997 yılı başından bu yana ülke sathında ve uluslararası ilişkide yaşadığı sıkıntıyı aşabilmek için yoğun bir çaba içine girdi. Her hükümet Kürt sorununun çözümünü Genelkurmay'a bırakmış olmanın yanında, Türkiye ve özellikle dünya kamuoyunda lehlerine puan, kredi sağlayacak, bazı illerde konut inşaatı, yol yapımı, köy ve kasabalara su getirme gibi tasarıflarda bulunmayı ve valilerin yetkisini artıracak yasal düzenlemenin ardından OHAL'in kısmen veya tamamen kaldırmayı da programına almıştı. Bunun için öncelikle Kürt gerillalarının etkisiz hale getirilmesi öngörülüyordu. Hem yapılan tasarıfların sürdürülen mücadelenin bir kazanımı olarak nitelenmesini istemiyordu hem de gerillanın, onların bu oyunlarını boşa çıkaracağından korkuyordu. Bu nedenledirki dünya kamuoyunun dikkatleri REFAH-YOL iktidarına, şeriat-laiklik tartışmalarına çekilerek, 1997 başlarından itibaren 1993 yılında yapılan program çerçevesinde gerilla güçlerine ve sivil halka yönelik operasyonlar yoğunlaştırıldı. Kürdistan'da ormanlar bir defa daha yakıldı, 100'e yakın köy ve mezra boşaltıldı, gıda ambargosunun hem kapsamı hem de uygulama alanı genişletildi. TC ordusunun Güney'e Mayıs 1997'de girişi, KDP ile PKK'yi karşı karşıya getirerek çatıştırması da, 1991'de programlanan ve 1993'lerde uygulamaya alınan, gerilla güçlerini haktan tecrit edip dağların doruğuna ve giderek Güney hududuna çekip orada tutuma, Kuzeydeki etkinliklerini en aza indirme planının devamı ve hatta son aşamasıdır...

Elbette Mesud Barzani'nin kınanmasının ve mahkum edilmesinin yolu çatışma ve onu bedelenen yok etme, binlerce peşmerge'nin öldürülmesi veya tükeninceye kadar ya da teslim bayrağına çekinceye kadar çatışmanın sürdürülmesi değildir.

Beklediği de oldu, KDP ve PKK karşı karşıya getirildi ve savaş da kıyasıya sürüyor, görün- düğü kadarıyla daha da sürecekte... KDP'nin yayınlarında her gün onlarca PKK gerillasının, Özgür Politika'da da o kadar KDP Peşmergesinin öldürüldüğü haberi var. Peşmerge ile gerilla arasında kann girdi, nifak tohumları ekildi. Türkiye devletinin istediği buydu, istiyordu peşmerge ile gerillanın arasında kann girsin, Kürtler birbirlerini öldürsünler. Bütün bunları kuruyordu ve bu, bugün Güney'de günü birlik yaşanıyor.

Bu savaşın durması gerekir, ama görüyorum ki ne kamuoyunda ne de Kürt örgütleri nezninde bu tartışılmıyor. Herkes „savaşa kim neden oldu, günah keçisi kimdir?“ sorusuna cevap arıyor.

Ne acıdırki Kürt aydınlarının ve siyasi örgüt mensuplarının bir kısmı KDP'nin TC ordusunun davetine haklılık kazandırma çabasındadır. Suçladıkları da PKK'dir. Hepsi de, bir Kuzey örgütü olarak PKK'nin Güney'de halk içinde etkinleşme çabaları içine girişini, Güney'deki gelişmelere müdahalesinin yanlış ve tahrik edici olduğu ve Mesud Barzani'yi böyle bir karar vermeye zorlandığı görüşünde birleşmektedir.

Diyebilirimki onlar da bu söylediklerine inanmıyorlar, yürekleri

de KDP'nin haklı olduğunu onaylamıyor. Çünkü kendisine karşı yanlışlık yaptı, suç işledi diye kişinin kardeşini kardeşinin düşmanına bilfiil teslim ederek öldürtmesi hiçbir mantığa sığmaz ve hiçbir halde haklı görülemez. Farzedelimki PKK'nin Güney'de üslenmesi, mücadeleyi kazanmak için ora halkını örgütlemesi, etkinleşme çabasına girmesi ve kendisini Güney'deki siyasete yetkili görmesi yanlıştır (ki ben bunu yanlış bulmuyorum, ancak biçimi ve muhtevası tartışılabilir).

Yanlış yaptı, köy ve kasabalarda yaptığı çalışmalarla KDP'nin bölgedeki etkinliğini zayıflatmak için ona karşı olan muhalefeti destekliyor diye Mesud Barzani'nin TC ordusunu davet etmesi mi gerekirdi? Böyle bir davranış, ne ahlakidir ne de demokrasiye sığar ve ne de Kürt halkının gelenekleri ile bağdaşır.

Bir devrimci, bir yurtsever için en utanılacak suç, kendisi ile aynı siyasi düşünceyi paylaşmadı ve çalışmalarına engel çıkardı, suç işledi diye devrimci ve yurtsever birisini polise teslim etmesidir.

Kuşkusuz KDP büyük bir yanlışlık yaptı, hem de ihaneti çağrıştıran bir yanlışlık. KDP'nin bu tavrından dolayı tüm örgütler, ulusal kurumlar, aydınlar, köylüler, işçiler, esnaflar tarafından kınanmalıdır. Yargılanması ve siyasal olarak mahkum edilmesi gerekir. Bunu Kürt halkı, KDP ve diğer partiler yapmalıdır. Elbetteki bu yapılırken Sayın Mesud Barzani'yi hiç de doğru olmayan böylesi bir davranışa neden olan olaylar, PKK'nin yanlışlıkları üzerinde de durulur. Ki bu Kürt Ulusal Muhalefetleri arasında sağlıklı ilişkilerin kurulması ve birlikteliklerin sağlanması açısından faydalı da olur.

Elbette Mesud Barzani'nin kınanmasının ve mahkum edilmesinin yolu çatışma ve onu bedenen yok etme, binlerce peşmerge'nin öldürülmesi veya tükeninceye kadar ya da teslim bayrağını çekinceye kadar çatışmanın sürdürülmesi değildir. Bu öncelikle Türkiye devleti'ni sevindiri. Zaten TC'nin oyunu bunun üzerine idi... Bilinmeliki Kürt örgütleri bu savaşta birbirlerini yenerek pes ettirmezler. Buna, kaosun devamından, çözümsüzlükten yana olan devletler müsaade temez. Üstelik ne PKK'nin ve ne de KDP'nin bitmesi kimseye de fayda getirmez, bilakis Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde zaafiyeti getiri ve Kürt Ulusal Muhalefeti için de kötü bir örnek olur.

Güney Kürdistan'da PKK ile Güneyli örgütleri karşı karşıya getirip çatıştırmak TC'nin oyunu idi, öyle zanediyorum PKK bu oyunu önceden görmüştü, KDP'de biliyordu. Bilmiyorduyorsa şimdi öğrenmiştir. Bu oyunu bozacakta yine kendileridir. Bu Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin, Kürt halkının çıkarına olur. KDP ve PKK'nin ve çatışmada taraf olan diğer örgütlerin silahlarını düşmana doğrultacaklarına birbirlerine çevirmeleri, elbetteki ne kısa ne de uzun vade de siyasi ve fiili olarak hiçbirinin çıkarına değildir. Çatışma içinde olan örgütlere çağrım şudur: Her iki taraf kesinlikle aralarındaki bu çatışmayı durdurmalıdırlar. KDP'de Kürt halkından özür dilemeli ve PKK'ye karşı şimdiye dek sürdürdüğü red edici tavrından geri adım atmalıdır. Hem YNK hem de PKK ile masaya oturmalı ve uzlaşmaya açık olmalıdır. Güney'i, Kuzey'i, Doğu ve Batısı ile Kürdistan hiçbir şekilde bir örgütün, bir kişinin egemenlik alanı olamaz. Bilinmeliki bir kesimde yaşanan gelişme diğer kesimlerdeki mücadeleyi doğrudan etkiler. Güney'de kendisini her yönden ifade edecek bir Kürt otoritesinin oluşması ve istikrarlı bir siyasi yapıya kavuşması hepimizin isteğidir ve Kürdistan'ın diğer kesimlerinin de çıkarınadır. Unutulmasınki İran ve Suriye yıllardır Güney'deki kavgayı kendi ülkelerindeki mücadeleye karşı kullanmışlardır ve 1991'den bu yana da Türk devleti kullanıyor. Bu dahi diğer kesimlerde mücadele veren örgütlerin Güney'deki yapılanma ve sürdürülecek politikanın tespitinde söz olmasını getiriyor. Ulusal Kongre olayı da bu hak üzerine kurulur.

Kürt cenahında son üç ayın ikinci büyük olayı da Ulusal Kongre ile ilgili çalışmaların tekrar başlamış olmasıdır.

Ulusal Kongre Güney'de meydana gelen çatışmaların ardından tekrar gündeme geldi. PKDVV'nin Ulusal Kongre temas komitesi tarafından örgütler, Kürdistan'lı bazı Şahsiyetler toplantıya çağrıldı. Öğrendiğim kadarıyla Kuzey'li örgütler bir ikisi hariç çoğunlukla katılmamışlar, sonraki toplantılara da katılacakları söylenemez.

Her dört kesimdeki Ulusal Muhalefeti için, Ulusal Kongre'nin toplanması bugün varolan aşamada büyük bir ihtiyaçtır. Diyebilirimki 1991'den bu yana, Kuzey ve Güney'de yaşanan Serhıldanlar ile bu sürece girildi.

...Kürdistan Ulusal Muhalefeti...yapısal ve değişime uğramaz ve politikalarında bir değişim olmazsa bugünkü gibi gurup psikolojisi içinde olayların üzerine giderlerse, Kuzey'li örgütlerin bir cephe veya Ulusal kongre olayında bir araya gelmeleri bence mucizedir. Diğer yandan KDP ve YNK'nin de üzer tabandan bir zorlama veya bölge devletleri ile olan ilişkilerinde bir değişiklik olmazsa, her ikisi de Ulusal Kongre'ye onay vermezler ve bu Kongre'de yer almaları da beklenmez.

Ortadoğu'da son dönemlerde yaşanan gelişmeler, Kürt sorununun uluslararası alanda tartışılır olmasını, verilen mücadelede varılan aşama, bölge devletlerinin ve bölgede çıkarı olan devletlerin soruna bakışları ve politikaları karşısında her dört kesimdeki Kürt örgütlerinin ortak bir politika altında birlikte hareket etmeleri her kesimdeki Ulusal Mücadelenin çıkarınadır ve bu bir zorunluluktur. Dost güçlerin, bölgede bir Kürt otritesinin oluşmasında çıkarı olan devletlerin ve her dört kesimde oturan Kürt halkının istemi de bu doğrultudadır. Kendi içinde barışık olmayan halkların kendilerini uluslararası alanda kabul ettirmeleri ve söz sahibi olmaları zordur. Kürt sorununun, nüfusunun 30 milyon olmasına ve yıllardır süregelen bir mücadele verilmesine rağmen Birleşmiş Milletler teşkilatının ve diğer uluslararası kuruluşların gündemine girmemesinde elbetteki bu kopukluğun büyük etkisi var.

Ama görüldüğü kadarıyla; Ulusal Kongre'nin toplanması noktasında Kürt örgütlerinin bir politikası yoktur ve hazır da değildir. Ulusal Kongre çalışmalarına soğuk bakıyorlar, ilgi gösterenlerin de yaklaşımı stratejik değildir. Ulusal Kongre olayı sadece söylemde ve ilke olarak tartışılıyor ve savunuluyor.

1993 yılında Kuzeyli büyük örgütlerin biraraya gelip birlikte hareket etmeleri, Kuzey cephesinin oluşumu için umut verici bir atılım oldu. Cephenin oluşumu yolunda sürdürülen çalışmalar herkesi sevindirmiştir ve herkes cephenin çok yakın bir zamanda ilan edileceği umudunu taşıyordu. Halk olaya çok sıcak bakıyordu ve hisedilir bir biçimde örgütler arasındaki ilişkilerde bir yumuşama, insanlarımız arasında bir kaynaşma oldu. Diyebilirim ki, en çok sevinenlerden ve cephenin olacağı umudunu taşıyanlardan biri de bendim, oluşumu için de elimden gelen çabayı gösterdim. Kuzey'de cephe olayı düşünceme göre Ulusal Kongre'nin müjdecisiydi. Görüşmeler için üç ay yeterliydi ama 1 yılı aşkın bir zaman sürdü ve sonuç çalışmalar akamete uğradı ve cephe olayı rafa kaldırıldı. Cephenin oluşmamasının tek nedeni örgütlerin-partilerin

kendileriydi, subjektif olarak hazır değillerdi ve olaya yaklaşımları da stratejik değildi.

PKDW Viyana'da yaptığı toplantıda karar olarak Ulusal Kongre çalışmalarını başlattı. PKDW bünyesinde oluşan temas gurubunun çalışmalarına örgütler gereken ilgiyi göstermediler. Güneyli örgütler KDP ve YNK hariç çalışmalara istekle katıldılar. Olumlu bir aşamaya da gelindi, ama ne varki bu çalışmada, KDP ve YNK , KDP ile PKK arasında meydana gelen yumuşama üzerine, anlaşılır ve bunların da katılımı olur umuduyla bir müddet donduruldu.

Parlementonun oluşturduğu temas gurubunun sürdürdüğü çalışmalar içinde ben de vardım ve bu meyanda bir çok örgüt temsilcileri ile ben de görüşüm, bir çok Kürt aydını ile temas kurdum.

Ulusal Kongre için temas gurubunun çalışmalarına soğuk duran örgüt ve aydınların, bu tavırlarına gösterdikleri gerekçe aşağı-yukarı aynıydı.

„Bu sorun siyasi örgütlerin sorunudur böyle bir çalışmayı parlamento sürdüremez, çünkü parlamentoyu meşru görmüyoruz. Diğer yandan KDP-İRAK, YNK ve KDP-İRAN katılmadıkça bu çalışma yürümez, bu siyasi yapıların onay verdiği bir Ulusal Kongre'de toplanamaz, oluşacak kongre'nin de hiç bir fonksiyonu olmaz“ görüşünde birleşiyorlardı.

Görünen köy klavuz istemez. Kürt ulusal Muhalefeti içinde yer alan örgütlerin, yapısal durumları, ülke içinde ve ülke dışında işlerlikleri, güç dengesi ve cephe olayına, Ulusal Kongre'ye bakışları, birbirleri ile ilişkileri ve birbirlerine olan güvenlerinin derecesi ortadadır. Benim kanıma göre bu dönemde ve sonraki yıllarda, yapısal ve değişime uğramaz ve politikalarında bir değişim olmazsa bugünkü gibi gurup psikolojisi içinde olayların üzerine giderlerse, Kuzey'li örgütlerin bir cephe veya Ulusal kongre olayında bir araya gelmeleri bence mucizedir. Diğer yandan KDP ve YNK'nin de eğer tabandan bir zorlama veya bölge devletleri ile olan ilişkilerinde bir değişiklik olamazsa, her ikisi de Ulusal Kongre'ye onay vermezler ve bu Kongre'de yer almaları da beklenmez.

Ulusal Kongre bütün örgütlerin katılımı ile olur diye bir kaide yoktur. Hepsinin katılması en ideal olanıdır. Bu nedenle Kongre çalışmaları için kurulan temas gurubu ve sonradan oluşturulacak kurullar örgütlerle görüşmeleri aksatmadan götürmelidirler ancak ne var ki tüm örgüt ve partilerin katılımı olmadan da Kongre oluşturulabilir.

Ortadoğu'da son dönemlerde yaşanan gelişmeler, Kürt sorunu nun uluslararası alanda tartışılır olmasını, verilen mücadelede varılan aşama, bölge devletlerinin ve bölgede çıkarı olan devletlerin soruna bakışları ve politikaları karşısında her dört kesimdeki Kürt örgütlerinin ortak bir politika altında birlikte hareket etmeleri her kesimdeki Ulusal Mücadelenin çıkarınadır ve bu bir zorunluluktur. Dost güçlerin, bölgede bir Kürt otoritesinin oluşmasında çıkarı olan devletlerin ve her dört kesimde oturan Kürt halkının istemi de bu doğrultudadır. Kendi içinde barışık olmayan halkların kendilerini uluslararası alanda kabul ettirmeleri ve söz sahibi olmaları zordur.

Ancak bir hatırlatmada bulunayım; Ulusal Kongre çalışması sürmeli, ancak bunun günlük politika içinde örgütlerin kendi ilişkileri ve kısa vadedeki çıkarları için ele alınmamalıdır. Ulusal Kongre çalışmaları ve oluşumuna taktiksel değil stratejik olarak yaklaşılmalıdır. Kürt halkının ve bütün kesimlerde verilen Ulusal Kurtuluş Mücadelelerinin genel olarak çıkarları öne çıkarılarak „ya olacak! Ya olacak!“şiarı ile hareket edip sonuçlandırmak gerek.

Kuşkusuz Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesi`inin geldiği bir aşamada her kesimdeki ulusal muhalefet güçlerinin bir Ulusal Kongre bünyesinde, ortak bir politika altına birlikte olmaları, sorunun en iyi biçimde ve Kürt halkının istemlerine uygun olarak en erken bir zamanda çözümü için gereklidir.

Bütün Kürdistanlılar Kürt Ulusal Muhalefeti içinde yer alan bütün parti ve örgütler elbetteki Kuzey`de ve Güney`de yaşanan insani ve coğrafi tahribattan rahatsızlar ve acı duyuyorlar. Bu yaşanan tarıbatın daha da büyümeden durdurulmasının, Güney`de örgütler arsında sağlanacak uzlaşma, ve Kuzey`de de sorunun siyasal olarak bir çözümünden geçeceğinin de farkındalar. Bu yaşanan hastalığın tedavisinde en etkin ilacın da cephe, Ulusal Kongre olduğunu da biliyorlar. Ama ne varki halen olaya bir nefer gözüyle, bir Kürdistan`lı olarak gurupçuluk anlayışından çıkararak bakını yok gibi...

Ne olur artık bu „brakuji“, „ihanetçilik“, „iki düşmanı bir araya getirmek kolay, iki Kürdü bir araya getirmek zordur“, „Kürtlerin gücü ancak birbirlerine yeter“ kınamalarından kurtulalım. 25.07.1995-Kiel

ŞÎDDET û MÎRAT

Nezîr AKAT

Di çareserkirina nakokîyan de, bikaranîna şiddetê, wek yek ji meto-dên bingehî, diwarkirin û gurkiri-na nakokîyan bixwe ye. Lewra tu carî nayê jimartin ku çend hezar çaran hatiye gotin û nivîsandin, ku “şiddet şiddetê diafirîne”, û herweha pîrsê serûbin dike û dighîne qonaxa bêçareseriyê. Ger ev pîrsa şiddetê, di nava tevger û rewşenbîrên kurda de nebe pîrseke sereke, zerar û xeterbûna vê pîrsê negihêje zanyariya gel, em ê nikaribin evê pîrsê çareserbikin û wê ji wek metodeke bingehî xelas bikin.

Lewra ev pîrs di civata me de bûye pîrseke çandî û mîratî. Ev pîrs weke pîrseke sereke û berbiçav, di her kar û berhemê me de derdikeve pêşya me, dibe astengeke bingehî, kar û xebata me tevlihev dike, rê li ber me digre û nahêle ramanên taze û nûjen derkeve pêş.

Dilsozî û bawerîya me êdî nikare pêşya vê çewtiyê bigre û zerarên vê kula xeder derman bike. Êdî bi kirasê dilsozî û welatparêziyê, bikaranîna şidetê li himber kes û tevgerên din, xwe veşartin û xwe nuxûmandin ne mûmkun e. Em çiqas dilsoz û welatparêz dibin bira bibin, ger em li dû vê çand û mîrata şiddetê bipekin, em ê bi kiryarên xwe xizmetê ji doza gel re nekin. Tendesta serdestiyê û çavSORIYÊ ye, rê li ber pêwendiyên hevbeş û netewî digre û dibe sedemê bikaranîna şiddetê, ger ev şiddet li himber bav û birayê me be jî.

Em wek nûnerên gel, daxwaz û hêviyên-gelên xwe, bi xebat û kiryarên xwe, vê “wezîfeya mûqades” a tendensa şidetê wek çand û mîrata tevgera kurd, radestî nîşên nû dikin. Dirûvê radestiyê bi gelek awayan pêk tê. Ya herî girîng bikaranîna zarokan e. Lewra xortên 15-16 salî wekî ku tén fêrkirin, ne wekî ku fêr dibin; dikarin bi asanî li dervî îradeyên xwe li dijî tevger û kesên welatparêz bin jî, lê wek tevgera wan nafikirin, şiddetê bi kar bînin. Ji bo pêşeroja gel û tevgerên me ên siyasî, dirûv û formdayîna xortan, bi tendensa şiddetê, metirsiyek gelek mezin e. Lewra ji nuha ve em hunermendiya pêşveçûna serbixwe a xortên xwe, bi destên xwe ji holê radikin û wan kor û bawî-tawî dikin. Divê bingehê fêrbûna xortên me, zanebûn, tolerans, karmendî, erk, berhemên hunermendî û hezkirin be. Divê xortên me bi nasnameya berhemên mirovayeti û hunermendiyê mezin bibin.

Ger em xortên xwe ji vê çerxa tendensa şiddetê azad nekin, em dê bêçareserî û betbextiya xwe ya kû îro em tê da dijîn, bi destên xwe radestî wan bikin, û ew jî dê bi çevên girtî vê tendensê berdewam bikin. Dê di xebata xwe ya pêşrojane de nikaribin xwe ji vê tendensa şiddetê azad bikin. Ev jî hem ji bo xebata îro û hem jî ji bo xebata pêşerojê û musteqbellî xortên me metirsiyê mezin û birînek bêderman e.

ŞIDDETA LI DIJÎ AZADIYA FIKRÊ

Yek ji metodên bingehîn a bîndestkirina civatan, nehştina azadiya fikrî ye. Lewra di dirêjîya dîroka jiyana xwe de gel Kurd her tim û bî hemû awayan ji azadiya fikrî hatiye bêpar hşîn. Mixabin bi şaxvedana tevgera siyasî re di nav Kurdan bi xwe de jî terora li ser azadiya fikrî dest pê kiriye. Îro şiddet bûye yek ji stûnên struktura hebûna hin dezgeh û rêxistinên. Di civatên mîlîtarîzebûyî de şiddet ji bo çareserkirina her pîrsê-lê her pîrsê- dibe riya tek û tenha.

Di civatên weha de kuştin û mirin êdî dibin rûtîn û rojane. Iro civata Kurd hatiye mîlîtarîze kirin. Êdî li hember kuştin û mirinê civat reaksiyon nîşan nade. Bicîhbûna şiddetê wek çareya tek û tenha weha lê kiriye ku êdî tolerans, tehemul, siyaneta mîrovhezî û hevdu qebûlîkirin jî nav ferhengê zimanê mejîyê me bar kirine. Xwediyên fikrên cihê dibin armanca êrîşên tund, bî xiyamet û welatfiroşîyê tîne gunehbarkirin.

Rakirina zordestiya li ser azadiya fikrî, bi azadkirina îrade, nehîştina tirsê û bi pêşxistina hunerê fikrên serbixwe û bicîkirina rexnelê-girtinên berhemdar, her weha pêşxistina nêrîn û fikrên mirovhezî û aştîxwazane pêk tîne. Divê berhemên tevger û dezgehên me yê netewî, afirandina nasnameya li dijî neheqî û parastina fikrên afirander û parastina mafên mirovî be.

Kes û tevgerên li dû tendensa şiddetê dipekin, û tendens ji xwe re kirine encamê hebûn û nebûna xwe, gelek carî xwe bi hêz û mafdar dibînin. Lê ew ji bîr dikin ku ev tendens bi xwe nîşana jarî û çewtiyê ye. Hewildana veşartina kiryarên xelet û gemar e. Lewra tendensa serdestiyê û dawî jî bikaranîna şiddetê, jînebar (enerjî) û hûnermendîya fikrî ji dest mirov derdixe û mirov bêçek û bêçare dibe.

Ev tendens nakokiyan diwartir û bêçaresertir dibe û dîsa dizîvîre û dibe sedemê bikaranîna şiddetê. Piddet û ten-densa serdestiyê hevdû temam dikin û dibin sede-mên afirandina hevdû.

Kes û tevgerên bi vê tendensa serdestiyê, nêrîn û kiryarên xwe bi kes û tevgerên din didin qebûlîkirin, wê gavê ên din nasnameya xwe bi nasnameya kes û tevgerên xwediyê vê tendensa şiddet û serdestiyê ve dikin yek û hebûn û kesayetiya (karakter) serhil-

dana xwe wenda dikin. Lewra ev tendens ji bo gelek kes û tevgeran balkêş û rakêşane (cazîbe) tê. Belkî mirov vê tendensê carna bê agahî bi kar tîne. Lê bi çî awayî dibe bila bibe, çand û mîrat û vestayên me, rê li ber tendenseke weha vekirine. Çand û mîratgirî û hîsmendîya me ya îroyîn, di serencama xwe ya dawîn derbirîn û afirandinên tevger û dezgehên me yê netewî ne. Kesayetiya tevgerên siyasî yê gelê kurd kesayetiya civata gelê kurd tîne zimên.

ŞIDDET SERENCAMA TIRSÊ YE

Yalçîn Kûçûk, di civînek xwe de weha digot "êdî bûrjîwaziya Tirkiyê tirsê xwe şikandiye." Gava dewletik tirsê xwe bîkîne wê gavê baweriyê bi hêz û kiryarên xwe dibe. Ev baweriyê dewletê dibe sedemê rêvekirina ji bo çareserîkirina nakokî û pirsên dewletê. Dewlet bi dezgehên xwe ve li riyên çareseriyê digere û fikrên nûjen dide pêş. Qet nebe rê li ber azadiya mînaqêşê vedike ku herkes bikaribe fikra xwe ji bo gel pêşkêş bike. Gelo Tirkiyê û bûrjîwaziya Tirkiyê bi rastî tirsê xwe şikandiye? Bersîva vê pirsê mixabin na ye. Tirkiyê û bûrjîwaziya Tirkiyê hartir bûne. Harbûna dewletê bi hemû dezgehên dewlet ve, rû dide ku tirsê xwe neşikandiye. Bêtir tirsê xof ketiye dil û mejiyê dewletê. Wek tê zanîn dil û mejiyê dewletê hêza leşkerî ye û alîkariyê ji bûrjîwazî û dezgehên wê digre.

Gava ku mirov bi kurtî li dîroka Tirkiyê dinere û kiryarên dewletê Şîrove dibe, guherandinên bingehîn nabîne. Li dewletek wek dewleta Tirkiyê, guherandinên biçûk, ji bo mirov dikare gelek mezin xuya bikin. Wexta ku Armstrong gav avêt ser hîvê weha got: "Ev gav ji bo yek-yek mirovan ne gelek mezin e, lê ji bo pêşveçûna civatê, ji bo mirovantiyê gaveke bi çargav e". Ev peyva Armstrong ji bo rewşa

Lewra ev pirs di civata me de bûye pirseke çandî û mîratî. Ev pirs weke pirseke sereke û berbiçav, di her kar û berhemê me de derdikeve pêşya me, dibe astengeke bingehî, kar û xebata me tevlîhev dibe, rê li ber me digre û nahêle ramanên taze û nûjen derkeve pêş.

Tirkîyê jî derbas dibe. Lewra her guherandinek biçûk dikare rê li ber guherandinên mezin veke, ger mirov bikaribe di wextê de van guherandinan şîrove bike û bi kar bîne.

Wek ku tê zanîn li Tirkîyê bidarvekirina mirovan ne hema mîna cezayekê tê bikaranîn, lê herwaha wek hilkirina rehê metirsiyê ye jî. Kesên di çevên dewletê de kelem û tirsnak bûn, bi zagonî, di dadgehên ne serbixweyî de darvekirina wan hatiye qebûlkirin û parlametoyê jî bi xwe di bin zordariya rayên siyasî de ev biryar fermî kiriye. Li gor dadgeh û dezgehên fermî yê din û parlamentoyê, ev xeter ji holê rabûye. Lê herkes dizane ku ne waha ye û çerx waha nazîvire. Di komara Tirkîyê de ji kesên wek serokwezîr, ku bi dengên gel hatibû helbijartin, heta bighêje şoreşger û gelek serok û şexsiyetên berbiçav ên serhildana gelê kurd wek Şêx Seîd, Seyîd Riza û bi sedan kesên din hatin darvekirin. Di civatek weha de bingehê çanda siyasî wê bêgûman şiddet û dengbirin be. Hejmara kuştîyên ji aliyê "hêzên tarî" û dezgehên fermî wek polîs û leşker ve, gihîştîye hezaran. Îşkence û ceza jixwe nayên hesabkirin. Bi hezaran kes, tenê ji bo nerînên xwe hatine kuştin, yan jî hatine îşkencekirin û girtin. Li welatekî weha pir zehmet e ku çanda siyasî ya pirdeng û azadiya fikrî bibin bingehê xebata siyasî. Lewra ev kiryarên dewletê wek kiryarên pir normal rû didin.

Hêz û tevgerên ku li dijî kiryarên dewletê serî hildan, gav bi gav ev çanda siyasî a dewletê bikaranîn û kirin bingehêke şoreşgerî. Tevgerên ku bi navê şoreşgenyê dihatin nasîn ev çanda siyasî a şiddetê ji dewleta serdest wergirtin. Tevgera bakûra Kurdistanê ne gişt, lê bi piranî ev nexweşî ji

dewleta Tirk û çepê Tirka wek mîratekî bi dest xistiye.

Di têkoşîna siyasî de, bikaranîna şiddetê û kuştina mirovan ne tîstekî normal e. Lê belê ev çanda siyasî li Tirkîyê gelek normal xuya dike. Lewra tevger û kesên şiddetê bi kar tînin û kuştina mirovan wek çare dibînin, ji bo meşrûkirina van kiryarên xwe dikarin bi derew û îftîra ji gelek çema avê bixşînin û gelek sedemên berbiçav rê bidin, û bi heval û hogirên xwe wek kiryarên pêwîst nîşan bidin.

Kesên li himber kiryarên dewletê serî hildidin, dewlet mafê stendina jiyane yan jî cezakirina wan kesan dide xwe û gelek normal rê dide. Lê dewlet ji bilî xwe vî mafî nade tu hêze-ke dîtir.

Çend tevgerên kurdan jî bi vê çanda siyasî stewiyane. Ji bo kesên ku di nav tewgera wan de dibin xeter, mafê jiyana siyasî namîne. Ji bo tevgerên din ên ku wek wan ténakoşin û wek wan nafîkirin jî mafê siyasî bi tu rengî namîne.

Ji bo kû bikaribe rê li ber mafê jiyana siyasî bigre, bi xiyane tawanbarkirin, kirine gotinên rojane. Bi xiyane tawanbarkirin di çanda siyasî û alavê ragîhandinê de, li Tirkîyê wek axaftinên rojane tén dubarekirin. Lê mixabin televîzyon û gelek rojnameyên li ser navê Kurdan tén

weşandin, jî pêşî ji medyaya Tirkîyê stendine û ev mîrat û çanda siyasî wek ferhengokeke pêwîst bi kar tînin.

Ev çanda siyasî ji nîvşekî derbasî nîvşekî dîtir dibe û wek mîratgiriyeke bi cî dibe. Di nava tewgera gelê kurd de, bi vê çanda siyasî a şiddetê, çareserkirina her pîrsekê, vê mîrata şiddetê bi hêztir û gurtir dike.

Di tekoşîna siyasî de, bikaranîna şiddetê û kuştina mirovan ne tîstekî normal e. Lê belê ev çanda siyasî li Tirkîyê gelek normal xuya dike. Lewra tevger û kesên şiddetê bi kar tînin û kuştina mirovan wek çare dibînin, ji bo meşrûkirina van kiryarên xwe dikarin bi derew û îftîra ji gelek çema avê bikînin û gelek sedemên berbiçav rê bidin, û bi heval û hogirên xwe wek kiryarên pêwîst nîşan bidin.

Bingehê her veqetandinekê, yan jî nelihavkirî-nekê bi rastî û duristî bê kolan, wê ecûbeyên şiddetê, înkarkirinê ya ji bê tehamulîya fikrên cuda derkeve holê.

Tevgera çep a siyasî li Tirkîyê li himber kiryarên dewletê û hêzên nijadperest û hêzên şovenîst serî hildan. Gavên gelek mezin avêtin. Di teoriyê de gelek caran xwestin cudabûna xwe rê bidin. Lê gelek mixabin bi kiryarên xwe di piratîkê de, tevgera çep kiryarên dewletê û tevgerên nijadperest û şovenîst ji xwe re mînak girtin û cudabûnek bingehîn rê nedan. Mînakên di piratîkê de hatin dîtin, yek ji wan şidet bû û ev mînak bû faktoreke xebata tevgera çep. Gelek mixabin ku tevgera çep bi gelemperî, xwe bi tehamûla fikrên cuda, bi humanîstî û bi metodên xebatê ên demokratîk û aşîtxwaz neda qebûl kirin. Mîna hêzên dewletê û mîna hêzên nijadperest; hêzên çep jî xwestin ku bîr û baweriyên xwe, nerîn û kiryarên xwe bi darên zorê û bi kotek bidine qebûl kirin. Ji bo dew-leta Tirk, herwaha ji bo tevgera kemalist û tevgera olperest ya fûndamentalîst û partiyên bûrjiwazî jî, çanda siyasî ya şiddetê bûye bingehê xebatê. Ev mîrat, mîrateke dîrokî ye. Bi vê mîratê hatine hûnandin û perwedekirin û di heman wextê de jî ev mîrat ji bo hebûna wan bingeh e.

Tevgera çep û bi teybetî tevgera kurd, nemaze PKK, vî aliyê çanda siyasî a dewletên dagîrker di xebata xwe de berebere wek metodeke bingehîn bi kar anî û li ser vê çanda şiddetê şax û rehê xwe berda. Tevgerên ku beşdarî kar û barê şiddetê nedibûn û ev metod bi kar netanîn, di nav toz û dûmana şiddetê de nehatin guhdarkirin û

dengê wan nebû dengê raya gştî. Ew gelek caran ji navên reformîst û xweradeskirinê (teslîmîyet) ditirsîyan û xwe carna jî bi benê xwediyê şiddetê ve hol dikirin. Wan jî baweriyê mezin nedan gel û mixabin pîranî bûn alîgirên şiddetê. Lewra civata Tirk û civata Kurd di warên dîrokî, aborî û civakî de, ji bo kar û barên tevgerên ku bi metodên şiddet û terorê hatibûn hûnandin, amade bûn. Her îro jî ev şiddet berdewam e û gurtir jî dibe.

ŞIDDET ÇAND Û MÎRAT E

Çand û mîrata siyasî a gelê kurd, ji pirdengiyê bêtir, yekdengî ye, parastina yekpartî ye û yeknerîn e. Ji tolerans û demokratiyê bêtir, dîktatorî û çavsofî dominant e. Ji parastina berjewendiyên netewî, pêşxistina hestên netewî bêtir, birakuji, parastina tevgerî û gurûbî ye û herweha parastina enternasyonalîzmeke vala ye. Car bi caran nerînine cihêwaz û cihêreng derketine pêş, lê belê zû bi zû kûrmiçîne, û dengê wan zû bi zû hatine birîn. Her tevgerê Kurd, ji tevgerên dîtir, welatparêztir û netewîtir e û demokratîr e. Ji bo pirdengiyê jî ên dîtir parêzvantir e. Lê mixabin ne weha ye. Ev rastiyeke me ye. Kesek ji dil û can vê rastiye der-naxe sewiyeta zanîn û hîsmendiya mirovên xwe. Lê di raya gştî de ev rastî gelek êskere û berbiçav e. Li-xwekirina kirasê tevgera nehênî vê çewtiyê nikare veşêre û nikare tê-gihîştina raya gştî biguherîne.

Çanda kurdî a berbiçav çanda êl û eşîran e. Her kurdek ji êlekê hatiye. Me çavên xwe di nav şer û pevçûn û dijberiya êl û eşîran de vekirîne û me ev neyartiya eşîrtî-gelek mixabin lê xuya ye rast e-dervî vîna xwe bi xwe re aniye nav tevgera xwe. Çanda êlpe-restiyê şaneyên (hucre) parastina destegiriyê (gurûb) û takekesiyê di mejiyê me de dagîr kiriye. Bi hêz ,bi bawerî û bi dirûstî dewle-mendkirina hestên netewî, herifandina çanda êlperestiyê ye.

Bingehê xebat û cahda rênasî divê li ser tercîhkirina li dijî bikaranîna şidetê di nava tevgera gelê kurd de be. Êdi pêwîst nîne tevgera kurd, niqteyên xwe yên hevbeş mînaqêşe bike. Ji ber ku tecrûbeyên tevgera kurd xweş êskere kirine ku li ser xalên hevbeş jî hevkarî nema pêk tê yan jî hevkarî bi ser nakeve.

Têkoşîna siyasî nemaze ji bo me kurda pêwîsttir e, ji ber pîrsa kurdî gelek zahmet û tevlihev e û pêwîstiya me bi her nerîneke taze û nûjen heye- bê guman divê pîrredngî be. Nerînen cuda cuda derkevin holê ku mirov bikaribe rastiyê bibîne. Bi dagîrkirina hêş mirova, em nagihêjin tu derê û nikarin xizmeta doza gelê kurd bikin.

Lê belê gelek mixabin li herçar perçên Kurdis-tanê, çanda siyasî bi hemû guherandinên xwe hê jî negihîştîye sewiyeta kamilbûnê.

Bingehê vê çanda siyasî, yek ji parastina siyaseta perestiyê ye (baxnazyê). Ev nerîn û şelê çanda siyasî di dîroka siyasî a gelê kurd de şax û rehên xwe bi kûranî berdaye û bûye astengeke berbiçav. Gelek balkêş e ku demokrasî, pîrredngî û tolerans ji devê tevger û şexsên me ên siyasî dernakeve û dixwazin dersê bidin cîhanê, lê gelek mixabin em hîn bi xwe negihîştîne wan tîstên ku em bi devkî diparêzin.

Gava ku xwestokên me di nava pêwendî û hevkarîyê de dibin xwestin û înkarkirina nerîn û tevgerên hevdû, em bi xwestokên serdestî nerîn û mercên (şert) xwe ferz dikin, wê gavê xwestokên me dibin sedemê kampanî û dubendiyek dijwar. Pêşî destpêkirina kampanî-yayê û dubendiyê, çareserkirina nakokiyên peydabûyî gelek zahmet dibe. Li himber çewtiyek herî biçûk jî tolerans û bînfirêhî namînin. Ger em bi aqil û bi sebir serê xwe ji bo çareserkirina nakokiyên neêşînan û şaşîyên xwe qebûl nekin, wê her ev nakokî berdeham bikin. Wê gavê peydakirina xalên hevbeş aloztir dibe û em dê nikaribin jîbo xebateke biçûk û rojane jî bi hev re bixebitin. Bersîva vê pîrsê rew şa îro bi xwe ye. Xwestokên me gelek caran dibin armanca kontrolkirin û serdestiyê û li her aliyê xebatê rû dide. Lêca serdestiyê di xebata siyasî de li pêşya pêwendiyên hevbeş dibe astengek berbiçav. Xwestokên ku di pêşya pêwendiyên de dibin asteng, herweha dibin encamên bikaranîna şiddetê û înkarkirina hevdû. Bikaranîna şiddetê dibe sedema jihev-

dûrketinê û jihevduketin astengeke bingehî ye, rê li ber munaqeseyên pîrsa hevbeşyê digre.

Xwestokên me yê ku dibin sedema bikaranîna şiddetê ji pêdiviyên (ihtiyac) daxwaza serdestiyê peyda dibin. Serkeftina me ji bo bidestxistina xwestokên tevgera xwe, û jarkirina tevgerên dervî xwe, dibe sedem ku em êdî tevgera xwe li gor vê serkeftinê organîze û perwerde bikin. Du bûyerên dawîn li Awrupayê- Yek li Stockholmê ku civîna guhdarên Şerefetîn Elçî bû û ya din jî li Almanyayê civîna ji bo kongreya netewî bû, vê rastiyê eşkere dikin. Şerê xwekujiya li Kurdîstana başûr vê pîrsê dixê pêşya hemû pîrsên tevgera Kurd. Ji hev dûrketina tevgera Kurd vê rastiyê dike pîrseke sereke.

Kiryarên şiddetê, di têkîyan de bêtir eşkere di-bin û gelek caran dibin sedema kiryarên ekstrem.

Xwestok û kiryarên me di nava tevgera me de dibin exlaqekî bingehî, reh û şaxên xwe li dora hêş me digerin û dibin hêza zîvirandina çerxa hêş me. Em êdî nikarin serbixwe bifikirin. Ev çerx êdî hemû kiryarên me kontrol dike û dibe serdesta me. Şexsiyeta me biçûk dike û me ji xwe re dike xulam. Rêbera me êdî şiddet e, bêtehamulî ye û bêhêvîti ye. Bi teybetî em bêhêvîtiya xwe dikin sucê tevgerên dervî xwe. Lewra bi asanî dikarin em wan wek xayîn û xulamên dagirkeran îlan bikin û di her gava-vêtinekê de şiddetê li himber wan tevgeran

**Çanda kurdî a
berbiçav
çanda el û
eâîran e. Her
kurdek ji
êlekê hatiye.
Me çavên
xwe di nav
âer û pevçûn
û dijberiya el
û eâîran de
vekirîne û me
ev neyartiya
eâîrtî-gelek
mixabin lê
xuya ye rast
e- dervî vîna
xwe bi xwe re
aniye nav
tevgera xwe.**

bi kar bînin. Di nava tevgera gelê kurd de kiryarên PKK ê vê rastiyê xwe eşkere dike.

Kedîkirina mirovên xwe wek kewê serdar, dujminê hemcînsê xwe kû wan tîne provakasyonê û wan bi kuştin didin, dibe sedemê riya çûn û nehatinê. Veger û poşmanî êdî dereng dibe. Ji van kiryaran veger û poşmanî, wendakirina hêzên tevgerê ye. Tirs wendakirina hêzên tevgera xwe, tevgerê bêtir bi van kiryara ve girêdide û dibe hêzek ekstrem ku kiryarên xwe li her aliyê jîyanê rê dide. Têvger êdî dibe rêbera şidetê û xwe bi vê rêberiyê jî gelekî serbilind dibîne.

Tevgereke weha, di tekoşîna li himber şiddet û terora dagirkeran, wê nikaribe baweriyê bide gel. Ji ber ew bi xwe van metodan bi kar tîne û hem jî wan pêwîst dibîne.

Bi kurtî be jî, min li jorê çend dîmen jî çanda şiddetê ronî kirin. Lê mîrat û vemaya dîtir; Mîrat û vemaya dîrokî ya tevgera gelê Kurd ku me bi xwe ev mîrat bêyî viyana xwe wergirtiye û anîha jî em careke dîtir wê, radestî nûşên nû dikin û em bi xwe jî dibin rêber û xwedanên afirandina şiddetê.

Gelek eşkere ye kû hemû xebat û tekoşîna tevger û kesên demokrat û aştîxwaz hedefa van kiryarên şiddetê ne. Di her gavavêtina jî bo demokrasiyê, aştîyê û jî bo hevkarîyê, dijîti û şer amade ye. Lewra divê em di hemû xebat û cahda xwe de kiryarên şiddetê mahkûm bikin û bi sebir û bi zanistî bikaribin rê û metodên din di kar û barê xwe de rê bidin. Ji bo rewşenbîr û siyasethanên kurda divê ev bibe armancek sereke.

Di qonaxa îro ya ku gelê kurd tê da dijî, qonaxa man û nemanê de, ger tecrubeyên bûyerên dîrokî nebin rêberên pêşerojê û berjewendiyên netewî nebin serencama rêberiyê, dubarebûna dîrokê, li ser hîmên bêhêvîtiyê û li ser hîmên wêrankirina hunerên mirovî, li ser axîn û hawara bêçareseriyê ne dîr e.

Dilsozî û hestyên netewî nebin hîmên bawerî û îmana me, bi welatparêziya dubarekirina gotinên rojane, bî gotin û guhdariyên serbilindî û payetîya çalakiyên paşerojî, serkeftin dîr e.

Li ser bingehên xwedîlêderketina berjewendiyên gelêrî û li ser nêrîn û çalakiyên afirander, parastina mafên takekesiya endametiya tevgera siyasî û demokratîk neyên hunandin, bî çavgirtî, li dû pekandina berjewendiyên tevgerî û takekesatiyê, her dem sedemên jîhevduêrketinê û serencama xwekujîyê ye.

RONESANSEK PÊWÎST E

Wek netewe îro em di qonaxê dîrokî de dijîn. Wek serokwezîrê Ingîlterê Tony Blair ji bo Sosyaldemokrata dibêje "Yan emê xwe nûjen bikin, yan jî em ê bimrin." Divê tevgera kurd xwe û awayên xebata xwe biguherîne. Di tercîhkirina xwe de gelek vekirî û eşkere be. Helbijartinek dîrokî pêwîst e. Ev helbijartin di tevgera Kurdî de divê bibe encama ronesansekê. Divê li ser xebat û cahda ronesansî lêkolînek jî tecrube; berhem û bûyerên tevgera kurd a dîrokî bê amadekirin.

Bingehê xebat û cahda ronesansî divê li ser tercîhkirina li dijî bikaranîna şidetê di nava tevgera gelê kurd de be. Êdî pêwîst nîne tevgera kurd, niqteyên xwe yên hevbeş munaqêşe bike. Ji ber ku tecrûbeyên tevgera kurd xweş eşkere kirîne ku li ser xalên hevbeş jî hevkarî nema pêk tê yan jî hevkarî bi ser nakeve. Bi a min girîngiya bingehî di tevgera kurd de ev e ku bikaribe, cudabûnên xwe eşkere û bi zanistî munaqêşe bike û blok û refên siyasî li ser tercîh û daxwazên xwe ên jî hev cuda ava bike. Pekandina li dû şablon û dîbarekirinên kevnare nikare cudabûnek ciddî eşkere bike. Wek *Descartes* dibêje "ger bingeh xerab be, ewê xanî giş hilweşe".

T.C. NİN GÜNEY KÜRDİSTAN İŞGALİ VE KDP' NİN TAVRI

Kazım BABA

Uzun hazırlıklardan sonra 14 Mayıs 1997 günü T.C. ordusu Güney Kürdistan'a girerek işgal etti. İşgal hareketinin yapılacağı hazırlıklardan ötürü gün ve saati hariç bili-niyordu. Aynı gün T.C. yetkilileri, KDP'nin isteği üzerine Güney Kürdistan'a girdiklerini açıkladılar. T.C. bununla Dünya kamuoyunun tepkisini azaltmayı amaçlıyordu. Gerçi gerekli devletlerden izin almadan böylesi bir harekete girişmesi mümkün görülmesi bile geriye kalanların tepkisini azaltmak da önemliydi. KDP'nin tavrı da bu açıklamayı doğruluyordu. T.C. yetkilileri bu açıklamalarını yaparken, KDP de bu davranışlarını gerekçelendirmeye çalışıyordu. Sözlü ve yazılı PKK'nın „misafirlik“ hakkını nasıl kötüye kullandığını bir tarafta açıklarken diğer tarafta da T.C. askerleriyle birlikte gerilla birliklerini bulunduğu alanlardan çıkarmak için gerillayla savaşmaya başladı.

Bu davranışını da;

- PKK Güney Kürdistan'a müdahale ediyor,
- Zap Güney Kürdistan sınırları içindedir. Zap Cumhuriyetinden söz etmek bizim alanımıza müdahaledir,
- Kurdistan Sürgün Parlamentosu'nun Güney Kürdistan'a (Ükleye gitme) gelme kararı Güneyde bulunan parlamentonun görevine müdahaledir,
- PKK sınır bölgesinde bulunan 140 kadar köyün yerleşime açılmasını engellemektedir,
- Sınır bölgesinde gerilla bulunmaktadır. Bundan ötürü sınır bölgesindeki köyler T.C. uçaklarınca bombalanmaktadır. Bu da sivillerin göçüne sebebiyet vermektedir.

PKK Kuzeyli bir partidir. PKK Güneyi terketmelidir gibi gerekçelerle bu davranışını gerekçelendirmeye çalışmaktaydı. Bu ileri sürdüğü gerekçelerin tümü ayrı

ayrı tartışılır. Bana göre hiç birisinde haklılık payı yoktur. Varsayalım ki bu gerekçeler vardır ve KDP bu gerekçelerinde haklıdır. Tüm bunlar KDP'nin Kurdistan'ın en büyük parçasını işgalinde bulunduran, Kürt halkının varlığını bile kabul etmeyen, 10 binlerce Kürdü katleden, milyonlarca Kürdü yerinden -yurdundan eden T.C. ile işbirliği yapmaya, onunla birlikte bir ulusal kurtuluş hareketine savaş açmaya gerekçe olabilir mi? Zaten Kürtlerin bugüne kadar haklarını elde edememesinin nedeni bu mantık değildir? Kürt halkının düşmanları bu güne kadar kürtlerin bu mantığından yararlanarak yanyana gelmelerini engellemişlerdir. Bu mantığı aileler arası anlaşmazlıklardan aşiretler arası anlaşmazlıklara kadar, mezhepler arası çekişmelerden ulusal hareketlerde Kürt örgütleri arasında bu mantık vardır. Yani sorunları olan taraflar birbirlerini başka güçlerle ezdirmeye çalışmaktadırlar. Eger bu iki aileyse, ikisi de ayrı ayrı jandarma çavuşuna rüşvet vererek birbirlerini dövdürmektedirler. Sonuçta karlı çıkan jandarma çavuşudur. Çünkü iki taraftan da rüşvet almıştır ve iki tarafı da korkutmuştur. Aynı durum diğerleri için de geçerlidir. KDP'nin bu davranışı da bu mantığın yansımasıdır. Ancak bu mantık şimdiye dek sahibine de hiç bir yarar getirmemiştir. Yapılması gereken bu tür davranışlardan vaz geçerek var olan sorunlarını çözmenin başkaca yollarını bulmalılardır. Kürdistan tarihinde bununla ilgili yeterince dersler vardır.

Gerekçeler ne olursa olsun sönmürgeci bir devletle, hele hele T.C. ile ilişkiler bu düzeyde olamaz. İlişkinin bu düzeyi kabul edilemez. Bu düzeydeki bir ilişkide yalnız KDP değil hangi Kürdistanlı Parti bulunursa bulunursa kabul edilemez, edilmemelidir.

Burda bir parantez açıp T.C.'nin KDP ile ilişkisine değinmek istiyorum. T.C.'nin KDP ile parti olarak ilişkiye girmesinin nedeni PKK ve Kuzey Kürdistan'daki silahlı mücadelenin varlığıdır. Eğer PKK veya Kuzey Kürdis-tandaki silahlı mücadele olmasaydı 1970'lı yıllarda olduğu gibi insanlar KDP'ye ayakkabı verdikleri, ona şeker ve un topladıkları için tutuklanarak cezalandırılacaklardı. Eğer T.C. , KDP ile ilişkilerinde Kuzey Kürdistan'daki mücadele üzerine hesap yapmıyorsa veya KDP yi çok seviyorsa KDP nin oluşturduğu parlamentoyu parlamento olarak, Hükümeti de hükümet olarak kabul etmelidir. Kendisinin istemleri dorultusunda Türknmenlerin de parlamentoya ve hükümete alınmasına rağmen Türkiye'de hükümet adına değil de KDP adına temsilcilik bulunmaktadır? Bunu KDP bilmiyor olur mu? Hayır. KDP bunu çok iyi biliyor. İlişkinin gerekçeleri ayrı bir yededir ve onu başka bir yazıda açıklamak mümkündür deyip bu parantezi burada kapatıyorum.

KDP' nin bu davranışı alışılmışın başka bir tekrarıdır. KDP daha önce de Saddam ile an-laşarak 28 Ağustos 1996 da Saddam'ın tank-ları eşliğinde Erbil ve daha sorada Süley-maniye'yi YNK dan „azad“ etmedi mi? Böylece Saddam'ın 100'lerce muhalifini öldürmesini sağlanmadı mı? Taraftarları bunu iyi bir taktik olarak değerlendir-seler bile bu hiç iyi bir taktik olur mu ? Gerçi bu kez sonuç itibarıyla KDP karlı çıkmadı. Yani kendilerine göre de olsa „iyi bir taktik“ olmadı. T.C. askeri olarak başarısız kaldı kalmasına. Ama KDP ve PKK arasına onarılması zor nifak sokarak bir yönüyle amacına da ulaşmış oldu.

KDP nin bu ilişkisinin adına ne konulursa konulsun ister „ihamet“ densin, ister „bırakuji „ densin, istendiği kadar mahkum edilsin Kürdistan partileri, özellikle silahlı gücü bulunan partilerin içinde bulunacağı ve partilerin ilişkilerinin hukukunu oluşturacak, Kürdistanın ulusal çıkarlarının sınırlarını belirliyecek organ veya kurum oluşmadan böylesi davranışları engellemek mümkün olamaz. Yani yukarıda belirtilen

mantık yok edilemez. Bünden ötürü hangi adla olursa olsun Kürt parti ve örgütleri arasındaki ilişki hukukunu oluşturan ve gözleyen, Kürt örgüt ve partilerinin yabancı parti ve devletlerle kuracağı ilişkilerin Kürt ulusal çıkarlarına zarar vermiyecek sınırları, diğer bir deyişle kırmızı hatları çizecek bir kuruma önemle ihtiyaç vardır. Bu partilerin iç işlerine müdahale, yada kuracakları ilişkilere müdahale anlamını taşımaz. Böyle de anlamamak gerekir. Tüm uluslarda olduğu gibi Kürt parti ve örgütleri de hem her parçadaki parti ve örgütler kendi aralarında, hem de Küristan genelinde tüm partiler ulusal çıkarlar gerektirdiği anda bir arada olmalıdırlar. İlk etapta bu, Kürdistanın konumundan ve partilerin durumundan ötürü zor görülebilir. Ama, Kürt partileri bu zoru başarmak durumundadır. Aksi taktirde bu derekeye sık sık düşen partiler olacak ve her seferinde de her örgüt veya parti içinde bulunduğu konuma göre olayı haklı veya haksız, yada en ağırından en hafifine kadar bir sıfatla sıfatlandırarak görüşünü belirtmekten öteye hiç bir şey yapamaz.

Güney Kürdistan'ın tümünde olmasa da Körfez savaşı sonrası itifak devletlerince 1991 Temmuzunda Saddam'a karşı 36. Parellele kadar olan kısmı koruma altına alındı. Kürtler açısından bu önemli bir fırsattı. Bu fırsat, Güneydeki iki büyük parti, KDP ve YNK tarafından kötü harcandı. Bu durum kendileri için devletleşme sürecinin başlangıcı,diğer tüm parçalar için bir çıkış noktası, mücadeleyi geliştir-me alanı olması gerekirken, ne yazık ki her iki partinin de parti çıkarlarını ulusal çıkarların önüne koymasından ötürü bugünkü olumsuz tablo ortaya çıkmıştır. Buna birisinin günahının azlığı veya çokluğu çok büyük bir önem taşımıyor. Bu partilerin bu tavırlarından ötürü T.C. Kuzeyi işgalinde tuttuğu yemiyormuş gibi çeşitli gerekçelerle ve çeşitli adlarla Güney Kürdistan'ı da işaline almaktadır. Gerek barış gücü adı altında ve gerekse KDP ye yardımcı olma adı altında Güney Kürdistan'da askeri güç bulundurmaktadır. Yıllarca Kuzey'de

yapamaya çalıştığı gibi güneyde de okullar açarak Türkmen çocuklarının eğitimini sağlama adı altında kürtleri Türkmenleştirerek asimile etmeye çalışmaktadır.

Ayrıca „üç milyon Türkmen'in „ garantörlüğünü KDP ve YNK onayıyla yüklenmesi, Kıbrıs Barış (Siz bunu savaş anlayın) hareketini hatırlatmaz mı? Kıbrıs Türklerin garantörü olarak 1974 te Kuzey Kıbrıs'ı işgal etmediler mi? Halen bu işgalleri devam etmekte değil mi? Bu Güney Kürdistan için bir örnek değildir?

KDPliler Kuzey Kürdistan hareketlerini kurtarılmış alanları olmamakla suçlamaktadırlar. Eğer T.C'nin askeri denetimindeki alanlar kurtarılmış sayılıyorsa Kuzey Kürdistan'ın tümü kurtarılmış alan sayılmaz mı?

Burda altının çizilmesi gereken bir nokta vardır. Oda sömürgeci devletler dahil olmak üzere devletlerle ilişkiler olabilir. Bu ilişki Kürdistan'ın başka parçalarının hesabı üzerine veya başka partilerin hesabı üzerine olmaması zorunlu koşul olmalıdır. Ancak KDP'nin Türk devletiyle olan ilişkilerinin bu ölçüde olduğunu söylemek mümkün değildir.

Elbette Güney Kürdistan'lı partiler Güney Kürdistan'ın ele geçirdiği bu imkanı ucuz ve küçük hesaplar için heba etmemeliydi, etmemelidirler de. Aynı şekilde Kürdistan'ın diğer Partileri de. Bunun için ilk etapta partiler arasındaki çatışmalar derhal durdurulmalı. Diyalog yolları açılarak çatışan taraflar olan PKK-KDP, PRSK-KDP, YNK-KDP arasında anlaşmaların sağlanmaya çalışılmalı. Diğer parti ve örgütlerle beraber yukarıda sözü edilen kurumun oluşturulması çalışması yapılmalıdır. Elbette yanlış mahküm etmek önemlidir. Yanlış yapmayı engelliyecek kurum veya kurumları yaratmak daha da önemli olsa gerek. Bu konuda Kuzeyli, Güneyli tüm partilere, örgütlere, kurum ve kişilere görev düşmektedir. Yoksa her olayda şu ya da bu şekilde görüşünü belirtmekle yetinmek kolaycılıktan başka nedir?

Düşmanlarımız ve Kürdistan'ın konumundan ötürü örgütlerin bir araya gelme koşulları yoktur kolaycılığına kaçmamak gerekir. Kürt örgütleri arasındaki çatışmalar Kürtlerin ulusal çıkarlarına yüdeyüz zarar vermektedir. Güneyde eğer KDP ve YNK çatışmalarına harcadıkları veya harca- yacakları işgücünü ve sermayeyi Güneyin kalkınmasına harcasalardı Güneyin durumu şu andakinden daha farklı bir yerde olacaktı. Aynı durumu PKK ile KDP çatışması için söylemek de mümkün. Eğer PKK- KDP çatışmaları olma- saydı PKK tüm gücüyle Kuzeye yüklenecekti ve KDP de buraya harcadıklarıyla kürtlerin refahı çalışmasını yapabiliirdi. İnsan gücüyle de üretime katkıda bulunabilirirdi. Ulusal çıkarlarımız gereği bunu tüm zorluklarına rağmen başarmak zorundayız.

Eğer partilerimiz en az diyalog yollarını açık tutacak, kişisel veya örgütsel çıkarlarını ulusal çıkarlarının önüne koymazlarsa, ele geçen olanakları doğru ve verimli kullanırlarsa kısa sürede başarılı olacaklardır.

Gerek uluslararası durum, gerekse Orta- doğunun konumu ve Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin Kuzey ve Güney kürdistan'da vardığı boyut iyi bir askeri, sıyasi, diplomatik çalışmayla Kürdistan tarihinde önemli bir yere sahip olacak kazanımların elde edilmesini sağlayacaktır. Kürtler ikibin yılına üç kalada bu ipin ucunu yakalamalıdır. Bu tarihi görev her kesin önündedir.

BİRAB ZELSEFE

BURHAN ÇELİK

Daha kuruluş aşamasındayken sistem ile ilgili problemlerini çözemeyen uluslar, sonradan yıllarca sürüp gidecek olan ekonomik siyasi, kültürel sorunların yumağında çözümsüzlüğün getirdiği sıkıntılar neticesinde sonlarının önüne geçemiyorlar. Ve bu süreç ne yazıkki; yine de faturası mazlum kitlelere çıkarılarak, kansız ve büyük bedeller ödenmeden aşılamıyor.

İşgal altında yaşayan bir halkın birincil hedefi ve amacı işgal altından kurtulmak ve özgürleşmektir. Yabancı işgal ordularını vatan toprağından söküp tatmak, ulusal bağımsızlığını elde etmek sömürge konumundaki tüm ulusların romantik hülyası olmuştur tarih boyunca. Lakin, tarihi tecrübelerde gösteriyorki, ezilen uluslar her seylerini sadece boyunduruğun zincirlerini kırmaya kodladıklarında bunun için herşeyi mübah gördüklerinde, zincirin parçalandıktan sonraki süreçte hemen başka zincirlerin örülmesinin önüne gecemiyorlar.

Dünyanın geniş bir coğrafyasına yayılan doğu Avrupa ve Çin gibi ülkeler 70 küsür yıldan sonra, Ekonomik sistemlerinin bozukluğu ve iyi hesaplayamadıkları insan faktörünün geri plana itilmişliği sosyal- kültürel ve siyasi dengelerini nasıl bir alt- üst geçildiğine dramatik bir şekilde şahit olundu. Bu ülkeler hala rahat bir nefes alamıyorsa, halkı çareyi gelişmiş kapitalist ülkelere sığınmakta arıyorsa, Eğitim görmüş yüksek bir mühendisin bile zar-zor aylık 50 Mark' a talim ediyorsa, Dünya fuhuş pazarında bu ülkelerin insanları başı alıyorsa, bunun sebepleri bu gün içinde buldukları sıkıntılar degil, ama 70 yıllık geçmişlerinde saklı sebepleri vardır.

Yukarıda anlatılanların biz Kürtler açısından çok önemli çıkarılacak dersleri vardır. Bir toplum sadece kendi tecrübelerinden öğrenirse eksik bir öğrenim olur. Bu yüzden diğer toplumların tecrübelerininide gözönüne almak lazım. Sözgelimi bizim ülkemizden siyasi, Ekonomik ve Askeri olarak çok daha güçlü bir konumda bulunmalarına rağmen, 70 küsür yıldan sonra tıkanan sosyalist sistemin erdemlerini tekrar yeniymiş gibi halkın karşısına çıkarmak onun Kürt toplumuna uyup uymadığını görmek için illede Kürt halkına da 70 yıl acı çektirmek gerekmez. Bu yapıldığında bir tecrübeden ders çıkarma daha da ilerisi halkını sevme, yurdunu sevme açığa çıkmış olur. Aksi, Aksisi şimdiden bilinebilir.

Demokratik ve özgür kişilikli toplumsal dönüşümlerin ana temelinde farklı düşüncelerin, tolerans ile tartışıldığı ve sonuca varıldığı toplumsal bir anlaşma yatar. Bunun vazgeçilmez biricik şartı da nicel- niteliksiz kalabalıkların, ne istediğini bilen, bilgili, okuyan, tartışan, politikleşenseşeklinde dönüşümüyle sağlanır ancak. Niteliksiz-Nicel kalabalıklar herşeyine eyvallah çektikleri, karşı koyamadıkları diktatoryal sistemlerin ve diktatoryal sistemleri benimseyen örgüt ve partilerin işine gelir ancak. Bu şekilde sistem, parti yada örgütler istedikleri şekilde bu kalabalıkların üzerinde egemenliklerini kurabilme şansına sahip olurlar. Nicel kalabalıkları, politik olarak nitel örgütlenmelere tercih eden güçlü örgüt ve partilerin bu yüzden çok fazla birşey yapmaları gerekmez.

Yapmaları gereken: Savaş çığırtkanlığı, ulusal duyguları kabartıcı, sömürücü iyi bir propaganda aracı (Gazete, Dergi, T.V, v.s) belirli bir süre yeterli olabilir. bu yapıdaki kalabalıkların üzerinde uzun süre söz sahibi olunamayacağını bir ihtimal değildir. Lakin uzun vadede, işte " herşeyi mubah gören zihniyetlerin " ipi ellerinden kaçıracakları kaçınılmaz bir sondur. Kürtler gibi hergün bir kaç yakınını bu kirli savaşta kayıbeden bir halkı için demokratik değişim ve dönüşüm gecikecek yakın bir ihtimal olarak değerlendirilebilir. (!) Bu değişim ve dönüşümde toplumda motor görevi oynayan kurumların büyük bir önemi vardır. Ulusal kurumlar ulusal çıkarları birincil amaç haline getirmeleri gerekir. Ama bunu yaparkende herşeyi buna endeksleme yanlışlığına düşmemek gerekir. Partiler birer ulusal kurum işlevlerinin yanında, Evrensel, çağdaş olma özelliklerini açığa çıkardıkları derecede amaçlarına bir adım daha yaklaşırlar. Bu özellikleriyle sürece müdahale ederken politik yöntemleri farklarını gösterir. Evrensel, çağdaş, demokratik özellikler toplumun gelişmesi ve değişmesinin ön koşuludur. bizim gibi zorunlu şartlar sonucu savaşa ve şiddete kodlanmış ulus ve toplumlarda, daha sonra oluşacak ve toplumsal gelişmenin önünü tıkayacak sorunları Aristo mantığıyla sıralamaya tabi tutularak bu günden çözmemiz gerekir. Bir örgütü marksist, leninist, stalinist yada faşist oluşu bu gün için birincel seçenekten dolayı çok şey ifade etmez görüntüsü içinde olabilir. yada bir kürt partisinin anlayışında Demokrasinin, Sivilliğin, Özgürlüğün, çok sesliliğin çerçevesinin darlığı yine birincil hedeften ötürü problem teşkil etmez görünümü hakim olabilir. Bir başkasının devletin küçülmesinden, teşebbüs özgürlüğünden yana olup-olmaması içinde bulunan kargaşadan dolayı dikkati bile çekmeyebilir. İşte bu böyle olduğu sürece bunun hayra alamet olmadığı hem tarihi hemde günümüz gerçekliğiyle bağdaşmadığı bilinmelidir. Türkiye, Suriye, Irak, İran gibi ortadoğu ülkeleri 70 yılı aşkın bir süreden beri yani kuruluş aşamasındayken var olan sorunlarıyla (ki bu yalnız Kürt sorunu değil) cebeleşmeleri hala çözüm bulamamaları tesadüfü değildir. Ortadoğunun bazı genç denilecek bağımsız (!) devletlerinde diktatörlüğün hüküm sürmesi ibret verici olmalıdır.

Kürt siyasi parti ve örgütleri birbirlerinden pek farklı olmadıkları halde, birbirlerinin tersi istikamette yol almalarının bence en önemli nedenlerinden birinciside herkesin ve hemen hemen bütün partilerin savunduğu yada o yönde eğilim gösterdiği projelerin üzerinde pratik, bağlayıcı ve yazılı bir anlaşma sağlanamamasıdır. Her ülkenin (sömürge yada özgür) liberal partiside olur, muhafazakar Demokrat, Dinci, kominist- sosyalist, demokratik, milliyetçi partileride olur. Bu partilerin birleşmeleri güçlerini tamamıyla birbirine katması gerekmiyor. Ama on adet sosyalist beş adet liberal bilmem kaç tanede milliyetçi parti olmaz. Bir kere bu karmaşıklığı ortadan kaldırmak gerekiyor. Sosyalistler sosyalistlerle, liberallerde, liberallerle birleşmeli. Bu nasıl bir kolaylık getirir ? Bir kere saflar ve cepheler belli olduğunda kimin ne istediği, nasıl istediği açığa çıkar. İşte o zamanda bir araya gelinip üzerinde anlaşma sağlanacak projelerin üzerine konuşulabilir. Siz ille de şiddete, savaşa karşı bir örgüt yada partiye ille de savaşan ve şiddeti uygulayan bir partiyle birleşmesini, yurtseverliğin Kürtlüğün koşulu olarak öne sürerseniz kendi kendinizi aldatırsınız. Aynı şekilde İslami bir örgüte komunistlerle herşeylerini birleştirmelerini, kutsallık adına ne varsa onun koşulu olarak önüne koyarsanız olmaz. Ama bir şey olur: Herşeyden önce farklı olmayı, farklı düşünmeyi bir suç değil demokratik bir toplumun

zenginliği olarak görmek lazım. Tolleranz ve sağduyu ile, sabır göstererek birbirinize tahammül ederek birbirimizi dinlediğimizde bizi nelerin bir araya getireceğini, neleri birlikte yapabileceğimizi ancak o zaman konuşabiliriz. Ama görünen odur ki Kürt siyasi partileri bir çok konuda ne samimidirler ne de birbirlerine dürüst bir yaklaşımın içinde. bir çoğunun ise bırakın parti örgüt oluşu, siyaset oluşu tartışma götürür. Kürtler siyasi tarihlerinde en büyük fırsatları en ucuz bir şekilde harcamalarıyla biliniyor. Bu sorunların şimdi çözülmesi gerekiyor. Ertelenme olmaz. Zamanı da Zemimi de var. yeter ki samimi olunsun ve herkes ipini kendi eline alsın.

Yanlışın yeni adı : Taktik

Kürt siyaset oyununda ilginç perdeler sahneleniyor. başdündürücü gelişmelerin, hızlı değişimlerin yaşandığı bölgemiz ve dünyada hızlı düşünme ve paralelinde yerinde karar verme zorunluluğu gündeme oturunca Kürt siyaset literatüründe alışılmışın dışında bir tarz getiriyor. Bu yeni siyaset yapma tarz ve tarzları kısa ve uzun vadede politik aritmetikte hangi yönde zikzaklar çizdiği ve çizeceği gün geçtikçe daha iyi anlaşılıyor. Bu yeni en önemli özelliği taktik yapmasıdır. sözgelimi bir Kürt partisi hesapvermeyeceği bir ilişkiye girer. Yine sözgelimi PKK Saddamla oturur ittifak yapar.Yanlış anlaşılmasın. Bu bir taktiktir. KDP Saddamla anlaşır askerini Kürdistanına sokar YNK ' yi vurur. Saddam kuvvetleri kürt parlamentosuna (!) Irak Bayrağını çeker ama yanlış anlaşılmasın, bu, KDPnin düşmanıya bir olup bir kürt hareketi olan YNK' yi yok etmek istemesi bu uğurda kürt kanı dökmesi anlamına gelmez. KDP taktik yapıyor. YNK' nin Iran' la bir cepheye gitmeyi önüne koyması Iran kürtlerine bir hakaret olarak algılanmasın YNK taktik yapıyor. Taktik, taktik, taktik

Bilindiği gibi sömürgeciler, sömürü düzenin devamı için herşeyi mübah gördüklerinden ellerindeki görsel, işitsel araçları propaganda aracı olarak kullanır. Halkın üzerindeki baskı ve zulmün devamı için kirli bir siyaset izler. Günlük yaşamları, psikoza buna böylesine kodlanmışki artık yalanlarına neredeyse kendileri de inanır bir duruma gelirler. Yalnız gerçekte onlar için iki türlü siyaset vardır: Birincisi halkın önünde açıkladıkları ve savundukları(Düzmece, yalan, dolan) siyaset, ikincisi karanlık kapılar ardında, gözlemcilerin, basının olmadığı, istihbarat teşkilatlarıyla diğer silahlı güçlerin üzerinde anlaşma sağladığı siyaset. Olanların birincisi siyasi taktiktir. Ezilen ulusun devrimcileri bu açık ve örtülü siyasete "Kirli siyaset" adını koyar.Bu taktik olan kirli siyaset halkların belliginde açığa çıkmadığı müddetçe, kitlelerin, yığınların daha fazla sömürülmesine olanak sağlarken küçük bir azınlık mutlu bir hayat sürer. Alttakiler iktidarı ele geçirene kadar bu seyran böyle sürer gider. sömürge bir halkın devrimcileri, reformistleri, demokratları kendi halkına Alternatif siyaseti sundugunda bunu arı bir şekilde yapmak zorundadır.

Kürt siyasete taktikler girdikçe ve taktikler karışıldıkça kirliligin girmesi de kaçınılmaz olur. Strateji ' yi ve taktığı çok iyi görmek birbirinden ayırabilme ustalığı olmadıkça tıkanılır ve hesabı verilemeyecek ilişkiler bir gün çıkar.

Dünün savunulan yanlış bu gün taktik kisvesi altında savunuluyorsa, Bu günün yanlış yarının taktığı gibi savunulamayacağı garantisini kim verebilir. Bu böyle olunca ne sağlıklı bir eleştiri yapma imkanı olur, ne de, doğru bir değerlendirme olur. Söz gelimi; Kürdistanın Suriye parçasında Nevroz kutlamaları oluyor. Ateş yakılıyor,

halay çekiliyor. Ama Kürt Bayraklarının arasında üç Resim dikkati çekiyorsa biri PKK genel başkanı sayın Abdullah Öcalanın Resmi, biri, Kürt halkının unutulmaz kahraman kızı, şehidi Zilanın resmi, biri Suriye Devlet başkanı Hafız Esat'ın resmi yanyana durabilir.

Ve bu pekala küçük bir taktik olabilir. Neden olmasın(!) şimdi böyle bir manzaraya bakıp sağlıklı bir yargıya varabilirmisiniz ?!

Mesela....

Realite üzerine bir kaç söz: Önce kısa bir realite turu yaparsak:

Kürdistanın dört parçaya bölünmüş olması bir realitedir. Türk, Fars ve Araplardan oluşan sömürgeci güçler, Kürt topraklarını ilhak etmişler, yer altı ve yer üstü zenginlik kaynaklarını sömürüyor. Bu da bir realite. Kürtlerin yerlerinden ve yurtlarından oldukları, sörgün edildikleri, Kürt dilinin ve kültürünün baskı altında oluşu da realitedir. Her Kürt başkaldırısı "öldürmeyelim de besleyelim mi?" mantığıyla hunharca katledilmeye karşı, karşıya kalınmıştır. Ve buda bir realite olduğundan artık pek yadırganmaz sıradan., sonu belli hareketler sınıflandırmasına girmiş durumda Realite.! Bunlar Kürt halkının özgür iradesinin dışında oluşmuş bir realite ve tabii ki böyle bir realitenin oluşmasında, Kürdistan'ı sömürge eden devletlerin büyük bir insanlık suçu işleyerek bunu gerçekleştirme şansına sahip olabilmışlerdir.

Kürt ulusal kurtuluş güçleri bu realitenin değiştirilmesi için yıllardır mücadele ediyor. Çünkü bu realite haksız ve de yanlış bir realitedir. Değişeceği, yerini başka bir realiteye terketmeye mahkûm.

Toplumsal ve sosyal olgularda, insan haklarının çok yada az oluşu, sosyal yaşamı şekillendiren seçeneklerin az yada çok oluşu, farklı zaman dilimlerinde savaş, barış gibi kavramları sık yada seyrek aralıklarla yaşanması, iş, işsizlik, göç, doğal afetler, devrim, reform, üretim araçları-ilişkileri v.s- toplumların yaşamlarına yeni realiteler kazandırır. Ve bu realitenin ismi karakterine göre farklıdır. Ama realite asla kader değildir.

Kürtlerin birbirlerini kayırmaları, öldürmeleri Kürt literatürüne "Bırakûji" diye talihsiz bir kavram girdi. Bu talihsiz kavramın sürekliliği realite oldu. Bırakûji realitesinin yüzünden Kürtlerin bir araya gelmesi gerektiği önerilerinin bir ayağı hep havada sallanmıştır. Kürt partileri bu realiteyi çok benimsediler. Birinin var olabilmesi için, değerinin adeta yok olması gerekiyor. Mesala, Kürdistanda onüç yıldır süren savaş bir realitedir. Bu savaşa öncelik eden gerilla ve onun üstündeki güç, Kuzey Kürdistanlı en büyük güçtür. Onun çapına rakip olabilecek görüntüsünü hiç bir yapı vermiyor. Bu da realitemiz. Bu realite, büyük bir mücadelenin, azmin, sabrın, sonucudur. Doğru yada yanlış olduğu tartışılır. Zaten realitenin doğru olmak diye bir zorunluluğa da yok. Realite değişir. Ama..

Kürdistanlı bazı "utançlı" siyasetçilerin ellerini ayaklarını bağlayan, çaresizlik içinde, yabancı güçlerin müdahalesiyle yada kendiliğinden değişmesini bekledikleri bu realitenin bu gerçeğini, adeta realiteye teslim olmaları, onların kısa denebilecek bir sürede marjinalleşmelerine yol açtı. Bu PKK dışındaki tüm kuzeyli örgüt ve partiler için geçerli. Ve bunun böyle olmasından en büyük pay sahipleri yine kendileri. realiteye teslim sonrasında marjinalleşmek bu7 azizlerin realitesi oldu.

PKK olgusunun kuzeyde yarattığı bu realitenin renklendirilmesi için 17 yıldır hangi çıkar ve çıkmaz sokakları aşındırdılar? Kürdistanın dağlarında kaç şehit verdiler? kaç faili meçhulle(faili devlet) karşılaştılar? Kaç tüfekleri patladı? kaç bin insanı cezaevinde? 17 yıldır, kürdistan`da hangi büyük çapta örgütlenmeye gittiler? Bırakın Kürdistan`ı Türkiye`de, hatta Avrupa`daki Kürt kitlesine girebiliyorlar mı? devlet şiddetini ve baskılarını tek başına protesto edip sokağa dökabiliyorlar mı?

Hiçbirşey kendiliğinden ne yok olur nede var olur ve bu bir doğa kanunudur. kuzeyde tek başına söz sabibi olan gücün içinde değişim ve dönüşüm olmazsa bunun böyle devam edeceğini söylemek karamsarlık mı acaba.!

İnanıyorum ki; kürt toplumu büyük değişimlerin sancılarını çekiyor. Dinamikler mevcut. Mesele bu dinamikleri harekete geçirecek gücün oluşmasında. kuzeyin bu günki realitesine bakıp ona göre politika yapmak ona endekslenmeyi getirir. Bazı akli evellerin dediği gibi " Madem biz bir şey yapamıyoruz, bari çorbada bizim de tuzumuz olsun" deyip, değirmenin döndüğü, rüzgarın estiği yönde dönmenin tuhaflığınada girilmemeli kararlı ve onurlu bir mücadele ne realiteler yapar....Olmazsa.. olmazsa biz de felsefe yaparız. Özgür realitelerin dileğiyle.. 30.07.1997

GÜNEY'İN İŞGALİ ve AYDIN TAVRI ÜZERİNE

SIMKO SEVER

3 or günler yaşıyoruz. "Dört ya-nım (12) puşt zulası." Kürt Ulusal Muhalefeti karanlık deh-lizlere çekilerek kör döğüşüne itiliyor. Örgütlerin program hedefleri saptırılıyor, aydınların ve halkın bilinci karartılıyor. Emperyalistler ve sömürgeciler, Anti-sömürgeci güçleri birbirine kırdırarak kürt kanı üzerinede kendi programlarını uyguluyor.

Böylesi zor bir dönemde, Kürt Ulusal Muhalefetine perspektifler sunması, ulusal güçler arasında demokratik bir zeminin oluşması, toz-duman perdesini arayarak hedeflerin netleşmesini sağla-ması gibi önemli misyonlar yüklenmesi gereken Kürt aydını; yazıktır ki, bu misyonunu yerine getirmek bir yana, mücadelenin serseri mayın gibi oradan oraya savrulması ve dişle turnakla yaratılan değerlerin heba edilmesi için elinden geleni yapmaktan geri durmuyor.

Güncel olması hesabıyla, sömürgeci TC ordusunun son Güney Kürdistan işgalini ve işgal karşısında Kürt aydınlarının tavrını değerlendirelim. TC ordusu 14 Mayıs 1997'de, KDP'nin onayı/daveti ile Güney Kürdistan'a girdi. Bu olay karşısında Kürt aydını iki farklı (!) tavır sergiledi.

Bir gurup Kürt aydını, nedeni ve sonuçları ne olursa olsun hiç bir şekilde kabullenil-meyecek "davet"i "anlayış"la karşıladı.

Neydi onları bu "anlayış" a iten neden (ler)? KUKM'nin genel, vazgeçilmez, savsaklanamaz değer ve çıkarları mı? Keşke buna "evet" demek mümkün olabilseydi. Ama hayır. Onları bu "anlayış" a iten temel neden, Kürdistanı örgüt(ler) duyulan öfke ve düşmanlıktır. Gelişen olayları kavramak ve açıklamak, Emperyalist-Sömürgeci oyunlarını deşifre etmek ve bu anlamda KDP-yi teşhir etmek yerine, PKK'nin günah envanterini çıkarmak; Kürdistan'ın bir parçasının daha sömürgeci TC ordusunun postallarıyla çiğnenmesine onay vermek, KDP ve diğer silahlı/ silahsız Kürt örgütlerinin sömürgeci devletlerle işbirliğini ve bu sömürgeci devletlerin yedeğinde giriştikleri / genişbilecekleri ihanetlere yeşil ışık ayakmak ve Kürt kanı akarken ihtiras hesapları yapmak değilse, nedir?

Durum çok açık, KDP, sömürgeci TC ordusunu Güney Kürdistan'a davet etmiştir. Bu, "ama"larla, "fakat"larla geçiştirilebilecek, yımuşatılabilecek, "anlayış" gösterilecek bir durum değildir. Ayrıca bu ilk de değildir. TC ordusu şimdiye değin defalarca kez Güney Kürdistana girmiştir. Ve orada sadece gerillaların değil, peşmergelerin, köylülerin, çoluk-çocukların kanını dökmüştür. Ama, KDP hükümrani olduğunu ilan ettiği ve bunu diğer bütün Kürt Partilerine de dayattığı-toprakları korumak için TC ordusuna sembolik de olsa bir kurşun sıknamışsa, bu hiç ikirciksiz mahkûm edilmelidir.

Mahkûm edildikten sonra, bugünkü sonucu doğuran süreç tartışılır/ tartışılmalıdır. İşte ozaman PKK'nin ve YNK'nin ve diğer irili-ufaklı Kürt partilerinin ve aydınların bu süreçteki olumlu-olumsuz rolü değerlendirilir.

Aksi durum parti düşmanlığıdır. Ve belki de farkında olmadan bizi Emperyalist-sömürgeci devletlerin kucacağına oturtur.

Diğer gurup Kürt aydını ise, KDP'nin işbirliğini(bu olayda ihanetini) teşhir etmek gibi doğru bir hareket noktasından kalkmasına rağmen, kendilerini PKK eksenli olmaktan kurtaramadıkları ve nicedir

bağımsız düşünmeyi gereksizleştirdikleri için, gelip-durdukları yer, Kürdistan'ın parçaları ve örgütleri arasında düşmanlığı körüklemekten öteye geçemedi.

Bu grup Kürt aydınınının en belirgin özelliği çifte sıtandardlığı olmalarıdır. Ülkede, bölgede, dünyada gelişen bütün olayları PKK'nin Kârı-zararı endeksli düşünmeleridir.

Nitekim geçtiğimiz sonbaharda KDP, Saddam ordularını Güney Kürdistan'a davet edip, YNK'yi tasfiye etmek istediğinde, bu aydınlarımız ilk günlerde bazı tepkiler dışında bu denli rahatsız olmamışlardı. dahası, KDP'nin Saddam ile ilişkilerini "anlayış" la karşılamışlardı. Ve Büyük bir politik öngörüsüzlikle güçlü ve köklü bir parti olan YNK'nin hemen tasfiye olduğunu düşünerek, KDP'ye PKK ile "yükünü paylaşma"sını önermişlerdi.

Dikkat edilirse, her iki grup Kürt aydını farklı bir tutum içinde görünüyor olmasına karşın, aslında destekledikleri partiler dışında aynı işlevi yerine getiriyorlar. Nedir işlevleri?

Kürtlerin birarada bulunabileceği bulunması zorunlu zeminleri ortadan kaldırmak Kürt partilerinin ve parçalarının birbirlerine karşı şartlanmalarına enazından seyir ci kalmak.

Bu aydınlarımız Ülkede gelişen her ciddi olayla yüzyüze gelindiğinde, o günün ihtiyaçlarına denk düşen somut, başarılabilir görevler tespit etmek ve bu görevleri kotarabilmek yerine, dayatan görevlerin savsaklanması amacıyla önlerine konan sunni gündemleri tartışmakta pek heveslidirler. (Örneğin geçen sonbaharda KDP, Saddam'ın desteğiyle YNK'ye saldırdığında, bir grup aydınımız "orta-doğu federasyonu" nu tartıştı. Belki çok köklü alt-üst oluşlar ve dönüşümler sonucunda tarihin "iks"

döneminde ortaya çıkması muhtemel bir olguyu o gün tartışmak, KDP ve YNK ile ilgili neleri bilince çıkarmamıza veya hangi görevlerimizi yerine getirmemize yaradı? Yine son Güney işgali sırasında "cepheler" tartışıldı. Amerika-İsrail ve Türkiye'nin oluşturduğu cepheye karşı Arap-Kürt cephesi. Doğrudur, Sad-dam'ın Amerika ile ilişkileri var. Arapların İsrail ile ve kısmende Türkiye ile çelişkileri var. Ama Arapların Türkiye ile çelişkilerinden çok, çıkar birliği var. Kürdistan'ın sömürge statüsünün sürdürülmesi anlamında dostlukları, ittifakları, anlaşmaları var. Ötesinde her iki söz konusu cephenin ortak amaçları var. Nedir? Bölgedeki devletlerin toprak bütünlüğünü korumak.

Gelişen Ulusal Kurtuluş muhalefetini, devletlerin iç sorunu, insan hakları sorunu yapmak, böylece bağımsızlığın, hatta federasyon ve özerkliğinin koşullarını ortadan kaldırmak, şimdi Güney Kürdistan'da süren fiili durumu bitirmek ve yeniden Irak'la eklemlenmek. Bu amaçla, Arap devletleri çeşitli tezgahlarla Güney Kürtlerini Saddam'la birleşmeye zorlarken, Amerika, Güney'de belirsizliği hakim kılarak aynı işi Saddam sonrası Bagdat rejimi ile kotarmaya çalışıyor. sormak lazım. Peki Kürtlerin bu cephede işi/-çıkartı ne? Kürtlerin sömürgeci Arap Devletleri ile ittifakı/-dostluğu neden? İsrail'le düşmanlığı nereden?

Bakınız 1991 de Güney'de De facto bir durum oluştu. Bu Kürtler için tarihi bir fırsattı. Kürtler hem kendilerine hemde dünyaya kendilerini yönetebilecek kültüre, yeteneğe, birikime ve demokratik olgunluğa sahip olduklarını gösterebilme fırsatı yakalamışlardı. Ancak Kürt partilerinin iç yapılanmaları ile ilişkileri, Kürt aydınınının sorumsuz faaliyetleri ve söz konusu "cepheler" ler uğruna bu tarihi fırsat heba edildi. Heba ediliyor.

Bu grup Kürt aydınınının en belirgin özelliği çifte sıtandardlığı olmalarıdır. Ülkede, bölgede, dünyada gelişen bütün olayları PKK'nin Kârı - zararını endeksli düşünmeleridir

Doğrudur. Kürt partileri bağımlılık ilişkilerine hevesli oldukları için yada "ihanet Kürtlerin kanında" olduğu için sömürgeci Devletlerle ilişki kurmuyorlar. Olay, Kürdistan'ın özgünlüğü ile ilgilidir. ama bu gerçeklik bağımlılık ilişkilerini meşrulaştırmayı yada Kürdistan'ın dört parçasında olduğu gibi büyük parti etrafında çıkar hesapları ile kümelenip, bir partinin bağımlılık ilişkilerini kutsayıp, diğer partileri ihanetle suçlamayı gerektirmez.

Bilinmesi gerek. KDP, TC ordusunu Güney Kürdistan'a davet ederek subjektif niyetleri ne olursa olsun yada PKK ile sürtüşmelerinin/ çelişkilerinin düzeyi ne olursa olsun, objektif olarak "hain" konumuna düşmüştür. Ancak bu, KDP'nin KUKM'nde karşı devrimci bir güç olduğu/olacağı anlamına gelmez. Önemlidir; Kürt partilerinin sömürgecilerle olan gizli ve çok yönlü ilişkileri devam ettiği sürece, başka ihanetlerin kapımızda olduğunu bilmeliyiz. Şimdilerde "PKK'nin KDP'yi bitirmesi gerektiğini söylemek KUKM'e ne kazandırır? Bilinir

Kürtler hem kendilerine hemde dünyaya kendilerini yönetebilecek kültüre, yeteneğe, birikime ve demokratik olgunluğa sahip olduklarını gösterebilme fırsatı yakalamışlardı. Ancak Kürt partilerinin iç yapılanmaları ile ilişkileri, Kürt aydınının sorumsuz faalliyetleri ve söz konusu "cephe" ler uğruna bu tarihi fırsat heba edildi. Heba ediliyor.

ki askeri olarak ne PKK, KDP'yi ve nede KDP, PKK'yi bitirebilecek durumdadır. Ve yine bilinirki bu süreçte etkin rol oynayan silahlı Kürt partilerinin Bölge Devletleriyle olan çok yönlü ilişkilerinden ve de bölgedeki denge hesaplarından ötürü zaten buna müsaade edilmez.

Öyleyse, parti içi yapılanmaları, politikaları, ilişkileri hoşumuza gitsede-gitmesede, bizim dünya görüşümüze denk düşsede-düşmesede, bugün, var olan silahlı Kürt örgütlerini KUKM'nin belirleyici öğeleri olarak kabul etmek zorundayız. Ve onları nasıl ortadan kaldırayabileceğimizin hesaplarını bir yana bırakıp, onlarla birlikte nasıl yaşayabileceğimizin, nasıl birlikte hareket edebileceğimizin hesaplarını yapmak zorundayız.

O zaman Kürt aydını, siyasal körlükten, kişisel çıkar dörtülerinden, sonuçlarla oylanmaktan, olayların gerisinde duran ilişki/çelişkileri gizlemekten, kendini ve kitleyi hafıza kaybına uğratmaktan, bilinçleri karartmaktan, Kürdistan da sömürgecilerin çizdiği sınırlardan çok daha fazla sınır çizmekten vazgeçmelidir.

Düşünce, maddi hayatın bilince yansımaları ise eğer, maddi hayatı farklı şekillerde algılamamız doğaldır. Çünkü, entellektüel birikimimiz, aile ve okul eğitimimiz, çevremiz, ilişkilerimiz, içinde bulunduğumuz koşullar, genetik özelliklerimiz vb hepsi yaşamı farklı şekillerde algılamamıza ve farklı şekillerde düşünmemize neden olurlar. Bu anlamıyla farklı partileri, içinde yer alarak yada dışında kalarak desteklememizde doğaldır. Ancak aydın için doğal/doğru olmayan, olguları kendi eleştiri süzgecinden geçirmeden, kendine ait düşüncelere sahip olmadan sadece tekrarlamaktır. Tabular yaratmaktır. Sonra bu tabuların baskısıyla, birikimini ve yeteneklerini köreltmek, kimliğini yitirmektir.

Tespit edilmeli. Bugün Kürdistan'lı aydınının yakıcı görevi; Hiçbir parti farkı gözetmeksizin, bütün Kürt partilerinin sömürgeci ve Emperyalist Devletlerle girdikleri açık/gizli ilişkileri mahkûm etmektir. Bununla kalmamalıdırlar. Kürt partilerini bu mendenen kurtaracak perspektifler sunmalı, çözümler üretebilmelidirler. Partilerin bağımlılık ilişkilerinden kaynaklanan tahribatları en aza indirecek tedbirler almalıdırlar. Kürtler arasında "İç Barış" ve "İç Demokrasi" nin oluşması için azami

çaba sarfetmeli bunun mekanizmalarını yaratmalıdırlar. Bilince çıkarılmalı; Kürtlerin bugün kendi içlerinde "barış" ve "demokrasi" ye hava ve su kadar ihtiyaçları var.

Önkoşul olarak, resmi ideoloji yerine özgür bir tartışma ortamı yaratmak, askeri değerler yerine demokratik değerlere sarılmak, partilerin asker/memurluğunun dan sıyrılmak gerekir. Bilinmeli ki, demokratik değerler, hem Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin ve hemde bu mücadelede yer alan tek-tek her bireyin garantisidir.

KUKM'de kazanılan mevzilerin kalıcılaşması isteniyorsa; Bütün Kürtlerin (Parti, Kurum, aydınlarıyla) kendilerini ifade edebileceği ve mücadeleye azami katkı sunabilecekleri bir ortam gereklidir. Böyle bir ortamın hazırlanması partilerden çok aydınların omuzlarında durmaktadır.

Unutmamalı bu bir keyfiyet değil, zorunluluktur.

Saygılarımla!

22.06.97

Bilinmesi gerek. KDP, TC ordusunu Güney Kürdistanına davet ederek subjektif niyetleri ne olursa olsun yada PKK ile sürtüşmelerinin / çelişkilerinin düzeyi ne olursa olsun, objektif olarak "hain" konumuna düşmüştür. Ancak bu, KDP'nin KUKM'nde karşı devrimci bir güç olduğu/olacağı anlamına gelmez.

Önemlidir; Kürt partilerinin sömürgeci ve emperyalistlerle olan gizli ve çok yönlü ilişkileri devam ettiği sürece, başka ihanetlerin kapımızda olduğunu bilmeliyiz.

T.C DEVLETİNİN G.KÜRDİSTAN'A GİRİŞ(LER)İ KONUSUNDA AYKIRI BİR GÖRÜŞ

İbrahim Güçlü

T.C. Askeri güçleri, son üç yılda, G. Kürdistan'a, 16 ya da 17 sefer yaptılar. Bu askeri seferlerin son ikisi ya da üçü, Kürtlerin ülkelerinde egemen olduğu dönemde; diğerleri, Irak merkezi hükümete karşı Kürt silahlı muhalefetinin devam etmekte olduğu dönemde, gerçekleşti. Önümüzdeki dönemde de devam edeceğinin kuvvetli ipuçları var.

Türkiye'nin her askeri girişinde olduğu gibi, son askeri girişinde de Kürt örgütleri ve aydınları, giriş sebepleri konusunda çok şeyler söyledi ve yazdı. günümüzde de bu değerlendirmeler yapılmaya devam ediyor. Benim kanaatime göre olayın içinde "sıcacı sıcağına" yapılan yorumlardan daha fazla bu aşamada yapılacak yorumlar, daha objektif ve gerçekçi olacaktır.

Kürt örgütleri ve aydınlarının geneli ortak bir yaklaşımda bulunarak, askeri girişin sebepleri konusunda ayniliklar göstermektedir.

Ortak yaklaşım şudur: "T.C Devleti Kürtlerin ezeli ve ebedi düşmanıdır. Bunun için de her dönemde Kürtleri egemenliği altında tutan devletlerle ittifak etmiştir. Türk devletinin askeri güçleriyle G. Kürdistan'a son girişimde PKK'nin orada olması, suni, görünür ve asil sebebi gizleyen bir gerekçedir. Asıl gerekçe, T.C Devletinin, G.Kürdistanın devlet olmasına karşı olması, bunun içinde de facto statüyü ve federe devleti yok etme eylemidir. Bunun için de yapılacak şey: Türk devletine karşı durmak her biçimde durmak, gücün varsa silahla bile karşı koymak ve uluslararası platformlarda mahkum etmektir.

Bu ortak yaklaşım ve tutumdan vardığım bir sonuç var. o sonucunda, yapılan yaklaşımın geleneksel, eskinin bir tekrarı olduğudur. Bundan dolayıdır ki, Türk tarafı üzerinde durma, onu mahkum etme:ona karşı kin ve nefret duyma yeterli ve hakim bir davranış biçimi olarak ortaya çıkıyor. Esas önemli olan yönelik görüş ileri sürmeme ve tedbir önermeme, gelenekselliğidir.

Biz Kürtler, bizi hegemonyası altında tutan milletlerin siyasetçilerinin ve aydınlarının, gerçekleri görmek istemediklerini; tabuların ve resmi ideolojilerin onların gözünü karattığını hep söyleyip durur ve yazarız. Ne yazık ki, aynı olgu, biz Kürt siyasetçileri ve aydınlarıyla da ilgilidir. Bu da, olayları olduğu gibi görmeyip, ideolojik ön tespitlerimizle yorumlama, doğmalarımız, kendimizi yormayıp tembellik yapıp eski saptamaların arkasına takılmamız, değişmekten korkmamız; hatta bazı hallerde bazı şeylerin değiştirilmesinin gerektiğini göre göre, güncel endişelerimizden dolayı, eskiye takılıp kalmamız şeklinde tezahür ediyor. En tehlikelisi de, Kürt siyasetçilerimizin ve aydınlarımızın gerçekleri, doğruları söyleyip savunmasını engelleyen "Allah ve TC korkusuna", bir de PKK korkusunun eklenmesidir.

Bu özelliklerimiz, Kürt halkına ve siyasal hareketimize zarar verir düzeye gelmiştir. Hızlı bir biçimde, yapısal bu olumsuz özelliklerimizden arınmak zorundayız.

Tartıştığım sorunda niçin böyle bir sonuca vardım? Bunu açarak izah etmek istiyorum.

T.C, İran, Irak ve Suriye devletlerinin, Kürtlerin, herhangi bir alanda devlet olmasını istemesi, onların tabiatına aykırıdır. Bundan dolayı da, Kürtlerin devlet olmaması için tarih boyunca, zaman zaman kendi aralarında çelişkilere sahip olmalarına rağmen, ittifaklar yapmışlar ve paktlar oluşturmuşlardır. Bu doğruyu herkesin kabul ettiğini, düşünüyorum.

Ama bu gerçeğin yanında, bu devletlere dayanarak Kürt devleti kurmak isteyen, otonomi gerçekleştirmek isteyen yine biz kürtleriz. Bu düzlemde, ya yaptığımız bu ana tespit doğrudur, ya da biz kürtlerin yaptığı yanlıştır. Ya da biz kürtlerin yaptığı doğrudur, ileri sürdüğümüz ana tespit yanlıştır. Bu konuda bir netleşme sağlamak gerekiyor. Bu olgunun karmaşıklığıdır ki, ismi geçen devletlerin, Kürt hareketine karşı geliştirdiği tutumlarda, yaptığımız ana tespit güdücü olmakla birlikte, dönemsel olarak ortaya çıkan başka bir sebep(ler) daha önemli, stratejik olabilir, olabiliyor. O zaman olguya öylece bakmak gerekir.

Elbette yine "T:C, İran, Irak ve Suriye devletleri Kürtlerin devlet olmasını istemiyor da, Kürtlerin kendileri devletleşmek istiyorlar mı?" diye bir soru sormakta, günümüzde G.Kürdistan'daki "ıç savaş" koşullarında yakıcı bir sorundur. Ben, PKK' nin yayınlarında ileri sürdükleri görüşleri ve yaptıklarını, 1992' de "Botan-Behdınan Hükümeti" hayali uğruna G.Kürdistan' da çıkardığı savaşında unutulmadığını bilerek; sorunun sadece Kürtlerin devlet olup olmaması sorunu olmadığını da saptayabiliyorum.

T.C, İran, Irak ve Suriye devletleri hakkındaki ana tespitleri ileri sürüp onlarda ortaklık sağlarken; Görmemiz gereken başka bir gerçek var. O gerçek de, ismi geçen devletlerin isteklerine, ittifaklarına rağmen; bölgede, Kürt sorunun da, onlara rağmen bir değişikliğin ve statüko tartışmasının gündeme gelmiş olmasıdır. Bu olgu, Körfez savaşından sonra gelişti. Özellikle de, G.Kürdistan alanıyla ilgili olarak somutlaştı. Özal döneminde T.C devletinin G.Kürdistan örgütleriyle resmi görüşmesi, Irak' ın kuzeyi' nin özgür bölge ilan edilmesi ve bu bölgenin Çekiç Güç tarafından Irak'a karşı korunması ve Çekiç gücün Türkiye' de konuşlandırılması, sayılabilecek önemli; tarihsel statükoları alt üst eden değişimler olduğu gözden kaçırılmaz. Buradan varacağımız bir sonuçta şudur: Bölge devletleri, özellikle çekiç gücü oluşturan büyük Batı devletlerine ve ABD' ye rahmen, bölgede ve G. Kürdistan'da statükoları bozmak ve yeni statükoları belirlemek güç ve insiyatife sahip degildirler.

Bu parça- parça analizlerimden sonra, asil sorunla ilgili vardığım nokta şudur: Bu, içiçe olan bu gerçekler hesap dışı tutulmadan; T.C Devletinin bu sebepleri de içine alan en geniş tarihi ve uzun vadeli stratejik hesaplarını da görerek, T.C Devletinin askeri olarak G. Kürdistan' a gidişinin güncel ana sebebinin PKK'nin G. Kürdistan' da konumlanmış olduğunu saptıyorum. T.C Devlet yetkilileri de bunu açık açık dile getirdiler. Gelişmeler de, Türk yetkililerinin söylediklerinin doğrulduğunu ortaya çıkardı. T.C Devletinin Güney Kürdistan'a gidiş- gelişlerinin yoğunluk kazandığı ve çaplı noktaya geldiği dönemin, 1983 sonrası olması tesadüf olmazsa gerek. Çünkü, bu dönemin özelliği, belirli bir zaman Irak KDP' nin istegi ile, Körfez Savaşı öncesi bir zaman ve sonrası, Irak KDP ve tüm G. Kürdistanlı güçlerin istegine rahmen, PKK' nin G. Kürdistan' da konumlanmasıdır.

İşte bu saptama ile birlikte, Türk ve Kürt tarafından nelerin istenebileceğini ayırtırmak ve göstermek, olanaklı olabilir.

Türk devletinin bilmesi gereken gerçekler şunlar: 1- Şu veya bu ülkede, ya da alanda PKK' ye saldırmakla Türkiye' de Kürt sorununu çözemez. 2- Uluslararası hukuka bağlı kalmak zorunda. Kürt tarihinin zayıf olması, bu tür askeri hareketlerde başarılı olmayı sağlayabilir. Kürtlerin gururunu kırabilir. Ama bu tutum, T.C Devletini daha büyük belalarla karşı karşıya bırakabilir. 3- Bunun içinde, Türk devleti, Kürt sorununda, demokratik sistem içi çözümü, bütün kapsamıyla kabul etmeli: bunun için, kendi nakis (eksik), tersliklerle dolu demokratik sistemini çağdaş demokratik bir sisteme kavuşturmalı; yeni bir idari, siyasi, ekonomik , mahali yapılanma için, gerekli değişiklikleri saldırıları ezmek ve engellemek görevidir. Bundan başarılı olma şansıda büyüktür.

Bu koşullarda Güneyli Kürt tarafından da istenenler var. G. Kürdistan bu gün, de facto bir devlet konumundadır. bir genel seçimle parlamentolarını oluşturmuş durumdadırlar.

Bugünkü iç savaşla nakis hale gelen halkın iradesinin somutlaştığı demokratik temsil platformu parlamento, federe bir devlet olmaya karar verdi.

Bu, de facto durumun ve federe devlet statüsünün devam etmesi,uluslararası güçlerin destegine dayanmaktadır. G. Kürdistan'da federe devletin Kürtlerin özgücü ile yaşama olanağı yoktur. T.C , Iran ,Irak ve suriye devleti bu yapılanmaya karşıdır. Ama, uluslararası güçlerin tutumlarından dolayı dogrudan saldırma, ortadan kaldırma cesaretini gösteremiyorlar.

Verili durum bu olduğuna göre, G.Kürdistan siyasal ve sosyal güçlerinin; hükümet ve parlamentosunun daha dikkatli olması; her devletten daha fazla uluslararası hukuk kurallarına uyması gerekmektedir. Bu da, G.Kürdistan federe devletinin, komşu devletleriyle iyi geçinmesi, onları içişlerine karışmaması, onların bağımsızlık ve iç güvenliğine müdahale etmemesi ile hayat bulacaktır.

Güney Kürdistan federe devleti bu kurallara uymak istiyorsa; PKK' nin G.Kürdistan' daki konumlanmasının, onlara zarar verdiğini; onların bu yükü kaldırmalarının olanaklı olmadığını da saptamaları gerekir. Bunu kabul edince, PKK' ye bir çeki düzen vermeleri gerekir. Bu aynı zamanda, G.Kürdistan' ın iç güvenliği, devlet ve komşu olarak güvenirliliği, ciddiyeti içinde gerekli bir ölçüdür. Bu da, PKK'nin G.Kürdistan' ı Türkiye' ye karşı bir saldırı alanı olarak kullanmasını engellemekle sağlanabilir. Bunun da, yasal ve konsesuslarla sağlanması istenenidir.

Burada duygusal bir itirazla karşı karşıya kalmak olanaklıdır. O duygusal itiraz da, "Kürtler, her yerde kalmak,birbirine her biçimde yardım etmek zorundadırlar" tarzında olabilir. Ama, Kürt gerçeğini belirleyen koşullar ve genel gerçeklerle duygusallık yan yana getirildiği zaman, gerçekler duygusallığa galebe çalar. Bir ülkenin yöneticileri de, duygularını da kaybetmeyen, ama gerçekçi olan kiselerdir.

Bütün bu gerçekler karşısında, bir Kürt tarafı olarak PKK' ya düşen görev de vardır. O görev de: PKK, eğer G.Kürdistan' ın korunmasından yana ve bulunduğu gelişim sürecinin daha ileri düzeye çıkmasını istiyorsa, kendisini, ortaya çıkan yeni gerçeklere bağlı bir biçimde düzenlemesi,G.Kürdistan toprakları üzerinden gelerek Türkiyede' de eylem yapmaması gerekir. PKK' nın G.Kürdistanhakkında bugüne kadar gösterdiği tutumlar, her ne kadar iyimser olmamız için ciddi ve yeterli verileri sunmuyorsa da; umut ederim ki, bundan sonrası için bizi yanıltarak, gerekli olanı yapar. Ama ne yazık ki, son gelişmeler karşısında PKK' nın gösterdiği tavır, yazdıkları ve Avrupadaki saldırılar bile, PKK' nın yanlış tavrından vazgeçmeyeceğini ve Kürt halkına zarar vermeye devam edeceğini gösteriyor. Yani görülüyor ki, PKK, "Zap Cumhuriyeti" projesi bir hayal ve siyasetteki toyluğuna bağlı olarak değil; b ölge gerici yönetimlerinin G.Kürdistan' daki kötü hesapları sonucu uygulamaya geçtiğini gösteriyor.

Kürt tarafı eğer akılcı, makûl, gerekli ve zorunlu olan düzenlemeleri yapmaz, eski durumun devamından yana olursa; G.Kürdistan, T.C devletinin askeri güçlerinin YOL GEÇEN HANI haline gelebilir. Bu durumda, biz ve dünyanın demokratik güçleri Türkiye' yi protesto etmeye devam ederiz. En büyük zararı da G.Kürdistan görür. Kürt halkı görür.

1997 Mayıs' ın da Türkiye' nin G.Kürdistan' a gidişinden sonra, ortaya çıkan bilanço, zararın trajedik boyutlarını gösterir niteliktedir.

SÜRGÜNDE KÜRT MANZARALARI

Celil RAÇU

Yıllar sonra ilk kez Türkiye'ye gidiyordum. Aradan geçen bunca sürede orada çok şeyin değişmiş olması gerektiği düşüncesindeydim. Türkiye'deki siyasi kargaşa ve ekonomik çöküntüye rağmen, dünyadaki konjüktürel değişimin etkisi ve geçen bunca zaman içerisinde insanların daha çağdaş, daha hoş görülü bir hale gelmiş olabileceği kanaatindeydim. Veya en azından böyle olması gerekir diye düşünmüştüm. Belki de yıllardır Avrupa'da yaşamış olmak beni böyle bir beklentiye sürüklüyordu. Gerçi Avrupa'daki çağdaşlığın içinin pek de dolu olmadığını bilmiyorum değilim, ama etrafımdaki hızlı gelişmeler, beni yine de yüzeysel de olsa Türkiye ile ilgili böyle bir beklentiye sokuyordu. Belki de bilinç altında „enkaz altında kalmış“ bir ülke görmek istemeyişim yattığındandı.

Bazı böylesi beklentiler ve nelerin değişmiş olabileceği merakı içerisinde Türkiye'ye vardım. İlk izlenimlerim beni fazla hayal kırıklığına uğratmadı. Zira tahmin ettiğim gibi tüm Türkiye'ye özgü bir keşmekeş vardı. Ayrılırken bıraktığım Türkiye pek fazla değişmemişti. Yine herşey karma karışık ve düzensizdi.

Bir gün bir parkta biraz dolaşım. Parkta, benim gibi dolaşan veya oturan Kürt insanlarına rastladım. Öncelikle fiziki görünüşleriyle Kürt olduklarını hemen belli ettiriyorlardı. Oranın yerlilerinden çok farklı bir görünüm arz ediyorlardı. Hemen hemen herkes bakışları, yüz çehreleri ve ürkek davranışlarıyla, yaşadıkları sefalet ortamının sonucu olsa gerek, olduklarından fazla yaşlı ve bitkin gözüküyorlardı. Zaten üzerlerindeki giysilerin dökülmüş hali de, ne durumda olduklarını gösteriyordu.

Bir ara parkın çay bahçeleri kısmında çalınan müzikler birden kapatıldı. Duyduğum ama ona bağlantılı olabileceğini aklımdan bile geçirmedüğimden olsa gerek ki, Yanımdakilerine müziğin neden kapatıldığını sorduğumda "ezan okunduğu için" yanıtını verdiklerinde eskiden tanıdığım veya en azında uzun yıllardan sonra da tanıyabileceğimi tahmin ettiğim ülkenin yabancısı olduğumun farkını ve şokunu yaşamıştım. Daha önce Türkiye'de geçen yaşamımda dini inanca gösterilen saygı itibarıyla genellikle bizim yaşadığımız taşra yerlerde veya küçük çevre topluluğunda, böyle ama zora dayanamayan davranışlar olmasına rağmen, batıdaki metropol bir kentte böyle bir şeyle karşılaşmamıştım.

Parktaki bazı yaşlılarla biraz sohbet ettim. Malazgirt'ten geldiklerini söylediler. Parası olan bazıları dükkân gibi bazı işyerleri açmışlar. Bazıları inşaatlarda çalışarak geçimlerini sağlamaya çalışıyorlarmış. Şehrin kenar mahlelerinde gece kondular yapıp yerleşmişler. Evlerine elektrik ve suyu alıncaya kadar birçok zoluklarla karşılaşmışlar. Ancak zolukları henüz bitmemiş. Örneğin şimdi de çöplerini almıyorlarmış. Yani genel anlamda hep dışlanmaya çalışılıyorlarmış.

Parkın bazı yerlerinde bazı yerli kadınlar "*pansiyon var, boş yer var*" bağıryorlardı. Bununla neyi kastettiklerini ve pazarladıklarını kullağıma gelenlerden hareketle tahmin etmekle beraber pek anlayamamıştım.

Bir ara yolum beş yıldızlı bir otelin parkına düştü. Burada oturan bazı insanların konuşmalarına kulak misafiri oldum. Uzaktan da olsa anladığım kadarıyla tartışma konusu HADEP'ti. Hemen hepsi HADEP' in kapatılıp onunla ilişkisi olanların tutuklanması gerektiği görüşünde birleşiyorlardı.

Öğretmenler evine gittim. Benim için oldukça şaşırtıcı bir ortam vardı. Ortama adeta askeri bir disiplin egemendi. Öğretmenler ve oradaki diğer insanlar arasında askerlik ortamına benzer bir ast-üst ilişkisi vardı. Oysa ki, ben öğretmenlere ait bir yerin ve onların olduğu bir ortamda -eskiden de uğrak yerim olan TÖB-DER'leri bildiğimden- böyle bir şey beklemiyor ve tahmin de etmiyordum. Demeki 12 Eylül'den sonra Asker-Polis devleti zihniyeti toplumun aydın olan kesimini de sarmıştı ve düzene uyarlamıştı.

Tükiye'de geçmişte de zaten sorun olan şehir yerleşiminin düzensizliği ve alt yapının olmayışından kaynaklanan sorunlar çok daha fazla büyümüştü. Altyapı sistemi yok denecek bir durumdadır. Belediye hizmetleri çok yetersiz ve düzensiz bir durumda. Özellikle son yıllardaki yoğun Kürt göçü bu yetersizliği dahada belirginleştirmiş ve içinden çıkılmaz bir hale gelmiş. Zaten yetersiz olan altyapı hizmetlerinden şehrin dış mahallelerindeki gece konularda yaşayan Kürtlerin yararlanmaları imkansızlaşmıştır.

Edindiğim diğer bir izlenim ise Kürtlerin burada yaşayan yerli insanlarla pek kaynaşamadıkları yönündeydi. Bunu bir anlamda Avrupa'da yaşayan bizlerin Avrupalılarla olan kaynaşmadaki ilişkisine benzettim. Yani bir anlamda Kürtler, Türkiye'nin "*en alttakiler*" i idiler.

İş yeri olan Kürtlerin iş yerleri için ruhsat verilmesinde bir yığın zorluk çıkarıldığından söz ediliyordu. Diğer yandan şehrin yerlileri Kürt'lerin Dükkanlarından alış veriş yapmıyorlarmış. Yerli insanların Kürtler'e olumsuz yaklaşımları ve devleti temsil eden kurumların tavırları sonucu adeta bir "Kürt Gettolaşması" oluşmuş.

Bu dışlanmaya rağmen bazı Kürtler özenti sonucu yerli insanlara yaklaştırmaya çalışıyorlar. Kanımca bir aşağılık kompleksinin sonucu olan bu yaklaşma çabaları bir anlamda trajikomik bir durum yaratıyor. Bu tür insanlar adeta "*Ben sizdenim, sizin kadar Türküm*" gibi bir çaba içerisindedir. Bu nedenle Türkçe yi komik şekilde, Türklerden daha düzgün kullanma çabası içerisindedir ve çoğu zaman gülünç oluyorlar.

Bir gün şehrin hastahanesinde miydat'lı bir gençle karşılaşmıştım. Ehliyet almak için sağlık raporu almaya gelmiş. Ancak kulağının birisi duymadığı için rapor vermemişler. Gencin anlattığına göre kulağının birisi işkence sonucu duymuyormuş. Bunu doktora da söylemiş. Yani işkence sonucu sağlık kontrolünde sağlam raporu verilmemiş, ancak hastane doktoru bunu kabul etmiyor. Yani devlet işine gelirse sağlamsın diyor, işine gelmezse çürüksün diyor. Yani Aziz Nesin'in "Yaşar Yaşamaz" öyküsü gibi bir şey.

Sokaktaki insanın görünümü tam bir sefalet arz ediyordu. İnsanların yırtık dökük giyisileri, uzamış sakalları hangi koşullar içerisinde yaşadıklarını açıkça gösteriyordu. Kurulan pazarda tam bir düzensizlik hakimdi. Satılan yiyecek maddeleri tamamiyelseğsiz bir ortamda satılıyordu. paketlenmiş olması gereken hiçbir şey paketli değildi. Trafik ise zaten arapsaçı gibiydi.

Bir gün parkta yaşlı bir Azeri kadınla biraz sohbet ettim. İğdir'liymiş. Ailece göçmüşler. Çocukları işyeri açmış, ama iflas etmişler. Anlattığına göre burada oldukça zor koşullar içerisinde yaşıyorlarmış. Kadıncağız bu koşulları yaşamaktansa ölümünü ister durumdaydı. Bunu zaten kendisinde söylüyordu. Ülkedeki savaş, zorunlu güç ve ekonomik sefalet sadece Kürt'leri bulmamıştı.

Sonuç olarak, devletin yıllardır sürdürdüğü 'Taş üstünde taş, gövde üstünde baş bırakmama' politikası sonucu yakıp-yıkılan Kürdistan'a oranla, en azında daha farklı olabileceğini tahmin ettiğim, Türkiye'nin batısındaki koşulları beklediğimden de kötü bulduğum gibi, burada yaşayan Kürtlerin durumu ise kötünün kötüsü idi. Deyim yerindeyse adeta "sefiller"i oynuyorlardı. TEMMUZ '97

TÜRKİYE`DE DEVLET

Ali YALÇIN

İnsan düşüncesinin dönüm noktası ve antik çağın şehir devletlerindeki „devlet ve toplum“ ile ilgili düşüncelerin babası olarak da adlandırılan ünlü Filozof Sokrates'in milattan önce 468-400 yıllarında yaşadığı ve görünüşü bir Filozoftan ziyade bir hamala benziyor.

Sokrates antik Atina döneminin „demokrasi“ ve „devlet“ ile ilgili düşüncelerin babası ve aynı zamanda kurbanı da olmuştu. Onun zamanında Atina'da iki düşünce çatışyordu. Bunlardan birine göre, *insanlar doğuştan iyi ve eşittirler; toplumun kötü düzeni onları bozuyor; güçlüler güçsüzlere eziyor; kanunlar güçlülerin elinde güçsüzlere karşı bir silah oluyor.* Bir diğer düşünceye göre ise, *insanlar doğuştan ne iyi, ne de eşittirler. Yalnız güçlü ve güçsüzlere vardır; güçlünin güçsüzü yönetmesi, ezmesi tabiat gereğidir ve doğrudur. İnsan haklı olmaya değil, kuvvetli olmaya çalışmalıdır.*

Bu iki düşünceden biri daha çok halkçıların, öteki daha çok aristokratların ya da zenginlerin ekmeğine yağ sürüyordu. Sokrates'i ölümsüzleştiren, onun düşünce ve diyaloglarını kaleme alan öğrencisi Eflatun bu iki düşüncenin çatışmasını ele almıştı. Sokrates aslında her iki düşünceden hiç birisine de net bir şekilde taraf olmamıştır. O, devletin başına daha çok en akıllıların gelmesini istiyor, nerede olursa olsun yalnız akla uygun olanı arıyordu. Ne var ki, içinde yaşadığı Atina demokrasisinin „akla“ uygun olmayan tarafları çoktu. Nitekim Sokrates serbest düşünceleri ile eski düzenin temellerini sarstığı idiası ile ölüme mahkum olur. Verilen ölüm kararı gereği ailesi ve arkadaşları huzurunda zehir içerek ölür.

Daha sonra, öğrencisi olan Eflatun devlet ile ilgili tartışmaları devam ettirmiştir.

Bütün ömrünü onu ve onun gibilerini baş tacı edecek bir toplumun, bir devletin nasıl kurulabileceğini düşünmekle geçirmiştir. Ne Yunanistan'da ne de belki hiç bir yerde gerçekleştiremeyeceğini anladığı en iyi devleti Sokrates'le birlikte ancak kitapta kuruyor.

Batı düşünce tarihinin, üzerinde yoğun şekilde tartıştığı meselerden en önemli sayılan üç şey; din, mülkiyet ve devlet olmuştur. Bunlardan devlet hem bir yanı ile mülkiyet sorununu da düzenlediği için hemde toplum için yeni bir örgütlenme modelini mecbur kılması cihetinden de biçim ve kapsam açısından özellikleriyle günümüze kadar tartışmaların önemli odağı olmaya devam etmiştir.

Antik Yunan toplumunda şehir devletlerin Alfabetik isim sıralamasına göre halkçılardan ve aristokratlardan seçilenlerin yönettiği „devlet“ ve „demokrasi“ geleneği, Türk toplumunda ise çok „övünülerek“ bahsedilen „İkiyüz yıllık Türk devlet geleneği“ olarak ilk defa Selçuklularla başlar. „Askeri demokrasisi“ geleneğine sahip olan Selçuklular Fatimilerin tehdidinde maruz kalan Abbasilerin imdadına koşmak için Ön Asya'ya geldiklerinden sonra yöredeki tebaaları da içine alan toplumu yeni bir devlet biçimi ile örgütlemişlerdi. Ancak günümüze kadar süregelen evrelerde biçimsel olan ve kısmi değişiklikler/-yenilikler şeklindeki oluşumlar dışında hiç değişmeyen GÜÇ, SALDIRI ve BASKI karakterli Türk devlet yapısı Osmanlı'lara oradan Tanzimat'a ve devamla günümüzdeki Cumhuriyet dönemine de miras olarak geçmiştir.

Bilindiği gibi Osmanlı yönetimi „askeri otoriter“ bir yönetimdi. Sivil toplum siyasete uğraşamazdı.

Yönetici sınıf asker ve askeri kökenlilerden oluşan bir sınıftı. *Ulema* ise yönetimin halk tarafından meşrulaştırılması görevini üstlenmekte. *Halk* ise reaya, yani büyük kesimi toprağa bağımlı köylülerden oluşmaktaydı.

19. yüzyıl ortalarından itibaren Osmanlı hala bir imparatorluk olmasına rağmen, „devletini kurtarmak“, „bekasını sağlamak“ için Batı'nın *ulus-devlet* modellerine benzer bir yapıya oturtulmasının kaçınılmaz olduğunu farkeder. Bu durumda tabii ki, artık Osmanlı Tebasını değil, Osmanlı milletini belirlemeye başlamıştır.

Yeni Osmanlılardaki, Osmanlı milleti tanımını ne denli esnek yapılsa yapılsın, hedeflenen homojen müslim bir toplumun yaratılacağı ve bu sayede, islam olmayan teba, ancak ve ancak yeni kurulacak bu ulusal-devletin üzerinde oturtulacağı yeni Müslüman-Osmanlı-Milleti gücü sayesinde egemenlik altında tutulabilecekti.

Batı'da gelişen hiristiyan ulus-devletlerin ekonomik güçlenmeleri asya'daki diğer devletlerin ve Osmanlıların askeri gücünden daha etkili olmaya başlamaları ve Osmanlı tebaası içinde yer alan gayrimüslim unsurları uzun dönemde daha avatajlı kılma tehlikesi ile yine Türk olmayan diğer müslüman entiklerin aynı şekilde ulus-devlet istemlerinin oluşması durumu kendisini dayatmıştı.

Bu durumda Osmanlı milletinin gücünü devreye sokmak için milli devlet haline gelme yönündeki düzenlemelerin ideolojisi oluşturuluyor ve pratik önlemler alınıyordu. İngiliz-Fransız ve Rusya'nın Osmanlı teritoryasındaki ilişkilerini bozmak ve kendisinin açılım yapması için dönemin Alman devleti de askeri ve Bürokratik alanda gerekli eleman ve teknik malzeme desteği vardı.

Dolayısıyla -devşirme- Yeniçeriliğin kaldırılmasıydı. Bunun yerine Müslüman teba-

anın askerlikle yükümlü kılınması üzerine yeni bir ordu kuruldu. Bu da bir bakıma Osmanlı-Müslüman-Milletin tarihte ilk „siyasete katılım“ biçimi ve kanalı olma özelliğini taşımaktadır.

Tarih boyunca hep süre gelen „dış mihraklar“ ve onların uzantısı olarak telâki edilen „iç düşmanlar“a karşı, Sünni Müslüman

*M. Kemal`de
Amasya, Er-
zurum ve Sivas
Kongrelerinde
ortak düşman
ve ortak
mücadeleden
bahsederken,
hep Hiristiyan
düşmanlara
kaşı Türk-Kürt
ve diğer
etniklerin
müslüman ve
din kardeşliğini
esas almıştır.*

Türkler ve kaderlerini onlarla birleştirmiş diğer müslüman topluluklar, devletin askeri ve fiziki gücü olması için bir safta toplatılmıştır.

O dönemin partileri olan İttihat ve Terakki, Hürriyet ve İtilaf partilerin asli kadroları ya hala ordudaki görevlilerdendiler veya ordudan gelme idiler.

Cumhuriyetin kuruluşu ile beraber fazla zorluk çekilmeden yeni devletin bünyesine aktarılan ve özünde tekil bir özellik taşıyan Müslüman-Türk ve diğer müslüman etniklerden oluşan dini homojenlik aynen „kurucu mantık“ olarak devam ettirilmiştir. Bilindiği gibi M. Kemal`de Amasya, Erzurum ve Sivas Kongrelerinde ortak düşman ve ortak mücadeleden bahsederken, hep Hiristiyan düşmanlara kaşı Türk-Kürt ve diğer etniklerin müslüman ve din kardeşliğini esas

almıştır.

Bu kurucu matik cumhuriyet döneminde de tekil iktidar ve bunun sonucu olarak hiç bir muhalefete tahammül göstermeyen, sürekli homojenleştirmeyi hedefleyen esas özellik olarak devam etmiştir. En belirleyici özelliği toplumsal temelde herşeyi merkezi bir çekirdek yapı etrafında örgütlemeyi esas almasıdır. Dini temelde homojenleşmeye çalışılan Osmanlı milleti /devletin teklik esası „ittihat ve Terakki“de somutlaşmıştı. Bu esas daha sonraları Cumhuriyet döneminde ise „imtiyazsız ve sınıfsız bir toplum,“ şeklinde yankılanmıştır.

Cumhuriyet yeni bir yönetim biçimi olmak iddiasına rağmen, son tahlilde kendinden önceki iktidar anlayışı ile benzerlikler taşımıştır. İktidarın kapsamı, kullanımı itibarı ile kamusal veya diğer araçlar değişmiş olsa bile, iktidarın tekliği ve muhalefete kendisini ifade etme ve yaşama imkanı tanımayı aynen devr alınmıştır. Bundan dolayı da Osmanlı yönetim biçiminden Cumhuriyete geçişte toplum ve devlet ilişkisi -toplumun devlete karşı güç olma konumu- hiç bir değişikliğe uğramamıştır.

Aksine yeni kurulan ulus-devlet toplumu moderleştirme gerekçesiyle ona daha çok acımasız ve baskıcı davranmıştır. Hata bunu kendisine bir hak ve görev telâki ederek, insanların özel ve kamusal varlık alanlarına da mudahale ederek, denetleme misyonunu meşrulaştırmıştır. Devlet daha da ileri giderek, adına hareket ettiğini iddia ettiği toplumun dinleyeceği Müziğe; kullanacağı Alfabe ve Kiyafetine bile mudahale eden dünya da bir diğer örneğine az rastlanan ender devlet durumuna geliyor. İşte Osmanlı mirası üzerine kurulan Cumhuriyet, aşırı merkezietçi, tekil bir ulus ve inanç ile tek tip yaşam biçimini öneren aynı kurucu mantıktan ötürü, başından beri farklı olana karşı tahammül gösterememiştir. 16. Yüzyıldan beri Türk devlet geleneği siyasi otoriteyi rededen ve muhalefet sesini yükselten herkesi ya Osmanlılar dönemindeki gibi „zındık“lıkla ya da cumhuriyet döneminde olduğu gibi „yıkıcı-bölücü“lkle itham etmiştir.

Bu nedenledir ki, Cumhuriyet kuruluşundan itibaren kendi varlığının devamını ve dokunulmazlığını meşrulaştırmak sebebiyle belli başlı üç önemli düşman seçmiştir. Birincisi; Yaşamak istedikleri İslami hayat biçimlerinden dolayı siyasal İslamiyeti savunanları, ikincisi; Toplumsal devrimleri öngören ideolojilerinden ötürü Sosyalistleri, ve üçüncüsü; Ulusal ve demokratik haklarını savunan Kürtleri düşman olarak seçmiştir. Bu durum, iktidarı elinde bulunduran „çekirdek yapı“ içindeki seçkinleri dışa kapalı tutmakta ve böylece paylaşmak istemedikleri iktidarı sürdürmek için kolay imkânlar sağlamaktadır.

Türkiye’de devlet her zaman bu merkezi ve toplumu kuşatıcı olan konumunu koruyarak gelmiştir. Bunun sonucunda da bu ülkede „devlet“ deyince akan sular duruyor. Son yıllarda bazı şeyler sınırlıda olsa tartışılabilir, konuşulabilir olmasına rağmen bazı konu ve sorunlar „devlet sırrı“ oldukları gerekçesiyle kensinlikle tartışılmaz, konuşulamaz ve sorgulanamazlar.

Türkiye’de siyaset sahnesinde yıllardır kendilerine sunulan oyunları adete uyuşmuş biçimde izleyen insanlar, sahnenin önündeki perdeyi bir kaza ile yırtan bir kamyonun sayesinde olup bitenleri ilk defa çıplak gözlerle görme olanağına sahip oldular. İnsanların gözlerinden „kutsallaşan“ ve „sırr“ olan devlet bütün çıplaklığıyla ortadaydı. Bu da Türkiye’de devlet ile toplumun birbiriyle yüzleşmesi, hattâ hesaplaşması şansını doğuracağı umudunu getirmişti.

Ancak ortaya çıkan kirli görüntü ile ilgisi

olanlar kendilerini savunurken „şan“, „şeref“, „şehitler“ ve „Bayrak“ kavramlarıyla ne kadar haklı olduklarını ve toplumun alışık olan „devlet adına yapılmışsa söylenecek bir şey yoktur“, tavrı sonucu her şeyi devlet için yaptıklarını ile sürerek kendilerini dokunulmazlık zıhrına bürünerek korudular. Bu da gösterdiği, cumhuriyetin kuruluşundan beri devlet tarafından „terbiye edilen“ yapılanlara karşı direnme iradesini taşıyan bir yapıda olmayan Türk toplumu açıkça erimiş, uyuşmuştu. Yıllardır çekirdek yapı sonucu fetişleştirilen devlet,

İşte Osmanlı mirası üzerine kurulan Cumhuriyet, aşırı merkezietçi, tekil bir ulus ve inanç ile tek tip yaşam biçimini öneren aynı kurucu mantıktan ötürü, başından beri farklı olana karşı tahammül gösterememiştir.

toplum üzerinde o derecede kol-kanat germişki, toplumun hareket kabiliyetini sınırlamış, nefes almasını engellemiş ve meydana gelen olaylar karşısında bir „hiç“ konumuna getirmiştir. Şu veya nedenle sesini yükseltenlere ise aba altında sopa gösterilerek, devlete toz kondurmmamaları hatırlatılıyor. „Gitti yere kadar gidilsin“ diyen aynı ağız, bakınız; kitleyi telkinci ve tehditçi ifadeleriyle devleti nasıl koruyor. „Devlet muhteşem bir kurumdur. Konu devlet olunca ulu orta konuşulmamalı. Konu neyse üstüne git, çekinmeden üstüne git. Ama devleti gagalam.“ (Cumhurbaşkanı S. Demirel). „...Devletin çivisini gevşetme pahasına bin yıllık devlet geleneği ayaklar altına alınıyor, eleştiriliyor...“ (M. Sağlam). „Devlet küçülmeyecek kadar büyüktür. Elde bir delil yoktur; o yüzden devleti suçlayamam. Devlet büyüktür, uludur ve yücedir. Devleti asla suçlamam. Şayet kanıtlanırsa şahısların sorumluluğundan söz edilebilir; devlet suçlu olamaz“ (Anayasa Mah. Başkanı Yekta Güngör Özden) „Temiz toplum“ sloganını dillerinden düşürmeyen düzen-içi çevrelerin ve basının önemli bir bölümü de „devletin yüksek menfaatleri“ uğruna bu anlayışı paylaşmaktaydı.

Örneğin ...Beçet Cantürk, Savaş Buldan, Nesim Malki, Medet Serhat, Yusuf Ekinci, Faik Candan ile bir çok diğer katliamın, K.U.Meclsinin 6 üyesinin ve Gaziosmanpaşa Mahallesi'nin tetikçisi Ayhan Çarkın şu açıklamalarda bulunmuştu: “Bana istinaadlar çoğalınca sınırlandım. Bu defa da bana ‘ Sen bunları Devlet ve Millete hizmet olsun diye öldürdün veya yönettin, ancak Ömer Lütfi Topal’ı kendiniz ve para için öldürdünüz. ,, dediler.

Topluma „devlet sırrı“ olarak lanse edilen şey, aslında devletin kendisidir. Kafalarda yaratılan bu gözle görülmez, elle tutulmaz soyut devlet, aslında onun adına icraatta bulunan insanlardan oluşmaktadır. Devlet adına hareket eden, kanunları yapan ve devletin yaşamasını devam ettirenler bu insanlardır. Dolayısıyla unutmamak gerekir ki, „devlet sırrı“ olarak toplumdan saklanan sırrlar aslında devletin ve rejimin yö-

netimindeki kişilerin sırrıdır.

Cumhuriyetin 70 yıldır taşıdığı kendine özgü „merkezi doku“ 12 Eylül darbesi ile bu kez „sentezci“ bir doku haline getirilmeye çalışılıyordu. Bu model ANAP-/DÖRT EGİLİM biçiminde başlamıştı. Bu sentezci model sonucu hem devletin nüfuz alanını daraltılmaya yönelik girişimler yapılmıştı, hemde bilinen meşhur üç şer odaklarından „irtica“ ya *siyasal islam* ifadesi verilerek itibarı iade edilmişti.

Osmanlı'dan Tanzimat ve Cumhuriyete kadar gelen devlet zincirlemesinde, bütün toplumsal ve siyasal değişimlere rağmen değişmeyen alan iktidar alanı olmuştur. İmtiyaz sahibi olan çekirdek yapı bu imtiyazını koruya gelmiştir. Bu derin devlet aklına hizmet edenlerde korunma zıhrına alınmışlardır. Zincirbozan mağduru S. Demirel kendisini mağdur eden Evren'e daha sonraları Başbakan ve Cumhurbaşkanı bile olurken itiatta kusur etmemesi, fikir fukarası bu adama olan saygı onun her şeyi kutsal devlet adına yapmış olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu imtiyaz ve devlet rahatlığı ilk kez devletin tepesinde, Cumhurbaşkanı sıfatına kadar gelmiş olan Turgut Özal tarafından sarsıntıya uğratılıyordu. Özal bilinen bir takım tabulara dokunmaka ve en tehlikeli olan ve dokunuların parmaklarını yaktığı ve daha kötüsü Özal'ın başını yiyen Kürtler ile ilgili devletin resmi ağzı olarak bahsetmekte ve hatta çözümü konusunda beyinsel ve partik jimnastikler yapmaktaydı. Ancak Özal'a bu cesareti veren ve dokunmasını kolaylaştıran iç ve dış oluşumlar ve değişimlerde vardı.

1989 yılında yıkılan Berlin Duvarı yalnız komünizme ilişkin bir sembol değildi. Aynı zamanda o döneme kadar ki, sosyal ve siyasal örgütlenmelerinde tek merkezli olmasının imtiyaz ve imkanlarını ortadan kaldırdı. Aynı yapıdaki bütün ülkeler bundan etkilenmekteydiler. Devletin ekonomik ve toplumsal kontrolünün küçültülmesi ile Türkiye'de tabu olan Etnik farklılıklar sorunu, İnsan Hakları gibi sorunlar artık

Türkiye'de kaçınılmaz olarak tartışılmaktaydı. İç süreçte ise yine dıştaki modernleşme sonucu güçlenerek toplumun hayatına giren Medya, artık eskiden devletin görevi olan modernleşme işini devletten devralmıştı. Toplumsal ve kişisel çözümler başlamıştı.

Bu süreç ve gelişmelerden ötürü artık eskiden topluma empoze edilen „kutsal devlet“ tartışılıyor veya alanının daraltılması gereği üzerinde açıkça tartışılmaya açılmıştı. Cumhuriyetin kuruluş mantığı olan tek ulus, tek devlet, tek kültür ve tekil iktidar anlayışında çatlaklıklar başlıyordu. Bu da beraberinde egemenliğin kullanım formlarını sıkı şartlara bağlama noktasından hareketle kurulan, içsel mantığı itibarıyla, egemenliğin şahsi olmaktan çıkarılması, yani egemenin kendisinde tabi olacağı bir yönetim olarak, buna bizzat yasa koyucu dahil, hiç kimsenin yasanın üstünde yer alamayacağı evrensel hukuk devleti modelli tartışmasını getirmişti. İşte bu meyanda Türkiye'de de evrensel hukuk devleti olayı tartışılıyor ve toplumun önündeki engellerin kaldırılması gerekiyordu. Bu engellerin başında kuşkusuz ordu gelmekteydi. Bunu iyi bilen Özal ve Muhafazakâr kesim bunun telafisi için hazırlıklar yapmaktaydılar.

Türkiye'de devletin kurucusu ve koruyucusu rolünde olan ordu ile iç asayişle görevli ve daha ziyade sivil hükümetlerin memurları olarak görülen Polis teşkilatı arasındaki sürekli rekabet yapılması gerekenlerin hareket noktası olmalıydı. Orduda Kemalist çizginin egemen olmasına karşılık, Polis teşkilatında ise daha çok Ülkücü-Muhafazkâr çizginin kök salması, bu rekabetin ideolojik boyutunu oluşturmaktaydı. Siyasi sahnede orduya oranla varlık gösteremeyen Polis de artık ilerde görüleceği gibi „partileşmeye“ yönelecekti.

Ancak Türkiye'de „memleket işleri“ idaresinde MGK ve Ordunun baskın rolü ve yapılanmaların rejim içindeki sorgulanamaz konumlarına yaklaşmak bile büyük bir tehlike arz etmekteydi. Buna karşın Polis teşkilatı daha ziyade MGK-Hükümet

ve Kontrgerilla gibi hegemonik güçlerin aracı olarak işlev gören bir kuruluş gibi görülmekteydi. Devletin sivil yanının bu girişimleri, polis ileride özerkleşecek, rakip bir güç haline gelecek endişesi ile itina ile takip ediliyordu. Bu tahminler Cem Ersever, MİT olayı gibi kazalarla kanıtlanıyordu.

Neo-liberalizm çizgisine gelmek isteyen Özal'ın, ANAP iktidarının güçlü ikinci evresinde, Türkiye'nin bu çizgiye çekilmesi yönünde daha atik bir politika izlediği görülmüyordu. Bunun için hem devleti küçültmesi gerekiyordu, hemde Türkiye'de iktidarlara karşı darbe yapma geleneği olan fiili güç durumundaki ordunun mühtemel mudahalesine karşı, bahsedilen güçlerarası rekabeti kullanarak hükümetin memuru statüsündeki Polis teşkilatını ikinci büyük güç haline getirmek için ilk adımları atmıştı.

Özal bu atağı ile polise önemli bir işlev yüklemişti. Polis sadece „terör“e karşı değil, birazda orduya karşı „sivil“ gücün inisiyatifini geliştirmek üzere, siyasi otoritenin denetiminde bir güvenlik gücü olarak geliştirilmek isteniliyordu.

Bu girişimler sonucu sağ cenahtaki Muhafazakar islamci çevrelere açılan geniş kadrolar neticesinde çok ciddi sayıda „inançlılar“ bu teşkilata yerleşirken, Ülkücü-Milliyetçi kesim ise zaten daha 12 Eylül döneminden beri devlete yardımcı olmaları için görevlendirilen ve transfer edilen MHP'li „Reis“lerce yerleştiriliyordu.

Polis teşkilatının teknik ve personel açısındaki güçlendirilmesi ve yetkinleştirilmesi yanın da imaj ve misyon yönünde de basın-yayın ve genel olarak bütün sağ kesimlerde gerekli destek vermekteydiler. Kürdistan'daki savaşta Polis ve Özel Tim'lerin ordu ile aynı rolü paylaşmalarından ötürü, teşkilata yapılacak olan yoğun tehcizat yığını, eskisi kadar askerlerin dikkatini çekmiyordu galiba. Teşkilata direkt olarak yapılan bu destek ayrıca emniyetin daha önceki mensuplarına da siyasal alanda da kilit noktalarda görevler verilerek onore

ediliyorlardı. Böylece daha eskiye nazaran kilit noktalarda artık emniyet kökenlilerin sayısı, askeri kökenlilerden daha da fazla olmuştu. Hızla güçlenen Polis-ülkücü-Muhafazakâr güç ile kemalist askeri gücün istihbarat birimleri de rekabat ediyorlardı. Özal zamanındaki köstebek olayı, Ersever olayı, ile son dönemlerdeki Batı Çalışma Gurubu'na yapılan emniyet sızmaları gibi iş kazalarının önümüzdeki dönemlerde yoğun devam etme olasılığında büyüktür.

Ancak bütün bu iç çelişkiler yumağı ve karmaşıklığa rağmen, Türkiye'de merkez-ağ ve merkez-sol başta olmak üzere devletin ordu ve polis teşkilatı Kürt halkına karşı verdikleri imha savaşında hiç bir dönem çelişmemişlerdir. Kürt sorunu ve diğer devleti „dehşet“ eden gelişmeler karşısında söylemleri ve tehlikeyi tarif etmeleri bahsinde aralarında pek fark görülmez. Hatta böyle durumlarda merkez-sol partiler kimi zaman Milliyetçi ve Muhafazkâr kesimlerden daha ağır ve keskin mesajlar veriyorlar.

Cumhuriyettarihinde, 12 Eylül'den sonra devletle uyum içinde çalışan merkez-sağ özellikle de mağdur Demirel'in Partisi DYP, 1993 yılından itibaren özellikle Çiller'in Parti ve Hükümet başkanlığından sonra daha da uyumlu bir çalışma ahengi göstermiştir.

Türkiye'nin siyasi hayatında hayli önemli bir yıl olan 1993 yılında Uğur Mumcu öldürüldü, Eşref Bitlis şüpheli bir uçak kazası sonucu öldü, Turgut Özal öldü, PKK ve PSK ile diğer kürt örgütleri güçbirliği Protokolünü imzaladılar, akabinde 33 askerinin öldürülmesi ile ateşkes bozuldu. Temmuzda Sivas katliamı oluyor, Mehmet Ağar emniyet genel müdürlüğüne getiriliyor.

Anyasa Mahkemesi HEP'i kapatma kararını veriyor. Bakanlar Kurulu D. Güreşi'in görev süresini uzatıyor, Yaşar Kaya tutuklanıyor, PKK Güney-Doğu'da basının faaliyetlerini durdurduğunu açıklıyor, HEP Milletvekili Mehmet Sincar öldürülüyor. Ayrıca Özel Tim'lerin yetkileri daha artırılmıştır. Cumhuriyet tarihinde bu kez „geçici Köy korucukluğu“ sistemi ile devletçe silahlandırılan Kürt aşiretler Ankara'ya davet edilerek, Cumhurbaşkanı, Genel Kurmay ve Başbakanlık gibi devletin en yüksek kurum ve makamlarınca kabul edilip, böylece onlar da devlet güvenlik sisteminde resmen yerlerini almış oldular.

ÜLKÜCÜ-MAFYA DEVLETİ

Askeri rejimin görevini yeniden sivil partilere devretmesiyle tekrar hareketlenen eski ülkücüler ile ANAP'ın içinde yuvalanan ülkücülerinde üst düzeyde güç ve nüfuz sahibi olmaları neticesiyle, devlette örgütlenme yönündeki yatak ve çarpaz niteliğinde ilişkiler iyicene örüldü. Ülkücü hareket kendini yeniden devletle özdeşleştirmiş ve devletin güvenliğini koruma misyonunu üstlenecek. Bu evre ile şu adımlar atılmıştı: *Birincisi*, Devlet uyguladığı şiddet ile sıradan faşist öğelerin şiddeti birleşmiş, Irkçı ve saldırgan devletin zemini oldukça genişletilmiş ve yeni şiddet güçleri eklenmiş, *İkincisi*, 12 Eylül döneminde Ülkücü hareketin devlete olan küskünlüğü yerini, Ülkücü-Faşist cenahın tekrar „babası“ ile barışmasını getirmiş, *Üçüncüsü*, Ülkücü hareket meşrulaştırılmıştır.

MHP artık hararetli bir mesai ile devleti yeniden kutsallaştırmaya başlamıştı. „PKK'ya karşı ülkücü ordusu“ fikri ifade ediliyordu. Bu fikir daha sonra *Özel Tim* biçiminde vucuda getirildi. Özel Tim'e gidenlerin hepsinin ülkücü-faşist oldukları konusundaki açıklamalar üzerine Türkes

Hızla güçlenen Polis-ülkücü-Muhafazakâr güç ile kemalist askeri gücün istihbarat birimleri de rekabat ediyorlardı. Özal zamanındaki köstebek olayı, Ersever olayı, ile son dönemlerdeki Batı Çalışma Gurubu'na yapılan emniyet sızmaları gibi iş kazalarının önümüzdeki dönemlerde yoğun devam etme olasılığında büyüktür.

koruma altına almıştı. Kapalı ödeneklerle polis-ülkücü-mafya çetesini yetkinleştiriyordu. Nihayet emniyet amirleri bütün sağ kesiminde tüm desteğiyle Koalisyon ortağı SHP'li bakanlara sataşıyor ve yürüyüşlerdeki milletvekillerini dövüyorlardı. Türk sağının aktif desteğini de alan devletin güvenlik güçleri kelimenin tam anlamıyla özerkleşmişlerdi. Bu durum 12 Eylül ve ANAP dönemine oranla daha 'sivil' bir devlet terörünü geliştirmişti. „Devlet terörünün 'sivilleşmesi' ve gündelikleşmesinin derecesi de faşistlerin tam kontrolü demekti.

Derin devlet akli ve Kürdistan'daki savaşın ganimeti sonucu çeteci bir devlet yaratılmıştı. „Dün dündür, bugün bugündür“ mantıklı Demirel gözü bürünen Çiller'e savaş konusunda tam yetki ve destek vermişti, ama onun artık özerkleşip yarın kime vuracakları belli olmayan ülkücü-mafya güçlerini rakiplerinden Yılmaz'a saldırtması, hemde yurtdışında yumruklaması çok olmuştu.

Demirel'in desteğini kaybeden Çiller biraz daha militarist ve ülkücüleşmişti. Yanına başka kurtları ve asenaları da alarak Demirel'e rağmen yürümek istiyordu. Daha önceleri REFAH'a ateş püskürten Çiller, ülkücü yandaşları ile derin devletin akli onu koalisyonla götürmüştü. Bu çırpınış ayağı altındaki zemini de hergün biraz daha kaydırıyordu. İktidar hırsı ve yolsuzlukların örtünmesi uğruna meşhur „Atatürkçü bacı-ları“ siyasi düşünce ve tavırları ile nitelenemez bir yapıya girmişti. Bu kez ezancı ve maniyatçı müslüman kadın rolünü oynuyordu. İktidar olmanın tadını kısa da olsa alan Erbakan hergün biraz daha hayatı zehir ettiriyordu. Daha önceki yıllarda PKK'ye karşı verilen savaş'ta acemiliğini fırsat bilen ve bayan Başbakanlı bir ülke olmanın getireceği avantaj icabi başbakan olmasını ve hep üstlerde kalmasını isteyip, konsesus sağlayanlar da „artık yetti“ demeye başladılar.

Ancak bu pek sancısız olmayacaktı. Çünkü Kürdistan'daki savaş için „o hop diyor, bizde rap diye yapıyoruz“ diyen bir baş-

bakandı, Kürt yurtsever ve demokratlarını ve hatta işverenlerini adres olarak gösteren başbakandı, HEP'i kapatıran ve DEP'i TBMM'den attıran başbakandı, Yolsuzluklar sonucu kişisel olarak da ekonomik açıdan yıkılmaz dev olmuştu, medyanın kuyru ayağının altındaydı, ve en önemlisi de gün geçtikçe siyasallaşan polis teşkilatı onun partisi haline gelmişti.

Yine bütün bunlara rağmen derin devletin akli Oyuncuları değiştirdi. Değişmeyen şey devletin-vatanın ve milletin tekliği esası ile o ülkenin toplumu adına kurulan biçimsel kurumlar olan anayasa, parlamento, hükümet ve bütün sivil güçlerin yerine MGK ve Ordusunun tek karar organı olmasıdır.

Zaten halende Türkiye'deki toplumunun zihninde devlet kelimesinin çağrıştırdığı ilk şey, devletin baş tacı olması, herşeyi yapmaya hakkı ve gücünün olması inancı/korkusudur. Irkçı anlayışının tarihsel ve kültürel olarak pompaladığı kutsal devletin varoluşu her şeyin üstünde tutulduğunu Prof. Tuncer Gülensoy'un „*Türk milletinin günlündeki 'DEVLET'*, onun oğlu-kızı, anası-bacısı gibi kutsaldır. (Ortadoğu, 5.10.93) „*KUTSAL TÜRK DEVLETİ'* ifadesi bütün Türk tarihinin ve devletin şifresidir.“ (Arslan Bulut, Türk dünyası Kurultayı 1993).

Eğer aradan geçen bunca zamana rağmen, Türk toplumu kendi özgül yetenekleri ve vasıflarını geliştirip, dünyadaki konjüktürel değişimlerden ilham ve örnekler alarak, kendisini uyuşturan „kahramanlık efsaneler“ini ve „asker millet“ olma anlayışını terk etmezse, daha nice yıllar zora dayalı bu devletin baskıcı/saldırgan zihniyeti ile yönetilmeye mahkûm kalacaktır. Hem ayrıca devletin bu baskıcı ve zâlim niteliği, bizzat kendi ürettiği bir tavır olmanın ötesinde, bir yanı ile ve teorik olarak mazlum olduğu varsayılan toplumda bu zulmün oluşturulması ve uygulanmasında katkı sahibidir. İnsanlar bu ejderha ya emekleriyle, beyinleriyle ve canlarını kurban ederek yaşatmaktadırlar. Sözgelimi Kürdistan'da sürdürülen savaş,

„ne olmuş ulan Özel Tim MHP'lyse!“ diyecek kadar net konuşuyordu. Bu da gösteriyordu ki, iki parti durumunda olan Polis ve MHP partisi birleşmişlerdi. Türkiye gazetesi yazarı Mim K. Öke, Özal'ın polis teşkilatı için öngürdüğü bir ruh ve anlayışla, Özel Tim'i şöyle tarif ediyordu: “Bu özel Tim'ler, bir yerde, içişler'ine bağlı 'özel savunma' ordusudur. Demek ki, savunma, sadece TSK'nın imtiyazı olmakta, devrin ve uluslararası konjüktürün icabı olarak çıkmıştır. Sivilleşmiştir.“ (5 Mayıs 1992).

Oysaki, 1986/1987 yıllarında bu meyanda düşünceler ifade edildiğinde eski ülkücü gençlik önderleri bu tür „nabız yoklamalara“ tepki göstermişlerdi. Ülkücü hareket içinde devlete karşı mesafeli bir tutum alınmasının pratik nedeni 12 Eylül'de karşılaştıkları muameleydi. Devletin gizli güvenlik birimlerinin ülkücüleri yönlendirme ve kullanmalarına karşı sesiz kalan Türkeş'in ülkücüleri „kanun dışı usullerle hareket etmemeleri ve çatışmaya girmemeleri“ yönündeki uyarıları teslimiyetçilik olarak nitelendiren BBP'lilere göre emekli subayların partiye akın etmesi de yine Türkeş'in „derin devlet „ ile olan bağlantısının kanıtı idi. Yaşar Yıldırım'ın devletin güvenlik güçlerinin terörle mücadelesini ülkücülerin „balkondan seyretmeleri“ gerektiğini, Arslan Bulut ise üniversitelerdeki ülkücü destekli polis saldırıları konusunda „ Kimse devletin işini üstlenmesin, (..) kimse 'vay komünistleri ne güzel dövmüşler' diye övünmesin. Bu şekilde övünenler, sonunda Mamak işkencehanelerinde dövmeye başlar..“ (Ortadoğu, 28.02.95) Böylece ülkücü basın da MHP ve Ocak yöneticileri de bu uyarıları tekrarlayıp durdular.

Ülkücü hareketin devletle barışması ve giderek bir süre sonra „iş veren“ine karşı özerkleşmesi hızla yürüyordu. Ülkücü hareket devletin doğal ve onsuz olmaz parçası haline geldiği yolunda „Devlet milliyetçiliğe Mahkûmdur.“ „Resmi her kurum ve kademedede Türk milliyetçiliği disiplinine tabi olması da devletin bekası için şarttır.“ „Ya devlet ülküleşecek, ya ülkücüler devletleşecek“ (Necdet Sevinç, Ortadoğu,

12.01.92) gibi kutsal kader birliğine işaret ediliyordu.

1991 seçimleri sonrasında SHP'yle Koalisyon kuran S. Demirel'in „Şefaf Karakol“, „Kürt Realitesini tanıma“, „Demokratikleşme“ gibi inadırıcı olmaktan uzak beyanları karşısında, kendisini devletin ve memleketin sahibi sayan hemen harekete geçtiler. Demirel aslında bunları ifade ederken hem çözümlenen Kürt sorununda hemde genel demokratikleşme yönünde Özal'dan geri kalmama imajını vermek istiyordu. Ayrıca koalisyon ortağında biçimsel isteklerinden bahs etmeliydi. Nitekin kısa bir süre önce kendisi ile görüşen HADEP yöneticileri ile yaptığı görüşme üzereine „Türkiye'de Kürt sorunu yoktur. Terör sorunu vardır.“ Diyerek gerçek yüzünü bir kez daha gösteriyordu.

İlk dönemdeki sahte ve yanıltıcı açıklamaların akabinde devletin güvenlik/baskı (asker/polis) aygıtları ile ülkücü-mafya hemen itiraz seslerini yükseltmişlerdi. „Şehitlerin kanı“, „vatanın ve milletin bölünmezliği“ ile „kahrolsun insan hakları“ gibi sloganlar atarak, taviz verilemeyeceğini Demirel'e iletiyorlardı. Durumu idare eden Demirel, Özal'ın ölümünden sonra en yüksek rakımlı tepeye çıkarılmaz hemen eskiden tanıdığımız iflah ve ıslah olmaz yüzünü tekrar gösteriyordu.

Merkez-sağ'daki DYP'nin, eline geçirdiği iktidar şansını kaçırmamak için ordu ile uyum içinde kalma çabası Çiller'in acemiliği ve Karayalçın SHP'sinin uysal ortaklığı sayesinde tam bir ahenk içinde yürüyordu. SHP'liler bile devletle bütünleşen Ülkücü hareketin estirdiği rüzgarın etkisi ile İnönü'yü Demirel ve Türkeş'le demir dövüp, hediye olarak Kurt başlı bastonunu almıştı. Daha dün „kimse bana milliyetçiler cinayet işliyor dedirtemez“ diyen Demirel'in tavrı tabii ki normal idi. Bu mirası devralan Çiller kısa sürede eski AP-DYP geleneğini bile sahiplerinin şaşkın bakışları altında yeni duruma uyarlamaktaydı. Kürdistan'daki askeri operasyon ve manevralara askeri elbise ve postallar giyip katılmaktaydı. Özel Tim'leri özel

on yıllardır geniş kitlelerin- ordu Zonguldak'a değil- Botan'a- diyebilecek işçi sınıfının varlığına da borçludur. Demokratik ve barışçı çözüm önerilerinin tıkanmasına- /tıkatılmasına sesiz kalan kitleler de bu imkânsızlıkta pay sahibidir. Masun ya da Mazlum (Türk/Kürt) olan taraflar, bu savaşın hem kaynağı hemde aracı durumuna gelmişlerdir. Türkiye'de zihinsel özgürleşme olmadan hiç bir alanda özgürleşme imkânı olamaz. Aksine Türkiye'deki eğitim kurumları, askeri kurumlar, siyasi partiler ve hatta dinsel cemaatler bile sistemin ırkçı-faşist niteliğini övüyor ve yaygınlaştırıyorlar. Basın-yayın ve Üniversiteler aynı biçimde, Osmanlı Ulemasının yaptığını yapmaktadırlar.

Günümüzde geçişik holdingler tarafından finse edilen güya „sivil“ ve „bağımsız“ olan Medya, sistemin resmi sözcülüğünü üstlenmiştir. Resmi ideolojinin doğrultusunda toplumu koğuşturmakta, denetlemekte, sorgulamakta ve yönlendirmektedir.

Aynı medyanın ufak bir muhalefet durumundaki insanları ve sivil toplum örgütlerini „Atatürk'ü sevip-sevmeme“, „şehit kanına sahip çıkıp / çıkmama“, „vatanın bölünmez bütünlüğü ve sevgi derecesi“ gibi çok soyut ve subjektif olan konularına dikkat çekilip, muhalif olanlar kamuoyuna suçlu ve düşman olarak lanse edilmektedirler. Suçlu ile suçsuz karıştığı ve oldukça göreceli bir durumda olan özellikle medyanın lanse ettiği sahte bilginin zehirlenmesiyle halka yalnız neyi düşünmesi gerektiğini değil de nei düşünmemesi gerektiğinin vazife ve işlevini yüklemiştir.

Türkiye'de politikacıların yanında bilim ve eğitim kurumları ile sistemin ürettiği aydınlar da ülkedeki sosyo-ekonomik olguları izah etmek yerine o olguları benimsetici yönde ideolojik ve hegemonyacı açıklamalara başvurumaktadırlar. Örneğin Ateş ile Barut gibi görünen Laikçi, cumhuriyetçi çağdaş ve demokrasi havarisi kesilen Kemalist aydın kesim ile gelenekçi, muhafazakâr ve batı karşıtı olan Müslüman

aydın kesim, Vatanın bölünmez bütünlüğü ile milliyetçilik konusunda sisteme toz kondurmazlar. Bu kesimler ırkçı-faşist devletin Kürdistanda yıllardır sürdürdüğü savaşın devamını ve istemektedirler. Sivas katliamından tutuklu olarak yargılanan sanıklar yaptıklarından pişman olmadıklarını, bunu dini inaçları için yaptıklarını ve dinlerinin devletten önce gelmesine rağmen, devletide savunduğunu ve „Güney-Doğu“ da bu imanla savaştığını belirtmesi, o kesimin aydınlarının ideolojik yatırımlarını ifade ediyordu.

Osmanlı-Türk aydınının geçirdiği meruti-yet, cumhuriyet ve demokrasi açısından arayış ve mücadele gelenekleri bilimsel ve gerçekçi siyasal arayışlar yerine daha ziyade, içinde buldukları mevcut egemen sistemle uzlaşma olmuştur. Osmanlılardan bu yana yönetimi belirleyen kesimler olarak ticari ve askeri elitler yerlerini korudukça aydınların tavrından pek değişikliğin olacağını tahmin etmek zor olacaktır.

Umut, çağdaş düşünceden ve insanca yaşamadan yana olan her kesimden unsurların ve ama en belirleyici güç ise, neredeyse umut olmaktan çıkmaya başlayan, çalışan kitlelerin toplumsal karar ve denetim mekanizmalarında daha etkin rol oynayabilmesi ve sorumluluk duygusuna sahip çıkarak, kürt halkına karşı sürdürülen savaşa, yolsuzluğa, rüşvete, zorbalığa ve sisteme kollektif siyasi mücadele hattında birleşerek, demokratim, eşitlikçi, özgürlükçü, paylaşımcı ve dayanışmacı bir toplum yaratma mücadelesinde ısrarlı olmasındadır.

1994 yılında partimizden ayrılan ve "Hevgirtin-Welatparêz" dergisi çevresinde kümelenen eski 7 üyemize cevap niteliğinde.

KAMUOYUNA AÇIK MEKTUP

"Hevgirtin-Welatparêz" (H-W) dergisinin Mart 1997 sayısında yer alan bir yazıda parti yöneticilerimize dil uzatılmaktadır. Aslında dergide yazılan herzeler, ancak yetkili organlarımız dedikoduları ciddiye almadı ve herhangi bir polemige girmek istemedi.

Eski arkadaşlarımız, bu dedikoduları yazılı hale getirdiklerine göre öyle anlaşıyorki, uydurdukları yalana kendileride inanmaya başlamışlar. Bu nokta da yurtsever kamuoyuna saygı için bir yanıt vermek gerekli olmuştur.

Adı geçen dergide, partimizle örgütsel ilişkilerini kesmiş bulunan sayın İRAHİM GÜÇLÜ'nün kendilerine yazdığı bir yazısıyla sözümona tartışırken partimize yönelik gerçeklerle ilgisi olmayan görüşler ileri sürülüyor. Bunlara değinelim.

1- "İllegal konumdaki bir parti genel başkanı'nın Türkiye'ye serbest giriş çıkış yaptığı ve dönemin Dışişleri bakanı Hikmet Çetin ile görüştüğü iddiasını ileri sürüyor, derginin redaksiyonu.

İddianın önce "Türkiyeye serbest giriş-çıkış yaptığı" bölümüne yanıt verelim. Türkiye ye giriş-çıkış yaptığı doğru, ama bunu "serbest" yaptığı koca bir yalan. Bu giriş-çıkışın çok özenle hazırlanmış olduğunu, geçmişte partimizin yönetim kademelerinde yer alan bugünkü (H.W) ci bazı kişiler biliyordu. Vicdanlı ve insafli davranılırsa, bu giriş-çıkıştan dolayı insanları suçlamanın ahlâklı bir tutum olmadığı görülür.

İkincisi: bu giriş-çıkış yapılırken, bugün bu suçlamada bulunan "yaşına ve olgunluğuna" yakışmayacak düzeyde orda burda dedikodu yapan zat, Parti Meclisi üyesiydi. Birileri T.C'yle işbirliği içinde, ellerini kollarını sallayıp sınırdan geçiyorduysa, bu zat neden bunu anında kamuoyuna açıklamadı, teşhir etmedi?! Kişileri karalama amaçlı düzeysiz bir dedikodu yapıldığı her yanından bellidir. Dedikodularla uğraşma niyetimiz yok, yargıyı demokrat kamuoyuna bırakıyoruz.

"Dönemin Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin' le görüşme" iddiasına gelince...

Belliki bu tür suçlamada bulunan insanlar, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yapısını, siyasetini iyi bilmiyorlar; bunun cahilidirler. Bilseler, Türkiye Dışişleri bakanlığı sıfatını taşıyan birinin ; resmi/gayri-resmi, özel/görevli, gizli/açık hangi tarzda olursa olsun, illegal konumdaki herhangi bir Kürt partisinin yöneticisiyle görüşmeyeceğini, hele Hikmet Çetin' in böylesi bir görüşmeye hiç yanaşmayacağını, Türkiye' nin Kürt sorununda böyle bir noktadan çok çok uzaklarda olduğunu kavramaları ve zihinlerini böylesi hayal ürünü yalanlarla yormamaları gerekirdi.

Önce şunu açıkça belirtelim: PDK-Bakur Genel Başkanı hiç bir dönem ne Hikmet Çetin' le ne de başka bir devlet yöneticisiyle görüşmemiştir. Bu konuda çıkan haberler, bunları yayanların ortaya attığı maksatlı, gerçekle ilgisi olmayan dedikodulardır.

Gönül isterdiki, Türk devleti yöneticileri sağlıklı düşünsün ve Kürt örgütleriyle sorunun barışçı ve adil çözümü için direkt görüşsün. Partimizde böyle bir diyalogu başlatırsa bunu kabul ederiz. Bizim dışımızda, PKK de dahil başka bir Kürt örgütüyle başlatılacak herhangi bir diyalog niyetine de kesin destek veririz. O Kürt örgütünün kuzey Kürdistan halkı adına çözümler üretmesine her türlü katkıyı sunarız.

Ancak Türkiye' de ve Kuzey Kürdistan' da politik realite çok başka yerde duruyor. 1994 yılında da, bugünde "H-W" ci eski arkadaşlarımızın dedikoduları için zemin söz konusu değildi/değildir.

2) "H-W" cılarımızın, "cephe görüşmeleri ve PKK' yle ilişkiler" konusunda ileri sürdükleri görüşleri de gerçekleri tam yansıtmıyor.

Ancak yine de, insafli bir yan cümle konulmuş ve hiç olmazsa, cephe görüşmelerinin başarıya ulaşmamasının birinci nedeni ve tek sorumlusu olarak bizim partimiz gösterilmemiş. Buna da "şükür etmek" gerekir. Sorun şu:

Partimizde bu iki konuyla ilgili değişik görüşlerin var olduğu biliniyor. Kadrolarımız görüşlerini açık tartıştılar. Cephe görüşmeleri sürdüğü dönemde, parti meclisi'mizde üç eğilim vardı: Cephenin koşullarının olmadığını savunanlar, PKK' nın tüm önerilerine ne pahasına olursa olsun evet denilsin diyen bir PM üyesi, üçüncü eğilim de, Kuzey Kürdistan örgütleri arasında, özellikle de PKK ve diğer örgütler arasında cephesel bir birliğin sağlanması gereklidir, ancak cephe çalışmaları Parti Meclisi'mizin saptadığı çerçevede doğrultusunda iyice tartışılarak, ilişkiler olgunlaştırılıp sorunlar çözülerek yapılmalıdır tarzındaydı.

Üçüncü eğilim, 25 kişilik PM' nde büyük çoğunlukla kararlaştırılan partinin resmi görüşüydü. Cephe görüşmelerine parti adına katılan iki kişilik parti delegasyonu, üçüncü eğilimi savunanlardı. Ayrıca her PM toplantısında cephe görüşmeleri zaten çok ayrıntılı tartışılıyor ve partinin tavrı saptanıyordu. Parti delegasyonu da saptanan politikalar doğrultusunda görüşmeleri sürdürüyordu.

"H-W" de cephe görüşmelerinde cepheyi istemeyenlerin görüşmeleri tıkadıkları tarzındaki görüşler bir suçlamadır. Biraz da, "PKK' nin dediği herşeyi imzalayalım" diyen eski PM üyemiz zaten kendi kendisini şartlandırmışlığıdır. Kendisiyle iki yıllık kısa örgüt pratiğimizde gördük ki, bu zat'ın bu tür şartlanmışlığına değiştirmek mümkün değildir. Bu zat'ın cephe görüşmelerine parti sözcüsü olarak katılmak istediği doğrudur. Ancak partinin çoğunluk görüşünü temsil edemeyeceği ve organdaki tek kişilik görüşlerini parti görüşü yerine koyabileceği kaygıları gözönünde bulundurularak dikkatli davranılmıştır.

Kanımızca partimiz bu tutumuyla doğru hareket etmiştir. O gün "PKK' nın dediklerine imza atalım" diyen bu zat, bugün politik tercihini görüşleriyle uyumlu bir şekilde yapmıştır. Koştuğu yeni kulvarda herşeye evet diyor mu, demiyor mu bunu bilmiyoruz. Ancak biz farklı bir programa ve dünya görüşüne sahip ayrı kimlikli bir yurtsever-demokrat Kürt partisiyiz. İş ve güç birliği için başka Kürt partileriyle uzlaşmak amacıyla belli görüşlerimizden feragat ederiz. Cephe görüşmeleri de bir uzlaşma zeminini yakalama çabasıydı ve diğer örgütlerle birlikte uzlaşma ve siyasal hoşgörünün iyi örneklerini verdiğimiz inancındayız. Ancak başka bir örgütün hiç kabullenemeyeceğimiz görüşlerinin altına imza atmıyoruz. Bunu bizden isteyen, ama bu isteği organlarımızda kabul görmeyen, hatta tek başına kalan, bu anlamda bizimle ortak yürüme olanağını yitiren insanların tercihlerine de saygı duyarız. Onların arkasından dedikodular çıkarıp yalanlar üretmeyiz. Bizim şimdiye kadarki SUSKUNLUĞUMUZ bu anlayışımızdan kaynaklanıyor. Ayrıca gerçeğe dayanmayan bilgileri esas alıp tartışmanın yararı yoktur, gerginliği arttırmak dışında.

Özgür Politika' da çıkan benzer bazı haberleri de aynı gerekçeyle şimdiye kadar muhatap almadık.

Ne yazık ki, bu gazete, diğer Kürt güçleriyle ilgili son derece çarpıtıcı haberler yayınlıyor ve oldukça saldırgan bir dil kullanıyor.

Bunun en son örneğini, özellikle 1 Haziran 1997 günü Bonn' da Hekari toplantısına yapılan saldırıyla ilgili çıkan haberlerde gördük. Saldırganların masum, saldırıya uğrayanların saldırgan ve provakator ilan edildiği habercilik anlayışına çok nadir rastlanır. Bu gazetede ideolojik yorumlar, haberlerin yerine geçmiş. Gazetenin yayını, okuyucuya tarafsız bilgiler iletmekten çok, yorum şeklinde habercilikle okuyucu belli doğrultularda yönlendirilmeye çalışılıyor. Bu nedenle okuyucuların dikkatini bu özellik üzerine çekmek dışında alınabilecek başka da bir önlem görmüyoruz. 10.06.199

PEN`a KURD`un Kuruluş Toplantısına katılarak sunulmuştur.

Saygı Değer Kürt Yazar ve Aydınları,

Halkımızın ulusal ve demokratik taleplerinin yükseldiği ve dünyanın politik gündemindeki yerini koruduğu önemli bir dönemdeyiz.

Başta TC devleti olmak üzere, düşman cephe beklenildiği gibi sınırsız bir saldırı ve savaş politikası devam etmektedir. Bazı istisnalar hariç, İrili-ufaklı herboydan ırkçı, "liberal" ve "sosyal demokrat" kesimler bunun çığırtkanlığını yapmaktadırlar. İlerici-demokrat kesim ise henüz yeterli biçimde varlığını göstermekten uzak olmakla birlikte, bir takım siyasi çabalar vardır.

Kürt halkının cephesinde ise ne yazık ki, halhımızında gönlünde yatan ve hatta olmazsa olmaz hale gelen, hatta çok zorunlu an ve dönemlerde bile olsa gerekli birlikler veya ortak davranışlar içinde olma konusunda uzak kalma tercih edilmektedir.

Biz ortak yanlarımızdan ziyade hala ağırlıklı olarak ve ilk etapta ayrılıklarımızı ifade etmekten ısrarlıyız. Elbetteki ayrılıklarımız vardır ve olmasında doğaldır.. Ancak doğal olmayan şey tek tek ağaçları görmekten ötürü koskoca ormanı göremiyoruz.

Oysaki ulusal ve demokratik düzeydeki vazifelerimizi ve döneme cevap verebilecek yapılanmaların ve kurumların hayata geçirilmesi zaruretine halkımız ve yabancı dostlarımız bizlerden daha duyarlı ve sorumlu davranıp gerekli uyarı ve önerilerini hatırlatmaktadırlar. Biz ama alışık olduğumuz küçük boyutlu politikamızı yürütmede kararlıyız. Bu da, kimin söylediği önemli olmayan ama doğruluğu önemsenen "Geç kalanı tarih cezalandırır" deyiminin bizde gerçekleşmesinin uzak bir olasılık olmayacağıdır. Acı olanı ise; bilindiği üzere cezayı genellikle halk kitleleri çekecektir. Bu da Kürt halkıdır.

Sayın Kürt Aydınları,

Türkiye ve Kürdistan'da da baskının ezilmişliğinin, açlığın ve sömürgeci tasarufların sorumluları yerine bunları dile getiren aydınlarımız ve düşünürlerimiz suçlanmışlar, hakarete uğramışlar ve hapislere tıkatılmışlar.

Özellikle kürt yazar, sanatçı ve düşünürleri aydın olmanın yüklediği görev ve sorumluluk gereği bir yanda haklı olan siyasi mücadeleye aktif katılmakta, diğer yanda da yasaklanan ve kaybolma tehdidi ile karşı karşıya kalan ulusal ve kültürel değerlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için emek sarf etmiştir. Bu da iki yükü birarada taşımak demektir.

Hep ilk etapta cezalandırılan yazarlarımız kürdistan örneğindeki gibi direnişini devam ettirme inatçılığından ve kararlılığından vazgeçirilememiştir.

PEN'a KURD adımı ile bu alanda da kurumlaşmayı hayata geçirmeyi hedefleyen yazarlarımız dünyada saygın yeri olan dünya PEN'inde yerini alarak kürt halkının bedeller ödeyerek sürdürdüğü haklı mücadelesinin sesini buraya taşıyarak kurtuluş halkalarına yeni bir halka daha eklemiş olacaktır.

Dileğimiz; anlamlı bir kuruluş olan dünya PEN camiasındaki çalışma kaşılıklı dayanışmanın ve mesleki diyalogun yanında kürt halkının da ulusal ve demokratik istemlerinin tercümanı olması yönünde yürütülmesi ve tabii ki, PEN'a KURD kendi bünyesinde de dar siyasi çatışmaların dışında kalarak daha geniş bir siyasal, düşünsel ve kültürel perpektivleri esas alması olmalıdır.

Kısa vadeli ve küçük hesaplar bir yere götürmeyecektir.

Çalışmalarınızdan başarılar dilerim. Saygılarımla.... Berlin, 01.02.1997

Hevgirtin-Welatparêz adına

Ali YALCIN

XAÇERÊZ

ÇEP Û RAST: 1-Niviskarek kurd, " Trên a Aşti" li ser navê wi hate sazkarin / Navê peyxamberki... 2- Gehên navbera hestiyên mîl û zend de,/ Dîl ketimî, benginî... 3-Kaw listin,deq,/ Karê teyr anjî masî girtin, nêçirvani...4-Dî edebiyat a diwanê de dirûvek manzûme,/ Dî mitoloji de ew kesê kû li hembera Dehhakê xwinxur tekoşina azadi dest pê dîke... 5-Kurt nivîsa ajanseki nûçe./ Jî bo ditna tiştêki an yeki bîgerî(Tirki).. 6-Sêpi ya kû kesan pê idam dîkîm/ Ciyê gûlaşa canegayan / Cihê ko çaw û poz û dev heye, Pêşiya seri.. 7-Navê rojeki,/ Kesê ko perestîya malbati dîke... 8-Tiştê ku di eraqan de mirov pê serxoş dibe,/ Navê maddeki kimyevi ko di tîpê û wêne de tê karanin..9-Nav hînekan de jî bo hamû gelê tirkan tê navdan,/ Helgirtîniya dawîya rivikorê...10-Deng lê kirîna mêr a,/ Hebuma rîsk di şîr de,/ Kozera hurkîri jî bo xwarîna terş.. 11-fayansên serêwi şîqal kirî, jî bo fîraqên ferfûri re jî tê gotin,/ Lî kûrdîstana bakûr şîweke de bangîna dayîkê / Bê deng, kes an tiştê ko jî cihê xwe nalîve..12-Terşên mêşîni,/ Lî ser dawîki an problemeki li hev hatin, pêk hatin,/ Zarok, yêni ko salên piçûk de ne...

BERVEJÊR: 1-Devokeki jî zaravayê Kurmancî ye, jî Çiya yê Kurd ta Eriwanê tê axaftin,/ Kovanbarbun, xemgîni. 2-Jî bo dem û zeman ku yê tê kirin(Paşpê),/ Beşeki zanyariye ko li ser çêbuna laşê insan, heywan û rehekan lêgerin dîke... 3-Kesê ko di kirin û firotin de navendi dîke,/ Kurtî nivîsa men a perê Tirkî.. 4- Tiştê ki ko jî aliyê hamû kesan tê zanin, li rastê / Navê dareki ko siyawî zehf e(Tirki)..5- Dîraf, zêdeyi pareyên madenî re tê gotin,/ Navê cûre ki kîfte,/ Heval, her yek jî mêr û jin(Tirki)... 6-Kemole, pip a piçûk,tiştên avî tê tîjîkirin ... 7-Jîna kû herî dirêse,/ Dî nav komela de hamû tiştên exlaq û kevneşopî... 8-Jî bo tiştê nêr, vîna, ev tişt,/ Lî hembera tiştêk xwûnsari, rîq... 9-Xweliya ko pê mîrêkeb tê hişk kirin,/ Lî Çîn de serdar ê kominizmê binavûdeng,/ Dî Kurdi de girêdanek ... 10- Dema ko di wê gavê de em tê de,/ Kesê kû rîkdar û rîkdari dajo...11-Têgîhiştin, agahî,/ Navê rengêk(Paşpê),/ Cisîma asimana ko dînyayê germ û ronahî dîke...12- Zelalî, ronî,/ Jî himî, Jî esasî ... 13-Navê dewletêki,/ Listîkek ferasetî .

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													

Bersivên hêjmara çûyi

Çep û rast: 1-Merwan, Zilan 2-Ava, Rafinerî 3-Him, Ebabil 4-Ananas, Ana 5-Niwan, Atûn 6-Av, Rû, İbn 7-Tiz, Teşî 8-Zin, Zebella 9-Zinar, İdeal 10-Ak, Waaz, Anti 11-Sistem, Ci 12-Avesta, İn, Na...

Bervejêr: 1-Mahabat, Zana 2-Evin, Vızık 3-Raman, Zin, Se 4-Nîr, Nawis 5-Arnayût, Rast 6-Na, Sa, Ez, Ata 7-Fe, Nişe, Ze 8-Zîba, Bibi, Mi 9-İnanan, Eda 10-Lebat, Alenc 11-Ari, Ūd, Latin 12-Nil, Lali...

.....
Min dît agir ser me da barî.
Ewrên reş şiv şiv bûn.
Birûsk û teyrok
Xirmîn dixist erd û zozanên welat.
Birîn kûr bû, zorî giran bû.
Qeflên cucik û teyran
Dûr diketin ji welat yek bi yek.
Hîlm û gulma Dêw em sotin.
Çêre weşîyan.
Gul û sosin hustîyên xwe xwar kir.
Rind û bedew ken ji bîr kirin.
Di nav agir de bû welat

NAVA QÎR û QETRAN DE BÛ DAYÎKA NIŞTÎMAN“

M. Zahir KAYAN